

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

**«Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ : 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34.**

**ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ»**

ΣΟΦΙΑ ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Πτυχίο Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών (πρώην Α.Σ.Ο.Ε.Ε.)

Υποβληθείσα για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στη Διοίκηση των

Επιχειρήσεων για Στελέχη (Ε – Μ.Β.Α.)

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

2005

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στην αδερφή μου Χριστίνα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας, Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, κ. Γεώργιο Αρτίκη, για το ενδιαφέρον και τις τη συμπαράστασή του κατά τη διεξαγωγή της εργασίας.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, την Καθηγήτρια κ. Π. Αγαλλοπούλου και τον Καθηγητή κ. Ι. Σώρο, για τις αξιόλογες παρατηρήσεις τους.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας	Τίτλος	Σελίδα
1.1	Εξεταζόμενα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με Έναρξη Ισχύος	1
3.1	Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. 21 & Ε.Γ.Λ.Σ.	30
3.2	Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π.22 & Δ.Π.Χ.Π. 3	43
3.3	Προσαρμογή του Κόστους Απόκτησης Συγγενούς Επιχείρησης	63
3.4	Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π.23 & Ε.Γ.Λ.Σ.	96
3.5	Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π.24 & Ε.Γ.Λ.Σ.	107
3.6	Νομισματικά Στοιχεία Ισολογισμού	122
3.7	Μη Νομισματικά Στοιχεία Ισολογισμού	123
3.8	Αποτέλεσμα Νομισματικής Θέσης	128
3.9	Υπολογισμός του Δείκτη P / E	134
3.10	Ημερομηνία από την οποία οι Μετοχές Περιλαμβάνονται στο Σταθμισμένο Αριθμό Μετοχών	137
3.11	Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. 34 & Ε.Γ.Λ.Σ.	157

«Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ : 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ»

Σοφία Χ. Γιαννοπούλου

Περίληψη

Αντικειμενικός σκοπός αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση και ανάλυση έντεκα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, όπως αυτά αναπτύχθηκαν από την Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποτελούν τη βάση σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Στην εργασία αυτή αναλύεται το περιεχόμενο των παρακάτω Προτύπων:

- Δ.Λ.Π. 21 Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές του Συναλλάγματος
- Δ.Λ.Π. 22 Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων
- Δ.Λ.Π. 23 Κόστος Δανεισμού
- Δ.Λ.Π. 24 Γνωστοποιήσεις Συνδεόμενων Μερών
- Δ.Λ.Π. 26 Λογιστική Απεικόνιση και Παρουσίαση των Προγραμμάτων Παροχών Αποχωρήσεως
- Δ.Λ.Π. 27 Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις
- Δ.Λ.Π. 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις
- Δ.Λ.Π. 29 Οι Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες
- Δ.Λ.Π. 31 Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες
- Δ.Λ.Π. 33 Κέρδη ανά Μετοχή
- Δ.Λ.Π. 34 Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις

Επισημαίνεται ότι η ανάλυση των παραπάνω Προτύπων περιλαμβάνει το πλαίσιο εφαρμογής τους στις ελληνικές επιχειρήσεις και τις προκύπτουσες

διαφορές τους με τα Ελληνικά Πρότυπα, όπως αυτά ισχύουν βάσει του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

Επιπρόσθετα, ορίζονται οι επιχειρήσεις, οι οποίες συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και οι υποχρεώσεις τους, οι οποίες προκύπτουν βάσει της ελληνικής εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας. Δεδομένης της ευρείας εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στον ελληνικό χώρο, εξετάζεται το ενδεχόμενο υιοθέτησής τους και από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η εργασία τελειώνει με τη διατύπωση συμπερασματικών σκέψεων που σχετίζονται με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τις ελληνικές επιχειρήσεις.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	I
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Αντικειμενικοί Σκοποί.....	1
1.2. Μεθοδολογία.....	3
1.3. Διάρθρωση Εργασίας.....	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ & ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1. Γενικές Πληροφορίες.....	6
2.2. Ευρωπαϊκή & Ελληνική Νομοθεσία για τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.....	8

2.3. Οι Ελληνικές Επιχειρήσεις που Υπόκεινται στην Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.....	9
2.4. Πρόσθετες Υποχρεώσεις των Ελληνικών Επιχειρήσεων που Υιοθετούν Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.....	11
2.5. Δημοσίευση των Οικονομικών Καταστάσεων.....	17
2.6. Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.....	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

3.1. Δ.Λ.Π. 21 «Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές του Συναλλάγματος».....	21
3.1.1. Εισαγωγή.....	21
3.1.2. Οι Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα.....	23
3.1.3. Γνωστοποιήσεις.....	27
3.1.4. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.).....	28
3.2. Δ.Π.Χ.Π. 3 «Ενοποίηση Επιχειρήσεων».....	33
3.2.1. Δ.Λ.Π. 22 «Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων».....	33
3.2.1.1. Εισαγωγή.....	34
3.2.1.2. Μορφές Ενοποιήσεων Επιχειρήσεων.....	35
3.2.1.3. Η «Εύλογη Αξία» των Αποκτηθέντων Στοιχείων	

του Ενεργητικού, των Υποχρεώσεων και η Αντιμετώπιση της Υπεραξίας.....	37
3.2.1.4. Γνωστοποιήσεις.....	40
3.2.1.5. Διαφορές μεταξύ Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 22 και Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληρο- φόρησης 3.....	41
3.2.2. Δ.Λ.Π. 27 «Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις».....	45
3.2.2.1. Εισαγωγή.....	45
3.2.2.2. Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις.....	46
3.2.2.3. Διαδικασίες Ενοποίησης.....	49
3.2.2.4. Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις.....	53
3.2.2.5. Γνωστοποιήσεις.....	54
3.2.3. Δ.Λ.Π. 28 «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις».....	57
3.2.3.1. Εισαγωγή.....	57
3.2.3.2. Εξαιρέσεις της Ενοποίησης μίας Συγγενούς Επιχείρησης.....	58
3.2.3.3. Ενοποιήσεις Συγγενών Επιχειρήσεων Σύμφωνα με τη Μέθοδο της Καθαρής Θέσης.....	61
3.2.3.4. Ζημίες Συγγενούς Επιχείρησης και Ζημίες Απομείωσης της Επένδυσης σε Συγγενή Επιχείρηση.....	64
3.2.3.5. Γνωστοποιήσεις.....	66
3.2.4. Δ.Λ.Π. 31 «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες».....	69
3.2.4.1. Εισαγωγή.....	69
3.2.4.2. Μορφές Κοινοπραξιών.....	71

3.2.4.3. Οι Οικονομικές Καταστάσεις των Μελών της Κοινοπραξίας.....	76
3.2.4.4. Οι Συναλλαγές μεταξύ Μέλους Κοινοπραξίας και Κοινοπραξίας.....	80
3.2.4.5. Γνωστοποιήσεις.....	81
3.3. Δ.Λ.Π. 23 «Κόστος Δανεισμού».....	84
3.3.1. Εισαγωγή.....	84
3.3.2. Βασική και Επιτρεπόμενη Εναλλακτική Μέθοδος του Κόστους Δανεισμού.....	86
3.3.3. Έναρξη, Αναστολή και Παύση Κεφαλαιοποίησης του Κόστους Δανεισμού.....	87
3.3.4. Η Κεφαλαιοποίηση του Κόστους Δανεισμού στο Κόστος του Επιλέξιμου Στοιχείου Ενεργητικού.....	90
3.3.5. Γνωστοποιήσεις.....	92
3.3.6. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.).....	93
3.4. Δ.Λ.Π. 24 «Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών».....	98
3.4.1. Εισαγωγή.....	98
3.4.2. Πεδίο Εφαρμογής και Σκοπός των Γνωστοποιήσεων των Συνδεδεμένων Μερών.....	99
3.4.3. Εξαιρέσεις Εφαρμογής του Προτύπου.....	102
3.4.4. Γνωστοποιήσεις.....	103
3.4.5. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο	

(Ε.Γ.Λ.Σ.).....	105
3.5. Δ.Λ.Π. 26 «Λογιστική Απεικόνιση και Παρουσίαση των Προγραμμάτων Παροχών Αποχωρήσεως».....	109
3.5.1. Εισαγωγή.....	109
3.5.2. Έκθεση Γνωστοποίησης Προγραμμάτων Καθορισμένων Συνεισφορών.....	110
3.5.3. Έκθεση Γνωστοποίησης Προγραμμάτων Καθορισμένων Παροχών.....	111
3.5.4. Γνωστοποιήσεις.....	113
3.6. Δ.Λ.Π. 29 «Οι Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες».....	117
3.6.1. Εισαγωγή.....	117
3.6.2. Σημασία και Αρχές Επαναδιατύπωσης των Οικονομικών Καταστάσεων.....	119
3.6.3. Η Αναπροσαρμογή των Οικονομικών Καταστάσεων.....	121
3.6.4. Ειδικά Θέματα για τις Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες.....	127
3.6.5. Γνωστοποιήσεις.....	130
3.7. Δ.Λ.Π. 33 «Κέρδη ανά Μετοχή».....	132
3.7.1. Εισαγωγή.....	132
3.7.2. Ορισμός και Σπουδαιότητα των Κερδών ανά Μετοχή.....	133
3.7.3. Έννοια και Υπολογισμός των Βασικών Κερδών ανά	

Μετοχή.....	135
3.7.4. Μεταβολή του Αριθμού των Μετοχών χωρίς Ανάλογη Μεταβολή στους Πόρους της Επιχείρησης.....	137
3.7.5. Έννοια και Υπολογισμός των Μειωμένων Κερδών ανά Μετοχή.....	139
3.7.6. Αναδρομική Αναπροσαρμογή των Βασικών και των Μειωμένων Κερδών ανά Μετοχή.....	142
3.7.7. Γνωστοποιήσεις.....	143
3.8. Δ.Λ.Π. 34 «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις».....	145
3.8.1. Εισαγωγή.....	145
3.8.2. Τρόποι Σύνταξης των Ενδιάμεσων Οικονομικών Εκθέσεων.....	147
3.8.3. Περιεχόμενο των Ενδιάμεσων Οικονομικών Εκθέσεων.....	149
3.8.4. Συγκριτικά Στοιχεία.....	150
3.8.5. Γνωστοποιήσεις – Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις.....	154
3.8.6. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.).....	156

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Συμπερασματικές Σκέψεις.....	159
------------------------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία.....176

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Πίνακας Συντομογραφιών.....168

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Αντικειμενικοί Σκοποί

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποβλέπει στην παρουσίαση και ανάλυση έντεκα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Καθένα από τα Πρότυπα αυτά εκδόθηκε σε διαφορετική ημερομηνία και αναθεωρήθηκε μετέπειτα προκειμένου οι επιχειρήσεις να εναρμονιστούν καλύτερα με τα Πρότυπα. Παρακάτω παρουσιάζονται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που θα εξεταστούν από την ημερομηνία που θεωρητικά αυτά ισχύουν ^[*], ανεξάρτητα αν εφαρμόζονται υποχρεωτικά από τις ελληνικές επιχειρήσεις από 01/01/2005:

Πίνακας 1.1 Εξεταζόμενα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με Έναρξη Ισχύος

NO	ΤΙΤΛΟΣ	ΈΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ
Δ.Λ.Π. 21	Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές του Συναλλάγματος	1995
Δ.Λ.Π. 22	Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων	1999
Δ.Λ.Π. 23	Κόστος Δανεισμού	1995

[*] Η έναρξη ισχύος ταυτίζεται με την ημερομηνία που τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα μπορούν να εφαρμοστούν μετά την τελευταία αναθεώρησή τους.

Δ.Λ.Π. 24	Γνωστοποιήσεις Συνδεόμενων Μερών	1986
Δ.Λ.Π. 26	Λογιστική Απεικόνιση και Παρουσίαση των Προγραμμάτων Παροχών Αποχωρήσεως	1988
Δ.Λ.Π. 27	Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις	1990
Δ.Λ.Π. 28	Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις	1990
Δ.Λ.Π. 29	Οι Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες	1990
Δ.Λ.Π. 31	Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες	1991
Δ.Λ.Π. 33	Κέρδη ανά Μετοχή	1998
Δ.Λ.Π. 34	Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις	1999

Πιο συγκεκριμένα, αντικειμενικός σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι η κατανόηση του περιεχομένου των προαναφερόμενων προτύπων. Γι' αυτό το λόγο, όπου κρίνεται σκόπιμο, παρατίθενται σαφή παραδείγματα με λογιστικές εγγραφές.

1.2. Μεθοδολογία

Η παρούσα εργασία βασίζεται στις ήδη υπάρχουσες λογιστικές αρχές και παραδοχές που ισχύουν διεθνώς και περιλαμβάνει την εξέταση ορισμένων λογιστικών προτύπων που θα οδηγήσουν σε κάποιες διαπιστώσεις. Αναφορικά με τις διαφορές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων με τα Ελληνικά Πρότυπα χρησιμοποιούνται ως βάση διαφοράς οι λογαριασμοί του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Επιπλέον, γίνεται μνεία στις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσουν οι επιχειρήσεις και στις γνωστοποιήσεις που είναι απαραίτητο να γίνουν.

Ο λόγος που εξετάζονται τα συγκεκριμένα Πρότυπα (Δ.Λ.Π. 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34) είναι επειδή τα προηγούμενα Πρότυπα έχουν ήδη καλυφθεί από προηγούμενη διπλωματική εργασία κατατεθείσα στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Επομένως, η εργασία αυτή θα μπορούσε να παρουσιασθεί ως συνέχεια της προηγούμενης διπλωματικής εργασίας.

Αξίζει να επισημανθεί ότι παραλείπεται η ανάλυση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 30 «Γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις των Τραπεζών και των Ομοίων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων». Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το παραπάνω Πρότυπο αναφέρεται αποκλειστικά στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 32 και 39, για τα οποία δεν έχουν δοθεί οριστικές και σαφείς οδηγίες για την εφαρμογή τους.

1.3. Διάρθρωση Εργασίας

Η εργασία αυτή αποτελείται από τα ακόλουθα κεφάλαια:

Το κεφάλαιο 1, στο οποίο αναφέρονται οι αντικειμενικοί σκοποί, η μεθοδολογία που ακολουθείται καθώς και η διάρθρωση της εργασίας.

Το κεφάλαιο 2, στο οποίο ορίζονται ποιες ελληνικές επιχειρήσεις υπόκεινται στην εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Επιπλέον, επισημαίνονται οι πρόσθετες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων που τηρούν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, είτε υποχρεωτικά είτε προαιρετικά. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στο υπό εξέταση σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάπτυξη λογιστικών προτύπων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στις προϋποθέσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου και στα προβλήματα που τυχόν αναφέρονται.

Το κεφάλαιο 3, το οποίο περιλαμβάνει την ανάλυση των προαναφερθέντων έντεκα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται κάθε Πρότυπο ξεχωριστά δίνοντας έμφαση στον σκοπό εφαρμογής. Επίσης, πραγματοποιείται σύγκριση του κάθε Προτύπου τόσο με τα ισχύοντα Ελληνικά Πρότυπα, όπως αυτά εφαρμόζονται βάσει του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Ε.Γ.Λ.Σ.) όσο και με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Τέλος, γίνεται ομαδοποίηση και ένταξη ορισμένων λογαριασμών του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου στα εξεταζόμενα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Το κεφάλαιο 4, στο οποίο παρατίθενται κάποιες συμπερασματικές σκέψεις.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ

ΠΡΟΤΥΠΩΝ & ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΓΙΑ

ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1. Γενικές Πληροφορίες

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι μια επιλεγμένη σειρά γενικά παραδεγμένων λογιστικών αρχών και μεθόδων. Αποβλέπουν, κυρίως, στην ομοιόμορφη κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων ^[*] των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών – κατά πρώτο λόγο – εταιρειών, ούτως ώστε οι παρεχόμενες χρηματοοικονομικές πληροφορίες να είναι ομοιόμορφες και αξιόπιστες σε διεθνές επίπεδο.

Αρχικά, η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ^[**] (International Accounting Standards Committee – IASC) ήταν αρμόδια για την έκδοση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards – IAS) ως τα τέλη

^[*] Με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ο όρος «οικονομικές καταστάσεις» περιλαμβάνει: τον ισολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως, την κατάσταση μεταβολής των ιδίων κεφαλαίων, την κατάσταση ταμειακών ροών και το προσάρτημα. Είναι χρήσιμες για έναν ευρύ κύκλο χρηστών στη λήψη οικονομικών αποφάσεων.

^[**] Η Επιτροπή συνολικά έχει εκδόσει 41 Πρότυπα και 33 Διερμηνείες.

Μαρτίου 2001. Εκείνη την περίοδο κρίθηκε αναγκαία η αναδιοργάνωση της μορφής της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, τον Απρίλιο του 2001 συστήθηκε το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – IASB) κατ’ αντιστοιχία με το Αμερικάνικο Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων (Financial Accounting Standards Board – FASB ^[*]). Το εν λόγω Συμβούλιο υιοθέτησε το σύνολο των προτύπων που είχαν ήδη δημιουργηθεί από τον προπομπό του, ενώ συγχρόνως, ξεκίνησε την έκδοση νέων προτύπων με την ονομασία Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards – IFRS) προκειμένου να ξεχωρίζουν από τα προγενέστερα. Άμεσο επακόλουθο ήταν και είναι η ύπαρξη δύο κατηγοριών προτύπων με διεθνή ισχύ, τα οποία έχουν την ίδια αρίθμηση αλλά διαφορετικό περιεχόμενο. Ως παράδειγμα αναφέρεται το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 1 (IAS 1) με τον τίτλο «Πλαίσιο καταρτίσεως και παρουσιάσεως των οικονομικών καταστάσεων» και το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 1 (IFRS 1) με την ονομασία «Πρότυπο για την πρώτη εφαρμογή και μετάβαση στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης» (Κρυσταλλάκος, 2005β, σελ.27).

[*] Το Αμερικάνικο Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων είναι αρμόδιο για την έκδοση των Αμερικάνικων Λογιστικών Προτύπων με την ονομασία Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές (Generally Accepted Accounting Principles – GAAP). Τα Αμερικάνικα Λογιστικά Πρότυπα εφαρμόζονται από το πλήθος των επιχειρήσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (Η.Π.Α.), παρόλο που οι τελευταίες είναι υπέρ της υιοθέτησης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.).

2.2. Ευρωπαϊκή & Ελληνική Νομοθεσία για τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων προκειμένου οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων των κρατών – μελών να είναι συγκρίσιμες τόσο σε κοινοτικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα, με τον Κανονισμό 1606 / 19.7.2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (L 243) ορίστηκε η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Επιπρόσθετα, η Ευρωπαϊκή Ένωση με τον Κανονισμό 1725 / 29.9.2003 υιοθέτησε όλα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με εξαίρεση τα ακόλουθα :

§ «Χρηματοπιστωτικά Μέσα : Γνωστοποίηση και Παρουσίαση» (Δ.Λ.Π. 32),

§ «Χρηματοπιστωτικά Μέσα : Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π.39).

Στην Ελλάδα αναφέρεται ότι ψηφίστηκε ο Νόμος 2992 / 20.3.2002 περί εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Συγκεκριμένα, βάσει του εν λόγω νόμου, είχε οριστεί η υποχρεωτική τήρηση των Προτύπων από τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ανώνυμες εταιρείες και προαιρετικά για τις λοιπές ανώνυμες εταιρείες από 1.1.2003 (Γρηγοράκος, 2003, σελ.15 επ.). Εντούτοις,

εξαιτίας ελλείψεων στη νομοθεσία και προβλημάτων στην οργάνωση των επιχειρήσεων, η εφαρμογή των Προτύπων αναβλήθηκε και μετατέθηκε σε μεταγενέστερη ημερομηνία.

Σχεδόν ένα έτος αργότερα, τον Φεβρουάριο του 2004, τέθηκε σε ισχύ ο Νόμος 3229 / 2004 (Φ.Ε.Κ. 38 / τ Α' / 10.2.2004) «Εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης, εποπτεία και έλεγχος τυχερών παιχνιδιών, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις». Στα άρθρα 13, 14, 15 του Κεφαλαίου Β' αυτού του Νόμου αναφέρονται οδηγίες για τη δημοσιότητα των οικονομικών καταστάσεων, την πρώτη εφαρμογή των προτύπων καθώς και την αντιμετώπιση των φορολογητέων κερδών ή ζημιών. Ωστόσο, κρίθηκε απαραίτητο να αντικατασταθούν ή ακόμη και να καταργηθούν ορισμένα άρθρα του εν λόγω νόμου. (site, α). Νέες ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων επήλθαν με τον Νόμο 3301 / 2004 (Φ.Ε.Κ. 263 / Α' / 23.12.2004).

2.3. Οι Ελληνικές Επιχειρήσεις που Υπόκεινται στην Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Σύμφωνα με τον Νόμο 3301 / 23.12.2004 ορίζεται ότι οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά συντάσσουν τις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά

Πρότυπα. Ομοίως, οι μητρικές εταιρείες συντάσσουν τις ετήσιες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Πρότυπα.

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι προαιρετική για τις ανώνυμες εταιρείες και για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις αλλά είναι εκτός οργανωμένης χρηματιστηριακής αγοράς. Στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων ή των εταίρων της εταιρείας υπό την προϋπόθεση ότι θα προβλέπεται η τήρηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τουλάχιστον πέντε (5) συνεχόμενες χρήσεις (Φορολογική Επιθεώρηση, 2005, σελ. 542 επ.).

Ως προς τη μη εισηγμένη συγγενή επιχείρηση ορίζεται ότι δεν υποχρεούται στην εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τις δικές της οικονομικές καταστάσεις. Η επιχείρηση αυτή, όμως, είναι υποχρεωμένη να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες στην επενδύουσα επιχείρηση προκειμένου η τελευταία να τροποποιήσει τις οικονομικές καταστάσεις της συγγενούς. Άρνηση εκ μέρους της συγγενούς για παροχή των στοιχείων στην επενδύουσα αποτελεί παράβαση του Κ.Ν. 2190 / 1920. Επίσης, αθροίζονται τα υπό του νόμου καθοριζόμενα στοιχεία όλων των ενοποιούμενων μη εισηγμένων θυγατρικών. Με την προϋπόθεση ότι αυτά τα στοιχεία δεν υπερβαίνουν το 5% των αντίστοιχων ενοποιημένων μεγεθών του ομίλου μετά την αφαίρεση των δικαιωμάτων μειοψηφίας, οι θυγατρικές απαλλάσσονται από την εφαρμογή των Διεθνών

Λογιστικών Προτύπων στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις τους. Ωστόσο, είναι υποχρεωμένες να συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για σκοπούς ενοποίησης (Σ.ΛΟ.Τ., 2005, σελ.7).

2.4. Πρόσθετες Υποχρεώσεις των Ελληνικών Επιχειρήσεων που Υιοθετούν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Η επιχείρηση, η οποία καταρτίζει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, έχει τη δυνατότητα να τηρεί τα λογιστικά της βιβλία σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες είτε της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας είτε των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Εάν επιλέξει την πρώτη περίπτωση – ισχύουσες φορολογικές διατάξεις – δεν επωμίζεται καμία πρόσθετη υποχρέωση σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Αντίθετα, όταν τηρεί τα βιβλία της σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, προκύπτουν πρόσθετες υποχρεώσεις, οι οποίες αναλύονται παρακάτω (Φορολογική Ενότητα, 2005, σελ.35 επ.) :

(α) Σύνταξη Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής – Φορολογικής Βάσης (Π.Σ.Λ.Φ.Β.) :

Στον συγκεκριμένο πίνακα καταχωρούνται σε τρεις χωριστές στήλες για κάθε πρωτοβάθμιο διαφοροποιημένο λογαριασμό σε χρέωση ή πίστωση :

- i) η αξία, όπως προκύπτει από τα τηρούμενα βιβλία (Λογιστική Βάση),
- ii) η αξία, όπως προσδιορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία (Φορολογική Βάση),
- iii) η διαφορά μεταξύ Λογιστικής και Φορολογικής Βάσης.

Επίσης, ο πίνακας αυτός συντάσσεται εξωλογιστικά και καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών.

(β) Τήρηση Φορολογικού Μητρώου Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων :

Η επιχείρηση υποχρεούται να τηρεί ιδιαίτερο Φορολογικό Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων, το οποίο μπορεί να είναι ενσωματωμένο στο κύριο Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων. Στο νέο αυτό μητρώο καταχωρούνται αποκλειστικά και μόνο τα πάγια που διαφοροποιούνται είτε ως προς την τιμή κτήσης είτε ως προς τις αποσβέσεις, εξαιτίας της υιοθέτησης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Συγκεκριμένα, καταχωρούνται η φορολογική αξία, οι φορολογικές αποσβέσεις και η φορολογική αναπόσβεστη αξία κάθε παγίου που διαφοροποιείται. Επιπλέον, το μητρώο αυτό είναι αθεώρητο και ενημερώνεται μέχρι το κλείσιμο του ισολογισμού, δηλαδή στον ίδιο χρόνο που ενημερώνεται και το κύριο Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων (Π.Ο.Λ. 1025, 2005, σελ.2 επ.).

(γ) Σύνταξη Πίνακα Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης, Πίνακα Σχηματισμού Φορολογικών Αποθεμάτων, Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Φορολογικών Αποθεματικών :

Οι πίνακες αυτοί συμπληρώνονται με δεδομένα που προκύπτουν από τους λογαριασμούς που τηρούνται κατά τη διπλογραφική μέθοδο. Συντάσσονται και καταχωρούνται στο βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμού έως την προθεσμία κλεισίματος του ισολογισμού.

Η επιχείρηση μπορεί να επιλέγει έναν από τους ακόλουθους τρόπους διπλογραφικής λογιστικής παρακολούθησης. Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει οποιονδήποτε άλλο τρόπο, εφόσον, όμως, από τους λογαριασμούς που τηρούνται προκύπτουν τα δεδομένα των προαναφερθέντων πινάκων. Οι δύο τρόποι διπλογραφικής λογιστικής παρακολούθησης είναι οι εξής :

(α) Δύο Αυτοτελή Λογιστικά Συστήματα :

Με τον τρόπο αυτό η επιχείρηση τηρεί παράλληλα δύο λογιστικά συστήματα : το κύριο και το βοηθητικό. Στο κύριο λογιστικό σύστημα οι συναλλαγές λογιστικοποιούνται με βάση τους κανόνες των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Το παράλληλο σύστημα έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά :

- § οι συναλλαγές λογιστικοποιούνται βάσει των αρχών που ισχύουν στη φορολογική νομοθεσία,
- § χρησιμοποιεί χωριστό Ημερολόγιο και Καθολικό,
- § χρησιμοποιεί το ίδιο Σχέδιο Λογαριασμών με εκείνο που υπάρχει στο κύριο σύστημα.

Λαμβάνοντας υπόψη το τελευταίο χαρακτηριστικό του βοηθητικού συστήματος αναφέρεται ότι η διαφορά μεταξύ των υπολοίπων των πρωτοβάθμιων λογαριασμών του ισοζυγίου του κύριου λογιστικού συστήματος και του βοηθητικού λογιστικού συστήματος συνιστά τη διαφορά μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης, η οποία και καταχωρείται στον Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής – Φορολογικής Βάσης (Π.Σ.Λ.Φ.Β.).

Επιπρόσθετα, η επιχείρηση μπορεί να συντάσσει μέσω του βοηθητικού συστήματος :

- § Φορολογικό Ισολογισμό,
- § Πίνακα Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης,
- § Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων.

Οι παραπάνω πίνακες, εκτός του φορολογικού ισολογισμού, καταχωρούνται στο βιβλίο απογραφών (Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, 2005, σελ.8 επ.).

(β) Κύριο και Συμπληρωματικό Λογιστικό Σύστημα :

Η επιχείρηση τηρεί το κύριο λογιστικό σύστημα και παράλληλα ένα συμπληρωματικό σύστημα. Στο κύριο σύστημα οι συναλλαγές λογιστικοποιούνται με βάση τις αρχές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Το συμπληρωματικό σύστημα έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά :

- § οι διαφορές των συναλλαγών λογιστικοποιούνται με βάση τις αρχές που καθορίζονται από τη φορολογική νομοθεσία,
- § χρησιμοποιεί χωριστό Ημερολόγιο και Καθολικό,
- § χρησιμοποιεί το ίδιο Σχέδιο Λογαριασμών με εκείνο που υπάρχει στο κύριο σύστημα.

Λαμβάνοντας υπόψη το τελευταίο χαρακτηριστικό του συμπληρωματικού λογιστικού συστήματος αναφέρεται ότι το λογιστικό άθροισμα κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό του ισοζυγίου, που προκύπτει από το κύριο σύστημα, και του ισοζυγίου, που προκύπτει από το συμπληρωματικό σύστημα, παρέχει το ισοζύγιο πρωτοβαθμίων λογαριασμών σε φορολογική βάση που απαιτείται να υπάρχει στον Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής – Φορολογικής Βάσης (Π.Σ.Λ.Φ.Β.).

Τα υπόλοιπα του ισοζυγίου από το κύριο λογιστικό σύστημα εισάγονται στο συμπληρωματικό σύστημα. Έπειτα, συντάσσεται Φορολογικός Ισολογισμός, Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσης και Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων με

λογιστικές εγγραφές στο συμπληρωματικό σύστημα (Ε.Λ.Τ.Ε. 117, 2005, σελ.1 επ.).

Όσον αφορά την τήρηση του συστήματος της Αναλυτικής Λογιστικής (Ομάδα 9 του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου), η απάντηση του Συμβουλίου Λογιστικής Τυποποίησης (Σ.ΛΟ.Τ.) συνοψίζεται ως εξής :

§ Η επιχείρηση, που τηρεί τα βιβλία της σύμφωνα με τους κανόνες που προδιαγράφονται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, δεν είναι υποχρεωμένη να τηρεί το αυτόνομο σύστημα της Αναλυτικής Λογιστικής που καθορίζεται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Βάσει αυτού του συστήματος το λειτουργικό κόστος προσδιορίζεται με λογιστικές εγγραφές. Εφόσον η επιχείρηση δεν τηρήσει το προαναφερθέν σύστημα, θα πρέπει να εξετάσει εκ νέου τη συμμόρφωσή της με τη φορολογική νομοθεσία.

§ Η επιχείρηση έχει προαιρετικά τη δυνατότητα να τηρεί το αυτόνομο διπλογραφικό σύστημα της Αναλυτικής Λογιστικής και να προσδιορίζει το λειτουργικό κόστος με λογιστικές εγγραφές με βάση τα οικονομικά μεγέθη που αποτυπώνονται στα λογιστικά βιβλία και τις λογιστικές αρχές του «Πλαισίου Καταρτίσεως και Παρουσιάσεως των Οικονομικών Καταστάσεων» (Δ.Λ.Π. 1) και των «Αποθεμάτων» (Δ.Λ.Π. 2) (Παπαθανασίου, 2005, σελ.7).

2.5. Δημοσίευση των Οικονομικών Καταστάσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στόχος των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι η παροχή υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και, ως εκ τούτου, η εξασφάλιση εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς, προβλέπεται η δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων που εφαρμόζουν είτε υποχρεωτικά είτε προαιρετικά τα Πρότυπα (Πλακούτσης, 2004γ, σελ.8). Οι καταστάσεις αυτές αναρτώνται, ταυτόχρονα με τη δημοσίευσή τους, στην ιστοσελίδα της επιχείρησης, η οποία είναι προσπελάσιμη στο ευρύ κοινό και παραμένουν προσπελάσιμες για χρονικό διάστημα δύο τουλάχιστον ετών από την πρώτη δημοσίευσή τους.

Επιπρόσθετα, επισημαίνεται ότι οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και οι ετήσιες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις υπόκεινται σε έλεγχο των ορκωτών ελεγκτών λογιστών. Συγχρόνως, εκδίδεται με απόφαση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.) ^[*] Έκθεση Επισκόπησης, η οποία δημοσιεύεται μαζί με τις οικονομικές καταστάσεις (Πλακούτσης, 2005α, σελ.12).

^[*] Η Ε.Λ.Τ.Ε. είναι νομοθετικά επιφορτισμένη, μεταξύ άλλων, με το έργο της παρακολούθησης και αξιολόγησης του έργου των ορκωτών ελεγκτών, με απώτερο σκοπό την αναβάθμιση της ποιότητας της οικονομικής πληροφόρησης στην Ελλάδα.

2.6. Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες και τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης τους δίνει τη δυνατότητα να υπερτερούν έναντι των μικρομεσαίων ως προς τη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων. Αν ληφθεί υπόψη ότι η πλειοψηφία των επιχειρήσεων στον ελλαδικό χώρο υπάγεται στην κατηγορία των μικρομεσαίων, γίνεται κατανοητή η αναγκαιότητα δημιουργίας Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Σιμωνετάτος, 2004γ, σελ.15 επ.).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διακρίνονται στις εξής κατηγορίες :

- § τις πολύ μικρές: είναι εκείνες οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από δέκα (10) εργαζομένους και πραγματοποιούν ετήσιο κύκλο εργασιών ως 2 εκ. ευρώ,
- § τις μικρές: είναι εκείνες οι επιχειρήσεις που απασχολούν από δέκα (10) ως σαράντα εννέα (49) εργαζομένους και πραγματοποιούν ετήσιο κύκλο εργασιών ως 10 εκ. ευρώ,
- § τις μεσαίες: είναι εκείνες οι επιχειρήσεις που απασχολούν από πενήντα (50) ως διακόσια σαράντα εννέα εργαζομένους (249) και πραγματοποιούν ετήσιο κύκλο εργασιών ως 43 εκ. ευρώ.

Το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων προσανατολίζεται στην έκδοση ενός σχεδίου Προτύπου για όλα τα εν χρήση Πρότυπα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Άμεσο επακόλουθο είναι η αποφυγή ξεχωριστών εκδόσεων ανά Πρότυπο και η εξασφάλιση της εφαρμογής των Προτύπων κατά τρόπο συνεκτικό και αναμφισβήτητο.

Για την υλοποίηση αυτού του στόχου χρειάζεται να προηγηθούν κάποιες απαραίτητες διαδικασίες, οι οποίες συνοψίζονται στα εξής :

- § Το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων θα πρέπει να ορίσει με σαφήνεια τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία η μικρομεσαία επιχείρηση θα υπάγεται σε αυτά τα Πρότυπα.
- § Η αρμόδια αρχή κάθε κράτους – μέλους χρειάζεται να προσδιορίσει ποιες μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να τηρήσουν πρότυπα καθώς και τις ειδικές περιπτώσεις ή εξαιρέσεις από την εφαρμογή τους.

Ωστόσο, η διαδικασία ανάπτυξης Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνοδεύεται από ορισμένες δυσκολίες. Ο κύριος προβληματισμός επικεντρώνεται στη διαπίστωση ότι οι στόχοι για την κατάρτιση γενικών οικονομικών καταστάσεων διαφέρουν μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Γι 'αυτό το λόγο κρίνεται αναγκαίο να εξεταστεί κατά πόσο είναι εφικτό να καταρτιστούν λεπτομερείς οικονομικές καταστάσεις και κατά πόσο τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, που ισχύουν για τις μεγάλες

επιχειρήσεις, δεν καλύπτουν τις ανάγκες των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Κύριος στόχος των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης που τηρούνται από τις μεγάλες επιχειρήσεις αποτελεί η παροχή πληροφοριών μέσω των οικονομικών καταστάσεων. Εντούτοις, όσον αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις επισημαίνεται ότι ο αριθμός των μετόχων είναι περιορισμένος και ως εκ τούτου οι πληροφορίες που σχετίζονται με την αγορά και την πώληση μετοχών δεν έχουν ιδιαίτερη χρησιμότητα για τους συγκεκριμένους χρήστες (Πλακούτσης, 2004β, σελ.3).

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα Πρότυπα που θα αφορούν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να ενημερώνονται για τις εξελίξεις στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Τέλος, οι επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να εφαρμόζουν τα εν λόγω Πρότυπα επιλεκτικά, αλλά να ορίζεται η εφαρμογή των Προτύπων ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

3.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 21

«Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές του Συναλλάγματος»

3.1.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο υπ' αριθμόν 21 αναφέρεται στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων που παράλληλα με τις εγχώριες συναλλαγές τους πραγματοποιούν και συναλλαγές σε ξένο νόμισμα ή διατηρούν δραστηριότητες σε χώρες με διαφορετικό νόμισμα. Το Πρότυπο αυτό άρχισε να εφαρμόζεται στις οικονομικές καταστάσεις που κάλυπταν περιόδους που άρχιζαν την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 1995.

Το πρότυπο αυτό εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

§ στον λογιστικό χειρισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα,

- § στην μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων μονάδων που λειτουργούν στο εξωτερικό, των οποίων τα στοιχεία περιλαμβάνονται με ενοποίηση στις οικονομικές καταστάσεις της μονάδας αναφοράς^[*],
- § στην μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης σε ένα άλλο νόμισμα, στο οποίο γίνεται και η παρουσίαση (Grant – Thornton, 2004α, σελ. 500).

Αξίζει να επισημανθεί ότι, εν αντιθέσει με τα «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39), το εν λόγω πρότυπο δεν ασχολείται με το λογιστικό χειρισμό της «αντισταθμίσεως του συναλλαγματικού κινδύνου»(Γεωργίου, 2003, σελ.189). Επίσης, το πρότυπο αυτό δεν επιβάλλει το νόμισμα που πρέπει να εμφανίζουν οι επιχειρήσεις στις οικονομικές τους καταστάσεις και δεν εφαρμόζεται για την παρουσίαση των ταμειακών ροών σε ξένο νόμισμα στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών. Ωστόσο, «οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές του Συναλλάγματος» (Δ.Λ.Π. 21) ασχολούνται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σε ξένο νόμισμα και θέτουν τις προϋποθέσεις ώστε οι καταστάσεις αυτές να είναι συμβατές με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

[*] Ως μονάδα αναφοράς (reporting entity) θεωρείται η επιχείρηση που εκδίδει τις οικονομικές καταστάσεις στις οποίες αναφέρονται τα πρότυπα.

3.1.2. Οι Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μπορεί να περιλαμβάνουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- (α) αγορά ή πώληση αγαθών ή υπηρεσιών, των οποίων η τιμή εκφράζεται σε ξένο νόμισμα,
- (β) λήψη ή παροχή δανείων, όταν τα εισπρακτέα ή εξοφλητέα ποσά εκφράζονται σε ξένο νόμισμα,
- (γ) απόκτηση ή διάθεση περιουσιακών στοιχείων με συμφωνημένο τίμημα σε ξένο νόμισμα,
- (δ) συμμετοχή ως συμβαλλόμενο μέρος σε μία ανεκτέλεστη σύμβαση σε ξένο νόμισμα.

Η καταχώρηση στα λογιστικά βιβλία μίας συναλλαγής σε ξένο νόμισμα γίνεται με μετατροπή στο τηρούμενο νόμισμα ανάλογα με την ισοτιμία που ισχύει ανάμεσα στα δύο νομίσματα κατά την ημέρα της συναλλαγής. Ενδέχεται να χρησιμοποιηθεί η μέση τιμή συναλλάγματος μίας συγκεκριμένης περιόδου (εβδομαδιαία, μηνιαία) υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διακυμάνσεις στην ισοτιμία κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής (Γεωργίου, 2003, σελ.190).

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μπορούν να απεικονισθούν με δύο μεθόδους στον ισολογισμό. Οι μέθοδοι αυτές, οι οποίες κάνουν διάκριση ως προς τα

νομισματικά και τα μη νομισματικά στοιχεία, είναι η βασική μέθοδος και η εναλλακτική μέθοδος. Ακολουθεί ανάλυση της κάθε μεθόδου.

(α) Βασική Μέθοδος

Κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τα νομισματικά στοιχεία ^[*] σε ξένο νόμισμα (π.χ. λογαριασμοί καταθέσεων) μετατρέπονται με την ισοτιμία κλεισίματος. Τα μη χρηματικά στοιχεία ^[**], που αποτιμώνται βάσει του ιστορικού κόστους σε ξένο νόμισμα (π.χ. αποθέματα, μεταφορικά μέσα κ.ά.), μετατρέπονται με τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας της συναλλαγής, ενώ τα μη χρηματικά στοιχεία, που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες σε ξένο νόμισμα, μετατρέπονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που υπήρχαν, όταν προσδιορίστηκαν οι εύλογες αξίες (site, β).

Η λογιστική αξία ενός μη νομισματικού στοιχείου μπορεί να προσδιορίζεται σε συνδυασμό με άλλα σχετικά πρότυπα ή μπορεί να προσδιορίζεται μέσω της σύγκρισης δύο ποσών. Ορισμένες κατηγορίες ενσώματων ακινητοποιήσεων μπορεί να αποτιμώνται βάσει του ιστορικού κόστους ή βάσει της εύλογης αξίας. Ανεξαρτήτως, όμως, του τρόπου προσδιορισμού της λογιστικής αξίας του στοιχείου, αν το ποσό καθορίζεται σε ξένο νόμισμα, μετατρέπεται στο νόμισμα λειτουργίας

^[*] Νομισματικά στοιχεία θεωρούνται όλα τα ταμειακά ισοδύναμα που κατέχονται, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις εισπρακτές και πληρωτές σε καθορισμένα χρηματικά ποσά.

^[**] Μη χρηματικά στοιχεία είναι τα στοιχεία που δεν έχουν χρηματική υπόσταση, όπως πάγια, συμμετοχές και αποθέματα.

σύμφωνα με το παρόν πρότυπο. Η δεύτερη περίπτωση – σύγκριση των δύο ποσών – αναφέρεται για παράδειγμα στη λογιστική αξία των αποθεμάτων, η οποία είναι η χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας σύμφωνα με τα «Αποθέματα» (Δ.Λ.Π. 2) (Σακέλλης, 2005, σελ. 264).

Όταν προκύπτουν χρηματικά στοιχεία από συναλλαγή σε ξένο νόμισμα και υπάρχει μεταβολή στη συναλλαγματική ισοτιμία, μεταξύ της ημερομηνίας συναλλαγής και της ημερομηνίας διακανονισμού, επακολουθεί μία συναλλαγματική διαφορά. Όταν ο διακανονισμός της συναλλαγής γίνεται στην ίδια λογιστική περίοδο που πραγματοποιήθηκε, τότε όλη η συναλλαγματική διαφορά αναγνωρίζεται σε αυτήν την περίοδο. Αντίθετα, όταν η συναλλαγή διακανονίζεται σε μεταγενέστερη λογιστική περίοδο, η συναλλαγματική διαφορά αναγνωρίζεται σε κάθε περίοδο μέχρι την ημερομηνία του διακανονισμού και προσδιορίζεται από τη μεταβολή στις συναλλαγματικές ισοτιμίες κατά τη διάρκεια της κάθε περιόδου (site, β).

Ο βασικός κανόνας είναι ότι οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση των νομισματικών στοιχείων σε ξένο νόμισμα καθώς και κατά το διακανονισμό των νομισματικών στοιχείων σε ξένο νόμισμα πρέπει να καταχωρούνται στα έσοδα ή στα έξοδα της κλειομένης χρήσεως (Καβαδίας, 2003, σελ.196). Εξαιρέση υφίσταται στην περίπτωση που οι συναλλαγματικές διαφορές προέρχονται από επενδύσεις σε ξένες επιχειρήσεις ή σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα,

οπότε οι συναλλαγματικές διαφορές επηρεάζουν την καθαρή θέση έως την πώλησή τους. Τότε, ανάλογα με το αποτέλεσμα που θα προκύψει, θα λογισθεί το κέρδος ή η ζημία (Σιμωνετάτος, 2002γ, σελ. 13 – 14). Δηλαδή, σε αυτήν την περίπτωση οι συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα Ίδια Κεφάλαια, μέχρι τη διάθεση της καθαρής επένδυσης, οπότε πρέπει να μεταφερθούν στα αποτελέσματα.

(β) Εναλλακτική Μέθοδος

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αγορά πάγιου περιουσιακού στοιχείου από μια σοβαρή υποτίμηση ή διολίσθηση του νομίσματος, στην περίπτωση κατά την οποία:

§ δεν υπάρχει πρακτική αντιστάθμισης του κινδύνου (π.χ. hedging),

§ η υποχρέωση αφορά πρόσφατη αγορά περιουσιακού στοιχείου σε ξένο νόμισμα και η αναπροσαρμοσμένη αξία του παγίου δεν υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του,

§ υπάρχουν περιορισμοί στην εξαγωγή συναλλάγματος και από την πλευρά της επιχείρησης υπάρχει καθυστέρηση στην εξόφληση της υποχρέωσης που δημιουργήθηκε,

προστίθενται στην αξία του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου με κεφαλαιοποίηση της συναλλαγματικής διαφοράς (Γεωργίου, 2003, σελ. 191 – 192). Ωστόσο, από την 1^η Ιανουαρίου 2005, οπότε και ισχύει υποχρεωτικά η αναθεωρημένη έκδοση του Διεθνούς Λογιστικού

Προτύπου 21, η παραπάνω δυνατότητα δεν παρέχεται πλέον και όλες οι συναλλαγματικές διαφορές από νομισματικά στοιχεία αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα (Grant – Thornton, 2004α, σελ.509).

3.1.3. Γνωστοποιήσεις

Η οικονομική μονάδα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

- § το ποσό των συναλλαγματικών διαφορών που καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα χρήσης ή στα ίδια κεφάλαια,
- § όταν το νόμισμα παρουσίασης είναι διαφορετικό από το νόμισμα λειτουργίας θα πρέπει να γνωστοποιείται αυτό το γεγονός καθώς και οι λόγοι που οδήγησαν σε διαφορετικό νόμισμα παρουσίασης,
- § όταν υπάρχει μεταβολή στο νόμισμα λειτουργίας της έδρας της επιχείρησης ή μίας εκμετάλλευσής της στο εξωτερικό θα πρέπει να γνωστοποιείται το γεγονός αυτό και ο λόγος της μεταβολής,
- § τη μέθοδο που εφαρμόστηκε για την μετατροπή της υπεραξίας και των αναπροσαρμογών σε πραγματικές αξίες κατά την απόκτηση μίας οικονομικής μονάδας του εξωτερικού.

3.1.4. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)

Οι διαφορές που προκύπτουν μεταξύ των διατάξεων που τίθενται από το εν λόγω Πρότυπο και την ακολουθούμενη πρακτική των ελληνικών επιχειρήσεων είναι κυρίως φορολογικής φύσεως.

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα τα μη νομισματικά στοιχεία, που προσδιορίζονται βάσει της εύλογης αξίας τους σε ξένο νόμισμα, εμφανίζονται στον ισολογισμό με βάση τις ισοτιμίες που ίσχυαν όταν προσδιορίστηκαν οι εύλογες αξίες. Με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, όμως, τα μη νομισματικά στοιχεία δεν επιτρέπεται να απεικονίζονται στην εύλογη αξία τους. Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονισθεί ότι στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα μόνο για τα ακίνητα προβλέπεται η ανά τετραετία αναπροσαρμογή της αξίας τους με συντελεστές που καθορίζει το Υπουργείο Οικονομικών σύμφωνα με το Ν. 2065 / 1992. Στην περίπτωση αυτή, η υπεραξία αναπροσαρμογής των ακινήτων κεφαλαιοποιείται με έκδοση μετοχών μέχρι το τέλος του δεύτερου έτους από το χρόνο της αναπροσαρμογής και οι μετοχές αυτές διανέμονται δωρεάν στους μετόχους. Όταν η επιχείρηση εμφανίζει λογιστικές ζημίες, σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα, αυτές δύναται να συμψηφιστούν με την υπεραξία που προκύπτει κατά την ημερομηνία της αναπροσαρμογής των ακινήτων.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα προβλέπουν την καταχώρηση των προκύπτουσών συναλλαγματικών διαφορών στα αποτελέσματα χρήσεως. Ειδικά, οι συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προέρχονται από δάνεια για

απόκτηση παγίων στοιχείων, προσαυξάνουν την αξία του παγίου και αποσβένονται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του. Αντίθετα, βάσει των ελληνικών προτύπων, οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές κεφαλαιοποιούνται, γιατί αφορούν περισσότερες από μία χρήσεις. Καταχωρούνται στο λογαριασμό 16.15 «Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων» και αποσβένονται στην απομένουσα χρονική διάρκεια του δανείου (Παπάς, 1998, σελ. 713). Όταν προκύπτουν πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες δεν συμψηφίζονται με τις αντίστοιχες χρεωστικές, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως το μέρος αυτών που αντιστοιχεί στο ποσό του δανείου που πληρώθηκε μέσα στη χρήση. Επιπρόσθετα, ο λογαριασμός 16.15 «Συναλλαγματικές Διαφορές από Πιστώσεις και Δάνεια για Κτήσεις Παγίων Στοιχείων», που ουσιαστικά περιλαμβάνει τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης μίας επιχείρησης, δεν αναγνωρίζεται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ως στοιχείο του ενεργητικού, αλλά καταχωρείται απευθείας στα αποτελέσματα χρήσεως. Συνέπεια των προαναφερθέντων είναι ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα θα επιβαρύνουν τα αποτελέσματα χρήσεως με τις συναλλαγματικές διαφορές, ενώ σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα το ποσό των συναλλαγματικών διαφορών θα επιβαρύνει τα αποτελέσματα μέχρι την υπόλοιπη διάρκεια του δανείου.

Αναφορικά με τις πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων ορίζεται ότι βάσει του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου μεταφέρονται υπό μορφή πρόβλεψης στην επόμενη χρήση και μετά την είσπραξη των απαιτήσεων ή την εξόφληση

των υποχρεώσεων μεταφέρονται αντίστοιχα στα ανόργανα αποτελέσματα και συγκεκριμένα στο λογαριασμό 81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές». Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ωστόσο, δεν προβλέπουν καμία τέτοια διάκριση μεταξύ πιστωτικών και χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών, γιατί και στις δύο περιπτώσεις εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως. Συμπερασματικά, οι συναλλαγματικές διαφορές απαιτήσεων και υποχρεώσεων επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της κλεισμένης χρήσεως βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Αντίθετα, σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα μόνο οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρονται στα αποτελέσματα και οι πιστωτικές επιβαρύνουν τα αποτελέσματα κατά την είσπραξη ή πληρωμή τους, ειδάλλως εμφανίζονται με μορφή προβλέψεων στο παθητικό του ισολογισμού.

Τέλος, βασική επισήμανση είναι η θεώρηση κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. των συναλλαγματικών διαφορών, ανεξαρτήτως της συναλλαγής από την οποία προέρχονται, ως εκτάκτων και ανόργανων εσόδων ή εξόδων. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, όμως, ακολουθώντας τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές, θεωρούν ότι οι συναλλαγές από οργανικές πράξεις, όπως είναι οι αγορές και οι πωλήσεις παγίων, πρέπει να εντάσσονται στα οργανικά αποτελέσματα.

Οι παραπάνω διαφορές συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 3.1 Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. 21 & Ε.Γ.Λ.Σ.

Δ.Λ.Π. 21	Ε.Γ.Λ.Σ.
1. Τα μη νομισματικά στοιχεία, που προσδιορίζονται βάσει της εύλογης	1. Τα μη νομισματικά στοιχεία δεν επιτρέπεται να απεικονίζονται στον

<p>αξίας τους σε ξένο νόμισμα, εμφανίζονται στον ισολογισμό με βάση τις ισοτιμίες που ίσχυαν κατά τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.</p>	<p>ισολογισμό βάσει της εύλογης αξίας τους.</p>
<p>2. Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσεως. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προέρχονται από δάνεια για απόκτηση παγίων στοιχείων προσαυξάνουν την αξία του παγίου.</p>	<p>2. Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από δάνεια για απόκτηση παγίων στοιχείων κεφαλαιοποιούνται. Αντίθετα, όταν προκύπτουν πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως το μέρος αυτών που αντιστοιχεί στο ποσό του δανείου που πληρώθηκε μέσα στη χρήση.</p>
<p>3. Ο λογαριασμός 16.15 « Συναλλαγματικές Διαφορές από Πιστώσεις και Δάνεια για Κτήσεις Παγίων Στοιχείων» δεν αναγνωρίζεται ως στοιχείο ισολογισμού, αλλά μεταφέρεται απευθείας στα αποτελέσματα χρήσεως.</p>	<p>3. Ο λογαριασμός 16.15 « Συναλλαγματικές Διαφορές από Πιστώσεις και Δάνεια για Κτήσεις Παγίων Στοιχείων» περιλαμβάνει τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης μίας επιχείρησης και αποτελεί στοιχείο του ενεργητικού της.</p>
<p>4. Δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των πιστωτικών και των χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων</p>	<p>4. Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων μεταφέρονται υπό</p>

<p>απαιτήσεων και υποχρεώσεων, γιατί και στις δύο περιπτώσεις εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως.</p>	<p>μορφή πρόβλεψης στην επόμενη χρήση και μετά την είσπραξη των απαιτήσεων ή την εξόφληση των υποχρεώσεων μεταφέρονται στα αποτελέσματα. Αντίθετα, οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρονται απευθείας στα αποτελέσματα χρήσεως.</p>
<p>5. Οι συναλλαγματικές διαφορές εντάσσονται στα οργανικά αποτελέσματα.</p>	<p>5. Όλες οι συναλλαγματικές διαφορές, ανεξαρτήτως της συναλλαγής από την οποία προέρχονται, θεωρούνται ως έκτακτα και ανόργανα έσοδα ή έξοδα.</p>

3.2. ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ 3

«Ενοποίηση Επιχειρήσεων»

Τα ακόλουθα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, που σχετίζονται με τις ενοποιήσεις των επιχειρήσεων, αντικαθίστανται από την 1/1/2005 από το αναθεωρημένο Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3 «Ενοποίηση Επιχειρήσεων». Τα πρότυπα αυτά είναι τα εξής:

- Δ.Λ.Π. 22 «Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων»
- Δ.Λ.Π. 27 «Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις»
- Δ.Λ.Π. 28 «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις»
- Δ.Λ.Π. 31 «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες».

Για λόγους κατανόησης του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3 κρίνεται σκόπιμο αυτό να παρουσιασθεί παράλληλα με τα ανωτέρω Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Εξάλλου, η κύρια βάση για την ανάπτυξη αυτού του Προτύπου είναι τα προαναφερθέντα πρότυπα, τα οποία αναλύονται παρακάτω.

3.2.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 22

«Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων»

3.2.1.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 22 αναφέρεται στο λογιστικό χειρισμό των ενοποιήσεων των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, καλύπτει τόσο την απόκτηση με αγορά ^[*] μίας επιχείρησης από μία άλλη όσο και την σπάνια περίπτωση μίας συνένωσης συμφερόντων, όπου δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ο αγοραστής. Λογιστικά θέματα που προκύπτουν στην περίπτωση της απόκτησης με αγορά είναι ο προσδιορισμός του κόστους της αγοράς, ο επιμερισμός του στα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης επιχείρησης, ο λογιστικός χειρισμός της θετικής ή αρνητικής υπεραξίας τόσο κατά την αγορά όσο και μεταγενέστερα (site, γ).

Το πρότυπο αυτό ισχύει για την παρουσίαση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων μέχρι την 31/12/2004. Στη συνέχεια, για τις χρήσεις μετά την 31/12/2004 οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εφαρμόσουν το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3. Κύριος σκοπός του τελευταίου αυτού Προτύπου είναι η αναγνώριση, από την πλευρά της αποκτώσας επιχείρησης, των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων της αποκτώμενης

[*] Αγορά είναι μία ενοποίηση επιχειρήσεων στην οποία μία από τις επιχειρήσεις, η αγοράστρια, αποκτά έλεγχο πάνω στην καθαρή περιουσία και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες μίας άλλης επιχείρησης, της αποκτώμενης, με αντάλλαγμα τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, τη δημιουργία μίας υποχρέωσης ή την έκδοση συμμετοχικών τίτλων.

επιχείρησης σε εύλογες αξίες ^[*] και επιπλέον η αναγνώριση της υπεραξίας της αγοραζόμενης επιχείρησης, η οποία εξετάζεται μεταγενέστερα για τυχόν μείωση της αξίας της και δεν αποσβένεται (Grant – Thornton, 2004β, σελ.1092).

3.2.1.2. Μορφές Ενοποιήσεων Επιχειρήσεων

Η αγορά είναι στην ουσία διαφορετική από την ενοποίηση συμφερόντων. Οι ενοποιήσεις των επιχειρήσεων διακρίνονται στις αγορές, τις αντίστροφες αγορές και τις συνενώσεις συμφερόντων. Είναι σαφές ότι για κάθε περίπτωση προδιαγράφεται διαφορετική λογιστική μέθοδος (site, γ).

(α) Αγορές

Μία από τις ενοποιούμενες επιχειρήσεις αποκτά τον έλεγχο πάνω στην άλλη ενοποιούμενη επιχείρηση, οπότε εντοπίζεται εύκολα ο αγοραστής. Ο έλεγχος φαίνεται ότι αποκτάται όταν η μία από τις επιχειρήσεις αγοράζει περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου μίας άλλης ενοποιούμενης επιχείρησης. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η αγοράστρια επιχείρηση είναι εκείνη που αποκτά ένα από τα ακόλουθα:

- i) τον έλεγχο, πάνω από το ήμισυ, των δικαιωμάτων ψήφου της άλλης επιχείρησης, δυνάμει συμφωνίας με άλλους επενδυτές,

[*] Εύλογη αξία είναι το ποσό για το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μία υποχρέωση να διακανονισθεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με επίγνωση και με τη θέλησή τους σε μία συναλλαγή σε καθαρά εμπορική βάση.

- ii) το δικαίωμα να κατευθύνει την οικονομική και επιχειρηματική πολιτική της άλλης επιχείρησης, βάσει καταστατικού,
- iii) το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειονότητα των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου,
- iv) τη δυνατότητα πλειοψηφίας στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επιπλέον, σε κάποιες άλλες περιπτώσεις υπάρχουν ενδείξεις για τον εντοπισμό της αγοράστριας επιχείρησης. Για παράδειγμα, όταν η ενοποίηση των επιχειρήσεων πραγματοποιείται με την ανταλλαγή κοινών μετοχών έναντι μετρητών, η επιχείρηση που διαθέτει τα μετρητά είναι και η αγοράστρια.

(β) Αντίστροφες Αγορές

Έστω ότι η επιχείρηση Α αποκτά την κυριότητα των μετοχών της επιχείρησης Β, αλλά μεταβιβάζει ως αντάλλαγμα ένα μεγαλύτερο αριθμό κοινών μετοχών, με αποτέλεσμα ο έλεγχος του συγκροτήματος να περνά στους μετόχους της εταιρείας Β. Η κατάσταση αυτή αναφέρεται ως αντίστροφη αγορά. Νομικώς η επιχείρηση Α που εξέδωσε τις μετοχές θεωρείται η μητρική επιχείρηση, όμως η επιχείρηση Β, της οποίας οι μέτοχοι ελέγχουν τώρα το συγκρότημα, είναι στην ουσία η αγοράστρια επιχείρηση. Τελικά, η επιχείρηση Α θεωρείται ότι έχει αγοραστεί από την επιχείρηση Β, η τελευταία θεωρείται ότι είναι η αγοράστρια και εφαρμόζει τη μέθοδο της αγοράς για τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της επιχείρησης Α.

(γ) Συνένωση Συμφερόντων

Σε κάποιες περιπτώσεις που είναι δύσκολο να αποφασισθεί ποια θα είναι τελικά η δεσπύζουσα επιχείρηση, οι μέτοχοι ενδεχομένως να καταλήξουν σε μία συμφωνία «επί ίσοις όροις», ώστε να κατανείμουν τον έλεγχο της καθαρής περιουσίας και των εργασιών των επιχειρήσεων αυτών. Λογιστικώς τέτοιου είδους ενοποιήσεις αντιμετωπίζονται ως συνενώσεις συμφερόντων. Είναι προφανές ότι η εξασφάλιση μίας δίκαιης κατανομής των κινδύνων και των ωφελειών προϋποθέτει την ισοδύναμη ανταλλαγή κοινών μετοχών μετά ψήφου μεταξύ των ενοποιούμενων επιχειρήσεων.

3.2.1.3. Η «Εύλογη Αξία» των Αποκτηθέντων Στοιχείων του Ενεργητικού, των Υποχρεώσεων και η Αντιμετώπιση της Υπεραξίας

Κύριο μέλημα της αγοράστριας επιχείρησης είναι ο προσδιορισμός του κόστους απόκτησης. Το κόστος αυτό είναι ισοδύναμο με το άθροισμα των ακολούθων:

§ των μετρητών που καταβλήθηκαν ή της εύλογης αξίας κάθε άλλου στοιχείου που μεταβιβάστηκε από την αποκτώσα επιχείρηση για την απόκτηση του ελέγχου της αποκτώμενης επιχείρησης,

§ των εξόδων που αφορούν άμεσα τη συγκεκριμένη ενοποίηση επιχειρήσεων, όπως είναι οι αμοιβές των λογιστών και των ελεγκτών που ασχολούνται

αποκλειστικά με τις διαδικασίες της εξαγοράς (Grant – Thornton, 2004β, σελ.1096 – 1097).

Μετά την αναγνώριση του κόστους απόκτησης, η αποκτώσα επιχείρηση προβαίνει στην αναγνώριση των αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων. Για την καταχώρηση των περιουσιακών στοιχείων των θυγατρικών επιχειρήσεων, έχουν εφαρμογή δύο μέθοδοι:

§ Βασική Μέθοδος: η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της αποκτώμενης επιχείρησης γίνεται στο συνολικό ποσό της εύλογης αξίας κατά το ποσοστό συμμετοχής που απόκτησε η αγοράστρια και στην πριν από την αγορά λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της θυγατρικής κατά το ποσοστό της μειοψηφίας,

§ Εναλλακτική Μέθοδος: η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της αποκτώμενης επιχείρησης γίνεται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της αγοράς και κατά το ποσοστό συμμετοχής που απόκτησε η αγοράστρια και κατά το ποσοστό συμμετοχής της μειοψηφίας (Θεοδωρίδου, 2003, σελ. 200).

Όταν το κόστος αγοράς υπερβαίνει τα δικαιώματα της αγοράστριας επιχείρησης, όπως αυτά εκφράζονται στην εύλογη αξία των αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, κατά την ημερομηνία της αγοράς, η διαφορά που προκύπτει περιγράφεται ως υπεραξία (Καββαδίας, 2003, σελ.93). Η υπεραξία δεν πρέπει να αποσβένεται, αλλά να εξετάζεται

ετησίως ή σε τακτά χρονικά διαστήματα για τυχόν μείωση της αξίας της. Στην περίπτωση που το κόστος απόκτησης είναι μικρότερο από το μερίδιο της αποκτώσας επιχείρησης στα ίδια κεφάλαια της αποκτώμενης επιχείρησης, απαιτείται να γίνουν επανυπολογισμοί του κόστους απόκτησης, της αποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού κ.ά. Εάν μετά τον υπολογισμό προκύψει κέρδος, αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης και ίσως υποδηλώνει λάθη στον υπολογισμό της εύλογης αξίας του κόστους ενοποίησης ή των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων ή σε κάποια άλλη περίπτωση αντιπροσωπεύει μία αγορά σε τιμή ευκαιρίας (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 1107 επ.).

Ενδέχεται, όμως, τα δικαιώματα της αγοράστριας επιχείρησης, όπως αυτά εκφράζονται στην εύλογη αξία των αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, να υπερβαίνουν το κόστος της αγοράς κατά την ημερομηνία απόκτησης, με αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητική υπεραξία. Η αρνητική υπεραξία αντιμετωπίζεται ανάλογα με το αν αναφέρεται σε αναμενόμενες ζημιές ή όχι. Στην πρώτη περίπτωση – αναμενόμενες ζημιές – το ποσό της αρνητικής υπεραξίας θα καταχωρείται στα έσοδα όταν θα καταχωρούνται και οι αντίστοιχες μελλοντικές ζημιές. Στη δεύτερη περίπτωση – μη αναμενόμενες ζημιές – η αρνητική υπεραξία που αφορά σε μη νομισματικά στοιχεία, θα αναγνωρίζεται ως έσοδο σε συστηματική βάση (ανάλογα με την ωφέλιμη ζωή των μη νομισματικών στοιχείων), ενώ το ποσό της εναπομένουσας αρνητικής υπεραξίας θα λογίζεται άμεσα στα έσοδα της χρήσης (Καββαδίας, 2003, σελ.94).

3.2.1.4. Γνωστοποιήσεις

Η αποκτώσα επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να γνωστοποιήσει τα ακόλουθα στις οικονομικές καταστάσεις κατά τις οποίες έλαβε χώρα η ενοποίηση, προκειμένου να ενημερωθούν πλήρως οι χρήστες των καταστάσεων αυτών για τις επιδράσεις που μπορεί να έχει η συγκεκριμένη ενοποίηση. Ειδικότερα, οι πληροφορίες που θα πρέπει να γνωστοποιηθούν είναι οι εξής:

- § οι επωνυμίες και οι δραστηριότητες των ενοποιούμενων επιχειρήσεων,
- § η ημερομηνία έναρξης της ενοποίησης,
- § το κόστος απόκτησης,
- § η μέθοδος λογιστικού χειρισμού της ενοποίησης,
- § οι δραστηριότητες που προέρχονται από την ενοποίηση, τις οποίες η επιχείρηση έχει αποφασίσει να εγκαταλείψει,
- § το ποσοστό των μετοχών που αποκτήθηκαν με δικαίωμα ψήφου,
- § αναφορικά με την υπεραξία, οι περίοδοι απόσβεσης που υιοθετήθηκαν, οι λόγοι υιοθέτησης κάποιας άλλης πλην της σταθερής μεθόδου αποσβέσεως, τα στοιχεία της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων, που περιλαμβάνουν την απόσβεση της υπεραξίας, η τυχόν μείωση της αξίας της υπεραξίας,
- § το ποσό των αποτελεσμάτων της θυγατρικής που ενσωματώθηκαν στον ενοποιημένο ισολογισμό από την ημερομηνία της απόκτησης (Grant – Thornton, 2004β, σελ.1123).

3.2.1.5. Διαφορές μεταξύ Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 22 και Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3

Από πλευράς λογιστικής απεικόνισης, η «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) αναγνωρίζει τις ενοποιήσεις των επιχειρήσεων που γίνονται μόνο με τη μέθοδο της απόκτησης. Αντίθετα, οι «Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22) ενσωματώνουν την ενοποίηση επιχειρήσεων και με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων, εκτός από τις μεθόδους της αγοράς και της αντίστροφης αγοράς.

Σε αντίθεση με τις «Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22) που παρέχουν την ευχέρεια επιλογής μεταξύ δύο μεθόδων – της βασικής ή της εναλλακτικής – για την αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων της αποκτώμενης επιχείρησης, η «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) συμβαδίζει μόνο με τον εναλλακτικό χειρισμό των «Ενοποιήσεων Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22). Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της απόκτησης. Επίσης, τα δικαιώματα μειοψηφίας ^[*] υπολογίζονται βάσει εύλογων αξιών (Grant – Thornton, 2004β, σελ.1104).

Μία αξιοσημείωτη διαφορά εντοπίζεται στο θέμα της αναγνώρισης των ενδεχόμενων υποχρεώσεων της εξαγοράζουσας επιχείρησης. Η «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) τις αναγνωρίζει ξεχωριστά στον ενοποιημένο

[*] Ο όρος «δικαιώματα μειοψηφίας» λογίζεται ως η αναλογία στα αποτελέσματα και στα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής των μετοχών εκείνων που δεν κατέχονται άμεσα ή έμμεσα από τη μητρική.

ισολογισμό μόνο εάν μπορούν να εκτιμηθούν αξιόπιστα. Ωστόσο, βάσει των «Ενοποιήσεων Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22) οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις ενσωματώνονται στην υπεραξία, την οποία και προσυξάνουν ανάλογα.

Ως προς τα άυλα πάγια ^[*], η «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) θεωρεί ότι αυτά θα πρέπει να αποτιμηθούν με επαρκή αξιοπιστία, ενώ οι «Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22) τα αναγνωρίζουν εάν είναι πιθανό να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 1121).

Όσον αφορά την προκύπτουσα θετική υπεραξία, η «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) ορίζει ότι αναγνωρίζεται στο κόστος και εξετάζεται ανά τακτά διαστήματα για το ενδεχόμενο μείωσης της αξίας της. Οι «Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22) αναγνωρίζουν την υπεραξία στο κόστος, η οποία εν συνεχεία αποσβένεται με την άμεση μέθοδο και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι (20) έτη. Στην περίπτωση που προκύψει αρνητική υπεραξία, σύμφωνα με την «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) αυτή αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσης ως έσοδο. Από την άλλη πλευρά, βάσει των «Ενοποιήσεων Επιχειρήσεων» (Δ.Λ.Π. 22), όταν η αρνητική υπεραξία αντανakλά εκτιμήσεις της αγοράστριας για μελλοντικές ζημίες, τότε η υπεραξία θα αναγνωριστεί ως έσοδο την περίοδο που θα προκύψουν οι ζημίες. Εντούτοις, αν η αρνητική υπεραξία δεν αφορά μελλοντικές ζημίες, το ποσό αυτό της αρνητικής υπεραξίας, που δεν υπερβαίνει την εύλογη αξία των μη νομισματικών στοιχείων του ενεργητικού, αντιμετωπίζεται ως έσοδο επομένων

[*] Άυλο πάγιο θεωρείται το αναγνωρίσιμο και μη νομισματικό περιουσιακό στοιχείο, χωρίς φυσική υπόσταση, το οποίο κατέχεται για να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγή ή την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών, στην ενοίκιαση σε τρίτους ή για διοικητικούς σκοπούς.

χρήσεων και αναγνωρίζεται ως έσοδο σε συστηματική βάση (Grant – Thornton, 2004β, σελ.1122).

Οι παραπάνω διαφορές συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

3.2 Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. 22 & Δ.Π.Χ.Π. 3

Δ.Λ.Π. 22	Δ.Π.Χ.Π. 3
1. Αναγνωρίζονται οι ενοποιήσεις επιχειρήσεων που γίνονται με τη μέθοδο της αγοράς, της αντίστροφης αγοράς και της συνένωσης συμφερόντων.	1. Αναγνωρίζονται οι ενοποιήσεις επιχειρήσεων που γίνονται μόνο με τη μέθοδο της απόκτησης.
2. Παρέχεται η ευχέρεια επιλογής μεταξύ δύο μεθόδων για την αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων της αποκτώμενης επιχείρησης: της βασικής ή της εναλλακτικής.	2. Τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις αποτιμώνται μόνο με την εναλλακτική μέθοδο.
3. Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις της εξαγοράζουσας επιχείρησης ενσωματώνονται στην υπεραξία, την οποία και προσαυξάνουν ανάλογα.	3. Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις της εξαγοράζουσας επιχείρησης εμφανίζονται στον ισολογισμό μόνο εάν μπορούν να εκτιμηθούν αξιόπιστα.
4. Τα άυλα πάγια αναγνωρίζονται εάν είναι πιθανό να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά	4. Τα άυλα πάγια αναγνωρίζονται μόνο εάν μπορούν να αποτιμηθούν με επαρκή αξιοπιστία.

οφέλη.	
5. Η θετική υπεραξία αναγνωρίζεται στο κόστος, αποσβένεται με την άμεση μέθοδο και η απόσβεση δεν δύναται να υπερβαίνει τα είκοσι (20) έτη.	5. Η προκύπτουσα θετική υπεραξία αναγνωρίζεται στο κόστος και εξετάζεται ανά τακτά διαστήματα για το ενδεχόμενο μείωσης της αξίας της.
6. Η προκύπτουσα αρνητική υπεραξία που αντανakλά εκτιμήσεις της αγοράστριας για μελλοντικές ζημιές, αναγνωρίζεται ως έσοδο την περίοδο που θα προκύψουν οι ζημιές. Αν η αρνητική υπεραξία δεν αφορά μελλοντικές ζημιές, το ποσό της αρνητικής υπεραξίας που δεν υπερβαίνει την εύλογη αξία των μη νομισματικών στοιχείων του ενεργητικού, αντιμετωπίζεται ως έσοδο επόμενων χρήσεων και αναγνωρίζεται ως έσοδο σε συστηματική βάση.	6. Η προκύπτουσα αρνητική υπεραξία αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσεως ως έσοδο.

3.2.2. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 27

«Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις»

3.2.2.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο υπ' αριθμόν 27 εκδόθηκε το 1998 με τον τίτλο «Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και Λογιστική Επενδύσεων σε Θυγατρικές». Αναθεωρήθηκε το 2003, οπότε και τροποποιήθηκε η ονομασία του σε «Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις» (Grant – Thornton, 2004β, σελ.603). Η αλλαγή του ονόματος αντανακλά το γεγονός της διεύρυνσης του πεδίου ώστε να συμπεριληφθεί και ο τρόπος παρουσίασης των συμμετοχών στις ατομικές καταστάσεις της μητρικής, του επενδυτή ή του κοινοπρακτικού μέρους (Σιμωνετάτος, 2004β, σελ.14). Το αναθεωρημένο, πλέον, Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 27 εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 2005.

Βασικό πεδίο εφαρμογής του Προτύπου είναι η κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ενός ομίλου επιχειρήσεων ^[*] που υπάγεται στον έλεγχο μίας μητρικής επιχείρησης. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να διευκρινισθεί η διαφορά μεταξύ των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και των ατομικών οικονομικών καταστάσεων, δεδομένου ότι αποτελούν τις βασικές έννοιες για την ανάλυση του εν λόγω προτύπου. Με τον όρο «ενοποιημένες

[*] Ως όμιλος επιχειρήσεων χαρακτηρίζεται η μητρική εταιρεία μαζί με όλες τις θυγατρικές της.

οικονομικές καταστάσεις» εννοούμε τις οικονομικές καταστάσεις ενός ομίλου που παρουσιάζονται ως εκείνες μιας ενιαίας οικονομικής οντότητας (site, δ). Αντίθετα, οι «ατομικές οικονομικές καταστάσεις» είναι οι καταστάσεις που παρουσιάζονται από τη μητρική εταιρεία, στις οποίες οι επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες εμφανίζονται στη βάση του άμεσου μεριδίου της στα ίδια κεφάλαια.

3.2.2.2. Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η μητρική επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνοντας τις επενδύσεις σε θυγατρικές της. Ωστόσο, η μητρική εξαιρείται της υποχρέωσης αυτής όταν ισχύει μία από τις εξής περιπτώσεις ^[*]:

- § η μητρική, που είναι θυγατρική στο σύνολό της μίας άλλης μητρικής εταιρείας, δεν χρειάζεται να παρουσιάζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εφόσον έχει την έγκριση των μετόχων της μειοψηφίας,
- § η μητρική δεν είναι εισηγμένη σε κάποια χρηματιστηριακή αγορά ή δεν βρίσκεται στη διαδικασία εισαγωγής της σε κάποια χρηματιστηριακή αγορά,

[*] Η μητρική που τυγχάνει αυτής της εξαίρεσης κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 27 αναφέρεται συνήθως ως η «μητρική της παραγράφου 10» του παρόντος Προτύπου. Αντίθετα, η μητρική που θα παρουσιάζει τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιγράφεται στην παράγραφο 9 του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 27.

§ η μητρική είναι θυγατρική κάποιας άλλης επιχείρησης και η τελική μητρική συντάσσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, οι οποίες είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 605).

Στο σημείο αυτό χρειάζεται να αναφερθεί η περίπτωση του «de facto ελέγχου». Η περίπτωση αναφέρεται σε θυγατρικές επιχειρήσεις των οποίων τα δικαιώματα ψήφου είναι ιδιαίτερα διεσπαρμένα μεταξύ μεγάλου αριθμού μετόχων. Οι μέτοχοι αυτοί δεν ψηφίζουν ενορχηστρωμένα στις γενικές συνελεύσεις, αφήνοντας το πεδίο ανοιχτό για έλεγχο από τη μητρική εταιρεία, παρά το γεγονός ότι αυτή κατέχει μειοψηφικό ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου στη θυγατρική της. Ωστόσο, το συμβούλιο IASB ξεκαθάρισε ότι σε όλες τις περιπτώσεις που ασκείται de facto έλεγχος μίας μητρικής επί μίας θυγατρικής της εταιρείας, η μητρική υποχρεούται να ενοποιήσει τη θυγατρική. Παρόλα αυτά, το συμβούλιο προτίθεται να προχωρήσει σε διαδικασία διαβούλευσης για την τροποποίηση του Προτύπου με την προσθήκη οδηγιών εφαρμογής στην ειδική περίπτωση συνθηκών «de facto ελέγχου» (Κρυσταλλάκος, 2005α, σελ. 2).

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της «μητρικής επιχείρησης της παραγράφου 9», η θυγατρική επιχείρηση θα εξαιρείται όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι (παράγραφος 16):

(α) ο έλεγχος είναι προσωρινός δεδομένου ότι η θυγατρική αποκτήθηκε με σκοπό τη μεταγενέστερη διάθεσή της εντός δώδεκα μηνών από την απόκτηση,

(β) η διοίκηση βρίσκεται σε αναζήτηση κάποιου αγοραστή.

Επενδύσεις σε τέτοιες θυγατρικές θα πρέπει να κατατάσσονται σύμφωνα με τα «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39). Βέβαια, στην περίπτωση που μέσα στο δωδεκάμηνο δεν πραγματοποιηθεί η πώληση της εν λόγω θυγατρικής ή οι διαδικασίες πώλησης δεν έχουν προχωρήσει σε τέτοιο βαθμό ώστε να αναμένεται μόνο η τυπική ολοκλήρωσή τους, η μητρική επιχείρηση θα πρέπει να αναπροσαρμόσει τις οικονομικές της καταστάσεις ενοποιώντας τη θυγατρική από την ημερομηνία αγοράς της.

Αξίζει, επίσης, να επισημανθεί ότι η θυγατρική επιχείρηση δεν εξαιρείται από την ενοποίηση στην περίπτωση που ο επενδυτής είναι οργανισμός διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων, αμοιβαίων κεφαλαίων, καταπιστευματική επενδυτική μονάδα ή παρόμοια οντότητα. Επιπλέον, δεν αποτελεί αιτία αποκλεισμού της θυγατρικής από τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις το γεγονός ότι οι επιχειρηματικές δραστηριότητές της διαφέρουν από εκείνες των άλλων μονάδων του ομίλου. Κατ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να παρασχεθούν καλύτερες πληροφορίες στις ενοποιημένες καταστάσεις με συγκεκριμένες αναφορές στις διαφορετικές δραστηριότητες των θυγατρικών (Σιμωνετάτος, 2002γ, σελ. 16). Τέλος, η μητρική εταιρεία μπορεί να χάσει τον έλεγχο μίας θυγατρικής χωρίς αλλαγή του απόλυτου ή του σχετικού επιπέδου κυριότητας, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση που μία θυγατρική υπαχθεί σε κρατικό ή εποπτικό έλεγχο (site, δ).

3.2.2.3. Διαδικασίες Ενοποίησης

Κατά την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, ο όμιλος συνενώνει τις οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας και των θυγατρικών της «γραμμή προς γραμμή» συναθροίζοντας τα όμοια περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις, τα ίδια κεφάλαια, τα έσοδα και τις δαπάνες. Για μία σωστή διαδικασία ενοποίησης, ακολουθούνται τα παρακάτω βήματα:

§ Βήμα 1^ο : Καθορισμός Ενοποιούμενου Ποσοστού

Έμφαση πρέπει να δοθεί στον καθορισμό των ποσοστών των θυγατρικών που θα ενοποιηθούν. Οι υπολογισμοί θα πρέπει να γίνουν προσεκτικά ώστε να αποφευχθούν τα λάθη, ειδάλλως όλα τα επόμενα μεγέθη θα παρουσιασθούν λανθασμένα. Στην περίπτωση της άμεσης συμμετοχής, η διαδικασία είναι απλή. Αντίθετα, μεγαλύτερη προσοχή δίδεται όταν η συμμετοχή στο κεφάλαιο των θυγατρικών επιτυγχάνεται μέσω άλλων θυγατρικών (έμμεσα).

§ Βήμα 2^ο : Εξάλειψη Αξίας Συμμετοχής

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, το κόστος κτήσης των θυγατρικών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εξαλείφεται. Αναφέρεται το ακόλουθο παράδειγμα:

Η επιχείρηση «Α» απέκτησε την 01/05/2005 το 70% των μετοχών της επιχείρησης «Β» έναντι του ποσού €1.500.000. Το μετοχικό κεφάλαιο της

«B» ανερχόταν σε €800.000, τα αποθεματικά σε €450.000 και τα κέρδη εις νέον σε €300.000. Η παρακάτω εγγραφή συμψηφισμού που διενεργείται κατά την ημερομηνία της αγοράς θα επαναλαμβάνεται σε κάθε μεταγενέστερη ενοποίηση (εφόσον δεν έχει αλλάξει το ποσοστό συμμετοχής).

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
Μετοχικό κεφάλαιο (70% x 800.000)	560.000	
Αποθεματικά (70% x 450.000)	315.000	
Κέρδη εις νέον (70% x 300.000)	210.000	
Υπεραξία	415.000	
Συμμετοχές		1.500.000

§ Βήμα 3^ο : Προσδιορισμός των Δικαιωμάτων Μειοψηφίας κατά την Ημερομηνία Αγοράς

Γίνεται ο προσδιορισμός της αναλογίας στα ίδια κεφάλαια και στα αποτελέσματα της θυγατρικής των μετοχών εκείνων που δεν κατέχονται από την μητρική. Χρησιμοποιώντας το προηγούμενο παράδειγμα θα έχουμε:

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
Μετοχικό Κεφάλαιο (30% x 800.000)	240.000	
Αποθεματικά (30% x 450.000)	135.000	
Κέρδη εις νέον (30% x 300.000)	90.000	
Δικαιώματα μειοψηφίας		465.000

§ Βήμα 4^ο : Εξάλειψη Διεταιρικών Συναλλαγών

Ενδοεταιρικά υπόλοιπα, συναλλαγές, έσοδα και δαπάνες θα απαλείφονται πλήρως. Επίσης, κέρδη και ζημίες από ενδοεταιρικές συναλλαγές, που αναγνωρίζονται σε περιουσιακά στοιχεία, όπως αποθέματα και πάγια περιουσιακά στοιχεία, απαλείφονται πλήρως.

§ Βήμα 5^ο : Υπολογισμός Δικαιωμάτων Μειοψηφίας στα Αποτελέσματα Χρήσης και στα Ίδια Κεφάλαια

Τα δικαιώματα μειοψηφίας επί των στοιχείων του ενεργητικού της θυγατρικής υπολογίζονται με πολλαπλασιασμό του ποσοστού που κατέχεται από τη μειοψηφία επί τη λογιστική αξία των ιδίων κεφαλαίων της θυγατρικής κατά την ημερομηνία σύνταξης του ενοποιημένου ισολογισμού. Τα δικαιώματα μειοψηφίας επί των αποτελεσμάτων προσδιορίζονται επί των αποτελεσμάτων μετά φόρων της θυγατρικής, με βάση το ποσοστό που αναλογεί στη μειοψηφία και εφόσον έχουν αφαιρεθεί οι διεταιρικές συναλλαγές^[*].

§ Βήμα 6^ο : Αποτίμηση της Υπεραξίας Αγοράς

Γίνεται αποτίμηση της υπεραξίας στο κόστος και εξετάζεται αν υπάρχουν λόγοι μείωσης της αξίας της.

§ Βήμα 7^ο : Σύνταξη των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Γίνεται η «γραμμή προς γραμμή» ενοποίηση της μητρικής με τη θυγατρική βάσει της μεθόδου της αγοράς. Επισημαίνεται ότι τα δικαιώματα μειοψηφίας στα αποτελέσματα χρήσης εμφανίζονται ξεχωριστά μετά από τους φόρους

[*] Οι διεταιρικές συναλλαγές αναφέρονται στις συναλλαγές που γίνονται εντός των ορίων ενός ομίλου και οι οποίες ενώ επηρεάζουν την εικόνα καθεμίας επιχείρησης ξεχωριστά, σε επίπεδο ομίλου δεν έχουν κανένα οικονομικό αποτέλεσμα.

και ότι τα αποτελέσματα της θυγατρικής θα περιληφθούν στα ενοποιημένα αποτελέσματα από την ημερομηνία της αγοράς και μετά (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 609 επ.).

Οι οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας και των θυγατρικών της, που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, καταρτίζονται με την ίδια ημερομηνία αναφοράς. Όταν οι ημερομηνίες αναφοράς της μητρικής και της θυγατρικής διαφέρουν, για τους σκοπούς της ενοποίησης, η θυγατρική καταρτίζει επιπρόσθετες οικονομικές καταστάσεις με την ίδια ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της μητρικής. Όταν οι οικονομικές καταστάσεις της θυγατρικής, που χρησιμοποιούνται στην κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συντάσσονται σε ημερομηνία αναφοράς που διαφέρει από εκείνη της μητρικής εταιρείας, χρειάζεται να γίνουν προσαρμογές για τις επιδράσεις των σημαντικών συναλλαγών ή γεγονότων που συνέβησαν μεταξύ εκείνης της ημερομηνίας και της ημερομηνίας των οικονομικών καταστάσεων της μητρικής εταιρείας. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η διαφορά μεταξύ της ημερομηνίας αναφοράς της θυγατρικής και της μητρικής εταιρείας δεν θα είναι μεγαλύτερη από τρεις μήνες (site, δ).

Επιπλέον, τα αποτελέσματα των εργασιών της θυγατρικής περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την ημερομηνία κατά την οποία η μητρική αποκτά τον έλεγχο της θυγατρικής. Σε περίπτωση πώλησης της θυγατρικής, τα αποτελέσματά της συμπεριλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία η μητρική παύει

να ασκεί έλεγχο στις εργασίες της. Η διαφορά μεταξύ του τιμήματος της πώλησης μίας θυγατρικής και της λογιστικής της αξίας πριν από την πώληση, συμπεριλαμβανομένου του σωρευτικού ποσού των συναλλαγματικών διαφορών που έχουν αναγνωρισθεί στα ίδια κεφάλαια σύμφωνα με τις «Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές του Συναλλάγματος» (Δ.Λ.Π. 21), αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της χρήσης ως κέρδος ή ζημία από την πώληση της θυγατρικής (Λέος, 2005, σελ. 9).

3.2.2.4. Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις

Κατά τη σύνταξη των ατομικών οικονομικών καταστάσεων, οι επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες αντιμετωπίζονται λογιστικά είτε στο κόστος είτε σύμφωνα με τα «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39) σχετικά με τα διαθέσιμα προς πώληση στοιχεία του ενεργητικού. Η ίδια λογιστική απεικόνιση εφαρμόζεται σε κάθε κατηγορία επενδύσεων. Επιπλέον, οι επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες, που αναγνωρίζονται σύμφωνα με το προαναφερθέν Πρότυπο στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, απεικονίζονται λογιστικά με τον ίδιο τρόπο στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις.

Αξίζει να τονισθεί ότι σύμφωνα με τα «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39) η επένδυση αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία

της. Οποιαδήποτε μεταγενέστερη μεταβολή αυτής της αξίας, θα αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, στο βαθμό που αυτή δεν αφορά ζημία από μόνιμη μείωση της αξίας της επένδυσης.

3.2.2.5. Γνωστοποιήσεις

Σε περίπτωση κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα ακόλουθα:

§ το γεγονός ότι κάποια θυγατρική δεν ενοποιείται σύμφωνα με την παράγραφο 16 του Προτύπου που επιδεικνύει τις δύο περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες η θυγατρική θα εξαιρείται της ενοποίησης,

§ η φύση της σχέσης μεταξύ μητρικής και θυγατρικής εταιρείας, όταν η μητρική δεν κατέχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω άλλων θυγατρικών, περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου,

§ οι λόγοι για τους οποίους η κυριότητα περισσότερο του ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας δε συνιστά έλεγχο ^[*],

§ η ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων μίας θυγατρικής όταν αυτές χρησιμοποιούνται στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και έχουν ημερομηνία αναφοράς διαφορετική από εκείνη της μητρικής εταιρείας καθώς και οι λόγοι για τους οποίους χρησιμοποιείται διαφορετική περίοδος αναφοράς,

[*] Ως έλεγχος θεωρείται η δυνατότητα να κατευθύνεται η οικονομική και επιχειρηματική πολιτική μίας επιχείρησης, ούτως ώστε να λαμβάνονται οφέλη από τις δραστηριότητές της.

§ η φύση και η έκταση των όποιων σημαντικών περιορισμών που σχετίζονται με την ικανότητα μεταφοράς κεφαλαίων από τις θυγατρικές προς την μητρική εταιρεία υπό τη μορφή μερισμάτων σε μετρητά ή για την εξόφληση δανείων ή προκαταβολών.

Σε περίπτωση κατάρτισης ατομικών οικονομικών καταστάσεων από την μητρική εταιρεία σύμφωνα με την «παράγραφο 10» του Προτύπου που αναφέρθηκε παραπάνω, οι ακόλουθες γνωστοποιήσεις κρίνονται απαραίτητες:

§ το γεγονός ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι ατομικές οικονομικές καταστάσεις και έχει γίνει χρήση της απαλλαγής από την ενοποίηση, το όνομα και η χώρα εγκατάστασης της οικονομικής μονάδας, της οποίας οι σύμφωνες προς τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν δημοσιευθεί καθώς και η διεύθυνση που οι τελευταίες διατίθενται,

§ ο κατάλογος των σημαντικότερων επενδύσεων σε θυγατρικές, από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες και συγγενείς, που περιλαμβάνει τη χώρα ίδρυσης ή εγκατάστασης και την αναλογία του ιδιοκτησιακού δικαιώματος,

§ η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τη λογιστικοποίηση των επενδύσεων της προηγούμενης περίπτωσης.

Επιπλέον, η μητρική, μέλος κοινοπραξίας με δικαίωμα σε από κοινού ελεγχόμενη οικονομική μονάδα ή επενδύτρια σε συγγενή εταιρεία, κατά την κατάρτιση των ατομικών οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να γνωστοποιεί τα εξής:

- § το γεγονός ότι πρόκειται για ατομικές οικονομικές καταστάσεις καθώς και τους λόγους σύνταξης των καταστάσεων αυτών,
- § τον κατάλογο των πιο σημαντικών επενδύσεων σε θυγατρικές, από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες και συγγενείς, στον οποίο να περιλαμβάνονται η επωνυμία, η χώρα ίδρυσης ή εγκατάστασης, η αναλογία του ιδιοκτησιακού δικαιώματος και, αν είναι διαφορετική, η αναλογία των κατεχόμενων δικαιωμάτων ψήφου,
- § την περιγραφή της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε για τη λογιστικοποίηση των επενδύσεων της προηγούμενης περίπτωσης και η οποία θα εξατομικεύει τις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίστηκαν σύμφωνα με την «παράγραφο 9» του παρόντος Προτύπου^[*], τις «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις» (Δ.Λ.Π. 28) και τις «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες» (Δ.Λ.Π. 31) με το οποίο συσχετίζονται (Σακέλλης, 2005, σελ. 357 επ.).

[*] Σύμφωνα με την παράγραφο 9 του παρόντος Προτύπου η μητρική εταιρεία πρέπει να παρουσιάζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στις οποίες ενοποιεί τις επενδύσεις της σε θυγατρικές εταιρείες.

3.2.3. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 28

«Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις»

3.2.3.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 28 «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις» αναθεωρήθηκε το Δεκέμβριο του 2003 και εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τις χρήσεις που αρχίζουν μετά την 01/01/2005. Η νωρίτερη εφαρμογή του Προτύπου ενθαρρύνεται, αρκεί το γεγονός αυτό να γνωστοποιείται στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης. Το εν λόγω Πρότυπο εφαρμόζεται στη λογιστική απεικόνιση των επενδύσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις. Ωστόσο, εξαιρούνται οι επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις που κατέχονται από:

- (α) οργανισμούς διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων (venture capital),
- (β) αμοιβαία κεφάλαια, καταπιστευματικές επενδυτικές μονάδες (unit trusts) και παρόμοιες οντότητες συμπεριλαμβανομένων και των επενδύσεων που είναι συνδεδεμένες με κεφάλαιο ασφαλιστικών εταιρειών (site, ε).

Με τον όρο «συγγενής επιχείρηση» εννοούμε μία επιχείρηση στην οποία η επενδύουσα έχει ουσιώδη επιρροή και η οποία δεν είναι ούτε θυγατρική ούτε κοινοπραξία. Η ουσιώδης επιρροή τεκμαίρεται, εφόσον υπάρχει άμεση ή έμμεση συμμετοχή άνω του 20% στο κεφάλαιο της επενδύουσας. Βέβαια,

ουσιώδης επιρροή μπορεί να υπάρξει και με μικρότερο ποσοστό, στις αποκαλούμενες στρατηγικές επενδύσεις (Βρουστούρης, 2002, σελ.1435).

Αναφορικά με την ουσιώδη επιρροή της επενδύτριας επιχείρησης, αυτή μπορεί να εκδηλώνεται και με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους (Κοτσιλίνης, 2003, σελ.13):

- § αντιπροσώπευση στο διοικητικό συμβούλιο,
- § συμμετοχή της επενδύτριας στις διαδικασίες χάραξης της πολιτικής,
- § σημαντικές συναλλαγές μεταξύ επενδύτριας και συγγενούς εταιρείας,
- § ανταλλαγή διευθυντικού προσωπικού,
- § παροχή απαραίτητης τεχνικής πληροφόρησης.

3.2.3.2. Εξαιρέσεις της Ενοποίησης μίας Συγγενούς Επιχείρησης

Η παράγραφος 13 του παρόντος Προτύπου ορίζει ότι μία επένδυση σε συγγενή επιχείρηση πρέπει να λογιστικοποιείται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης^[*], εκτός αν:

^[*] Πρόκειται για λογιστική πολιτική κατά την οποία η επένδυση αναγνωρίζεται αρχικά στο κόστος κτήσης και αναπροσαρμόζεται μεταγενέστερα για τη μεταβολή που επήλθε, μετά από την απόκτηση της επενδύτριας, στην καθαρή θέση της επενδυσόμενης επιχείρησης. Η μέθοδος αυτή δεν εφαρμόζεται σε ατομικές οικονομικές καταστάσεις, καθώς και σε οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης που δεν έχει μερίδιο σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία.

(α) η επένδυση κατατάσσεται ως κατεχόμενη προς πώληση σύμφωνα με τα «Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες» (Δ.Π.Χ.Π. 5),

(β) εφαρμόζεται η εξαίρεση της παραγράφου 10 των «Ενοποιημένων και Απλών Οικονομικών Καταστάσεων» (Δ.Λ.Π. 27) σύμφωνα με την οποία η μητρική επιχείρηση που έχει συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση δεν παρουσιάζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ή

(γ) ισχύουν όλα τα ακόλουθα:

i) η επενδύτρια εταιρεία κατέχεται εξ' ολοκλήρου ή μερικώς από άλλη οντότητα και οι ιδιοκτήτες της έχουν ενημερωθεί ότι η επενδύτρια δεν θα εφαρμόσει τη μέθοδο της καθαρής θέσης και δεν έχουν αντιρρήσεις επ' αυτού,

ii) οι χρεωστικοί ή οι συμμετοχικοί τίτλοι της επενδύτριας επιχείρησης δεν διαπραγματεύονται δημόσια (σε εγχώριο ή σε αλλοδαπό χρηματιστήριο),

iii) η επενδύτρια εταιρεία δεν έχει υποβάλλει ούτε βρίσκεται σε διαδικασία υποβολής των οικονομικών καταστάσεων της σε επιτροπή κεφαλαιαγοράς προκειμένου να εκδώσει τίτλους οποιασδήποτε κατηγορίας για διαπραγμάτευση σε δημόσια αγορά,

iv) η επενδύτρια επιχείρηση είναι θυγατρική κάποιας άλλης επιχείρησης και η τελική ή κάποια ενδιάμεση μητρική συντάσσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή

Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, οι οποίες είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό (site, ε).

Χρειάζεται να επισημανθεί ότι αν μέσα σε χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών δεν πραγματοποιηθεί η πώληση, τότε η συγγενής επιχείρηση θα πρέπει να ενοποιηθεί από την ημερομηνία της αγοράς. Σε αυτήν την περίπτωση, η μητρική θα πρέπει να προχωρήσει σε αναπροσαρμογή των οικονομικών καταστάσεων για όλες τις περιόδους από την ημερομηνία της αγοράς.

Όταν η επενδύτρια επιχείρηση πάψει να έχει ουσιώδη επιρροή στη συγγενή επιχείρηση, η ενοποίηση με τη μέθοδο της καθαρής θέσης διακόπτεται. Στην περίπτωση αυτή, η ενοποίηση αναγνωρίζεται σύμφωνα με τα «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39) με την προϋπόθεση ότι η επένδυση δεν συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά μίας θυγατρικής επιχείρησης ή μίας κοινοπραξίας, οπότε και θα πρέπει να αναγνωρισθεί βάσει των «Ενοποιημένων και Απλών Οικονομικών Καταστάσεων» (Δ.Λ.Π. 27) και «Επενδύσεων σε Κοινοπραξίες» (Δ.Λ.Π. 31) (Grant – Thornton, 2004β, σελ.638).

3.2.3.3. Ενοποιήσεις Συγγενών Επιχειρήσεων Σύμφωνα με τη Μέθοδο της Καθαρής Θέσης

Πολλές από τις διαδικασίες που είναι κατάλληλες για την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης είναι παρόμοιες με τις διαδικασίες ενοποίησης που περιγράφηκαν στις «Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις» (Δ.Λ.Π. 27). Εξάλλου, οι γενικές αρχές που διέπουν τις διαδικασίες για την απόκτηση μίας θυγατρικής υιοθετούνται και για τη λογιστική αντιμετώπιση της απόκτησης μίας επένδυσης σε συγγενή επιχείρηση. Παρακάτω αναφέρονται τα απαιτούμενα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν για την ενοποίηση μίας συγγενούς επιχείρησης με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 640 επ.)

§ Βήμα 1^ο : Προσδιορισμός Ποσοστού Συμμετοχής

Αρχικά πρέπει να υπολογιστούν τα μερίδια της μητρικής και των θυγατρικών της στην αγοραζόμενη συγγενή επιχείρηση. Για τον προσδιορισμό των μεριδίων αυτών, αγνοούνται τυχόν μερίδια άλλων συγγενών ή κοινοπραξιών που ενοποιούνται στον όμιλο.

§ Βήμα 2^ο : Προσδιορισμός Υπεραξίας

Κατά την ημερομηνία της ενοποίησης με τη συγγενή επιχείρηση, η επενδύτρια επιχείρηση θα πρέπει να υπολογίσει το μερίδιο που κατέχει πάνω στην καθαρή περιουσία της συγγενούς. Η καθαρή περιουσία της συγγενούς επιχείρησης υπολογίζεται βάσει της εύλογης αξίας κατά την ημέρα της

απόκτησης και η τυχόν προκύπτουσα διαφορά από το κόστος της απόκτησης αναγνωρίζεται ως υπεραξία απόκτησης.

§ Βήμα 3^ο : Ημερομηνίες Αναφοράς και Λογιστικές Πολιτικές

Η συγγενής επιχείρηση πρέπει να καταρτίζει τις οικονομικές καταστάσεις της με ημερομηνία αναφοράς που δεν διαφέρει από εκείνη της επενδύτριας επιχείρησης. Στην περίπτωση που αυτό είναι πρακτικά αδύνατο, χρησιμοποιούνται ισολογισμοί με διαφορετική ημερομηνία κλεισίματος (που δεν μπορεί να ξεπερνά τους τρεις μήνες), η οποία πρέπει να διατηρείται σταθερή από χρήση σε χρήση προκειμένου να επιτυγχάνεται ομοιομορφία. Επιπλέον, αν οι λογιστικές πολιτικές που ακολουθεί η συγγενής επιχείρηση για όμοιες συναλλαγές και όμοια οικονομικά γεγονότα είναι διαφορετικές από εκείνες που χρησιμοποιεί η επενδύτρια επιχείρηση, τότε θα πρέπει οι οικονομικές καταστάσεις της συγγενούς να τροποποιούνται πριν από την ενοποίηση.

§ Βήμα 4^ο : Εφαρμογή της Μεθόδου της Καθαρής Θέσης

(α) Στον Ισολογισμό

Οι επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις εμφανίζονται ως ξεχωριστό στοιχείο των μακροπρόθεσμων στοιχείων του ενεργητικού. Η συγγενής επιχείρηση αναγνωρίζεται στο αρχικό κόστος απόκτησής της. Εν συνεχεία, στο τέλος κάθε χρήσης το κόστος αυτό μεταβάλλεται, όπως αναφέρεται ακολούθως:

Πίνακας 3.3 Προσαρμογή του Κόστους Απόκτησης Συγγενούς Επιχείρησης

ΑΡΧΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ:	
Προστίθεται	Η Αναλογία στα Κέρδη Μετά Φόρων και Μερισμάτων (ή Ζημίες)
Προστίθεται ή Αφαιρείται	Η Αναλογία στις Μεταβολές των Ιδίων Κεφαλαίων που δεν Αναγνωρίζονται στα Αποτελέσματα
Αφαιρούνται	Οι Συσσωρευμένες Αποσβέσεις της Προκύπτουσας κατά την Αγορά Υπεραξίας
Αφαιρείται	Οποιαδήποτε Μείωση της Αξίας της Υπεραξίας

Μία σημαντική επισήμανση σχετίζεται με την υπεραξία απόκτησης. Η τελευταία, από 01/01/2005 σύμφωνα με την «Ενοποίηση Επιχειρήσεων» (Δ.Π.Χ.Π. 3) δεν αποσβένεται, αλλά εμφανίζεται στο αναπόσβεστο κόστος που έχει διαμορφωθεί μέχρι 31/12/2004, μείον οποιεσδήποτε μειώσεις της αξίας της.

(β) Στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης

Η επενδύτρια επιχείρηση θα εμφανίσει το μερίδιο επί των προ φόρων αποτελεσμάτων της συγγενούς επιχείρησης καθώς και το φόρο εισοδήματος που της αναλογεί. Τα αποτελέσματα χρήσης διαμορφώνονται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να λογιστούν:

§ οι αποσβέσεις επί της διαφοράς μεταξύ εύλογων αξιών των παγίων της συγγενούς και των αντίστοιχων λογιστικών αξιών κατά την ημέρα της αγοράς,

§ οι αποσβέσεις επί της υπεραξίας (για περιόδους μέχρι 31/12/2004),

§ μη πραγματοποιημένα διεταιρικά κέρδη, τα οποία αναγνωρίζονται μόνο στο μερίδιο που ανήκει σε επενδυτές εκτός ομίλου.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι η αναγνώριση εσόδου με βάση την ετήσια διανομή της συγγενούς δεν αποτελεί επαρκές μέτρο αναγνώρισης του οφέλους που αποκομίζει η μητρική επιχείρηση, δεδομένου ότι τα διανεμόμενα κέρδη δεν περιλαμβάνουν τυχόν σχηματισθέντα αποθεματικά, στα οποία η επενδύτρια επιχείρηση έχει μερίδιο σε περίπτωση διανομής τους. Επιπλέον, η αναλογία της επενδύτριας επιχείρησης επί των λειτουργικών αποτελεσμάτων προ φόρων εμφανίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης ως «Κέρδη από Συγγενείς Επιχειρήσεις».

3.2.3.4. Ζημίες Συγγενούς Επιχείρησης και Ζημίες Απομείωσης της Επένδυσης σε Συγγενή Επιχείρηση

Σε περίπτωση εμφάνισης ζημιών από τη συγγενή επιχείρηση, η επενδύτρια επιχείρηση αναγνωρίζει την αναλογία της στις ζημίες της συγγενούς μέχρι το σημείο που η συμμετοχή της εμφανίζεται με μηδενική αξία. Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, οι επιπλέον ζημίες της συγγενούς επιχείρησης δεν αναγνωρίζονται από την επενδύτρια επιχείρηση, αλλά αναγνωρίζονται στα

λοιπά δικαιώματά της (π.χ. θα ληφθούν υπόψη σε τυχόν εκκαθάριση της συγγενούς κατά τη ρευστοποίηση και διανομή της περιουσίας της στους κοινούς μετόχους). Σε αυτό το σημείο χρειάζεται να επισημανθεί ότι αναγνωρίζεται υποχρέωση μόνο στην έκταση που η επενδύτρια επιχείρηση έχει επιβαρυνθεί με νομικές ή τεκμαιρόμενες δεσμεύσεις ή έχει προβεί σε πληρωμές για λογαριασμό της συγγενούς επιχείρησης. Αν μεταγενέστερα η συγγενής παρουσιάσει κέρδη, η επενδύτρια αρχίζει να αναγνωρίζει το μερίδιό της από αυτά τα κέρδη μόνο αφού το μερίδιό της από τα κέρδη εξισωθεί προς το μερίδιο των καθαρών ζημιών που δεν έχουν αναγνωρισθεί.

Μετά την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης, η επενδύτρια επιχείρηση εφαρμόζει τις απαιτήσεις των «Χρηματοοικονομικών Μέσων: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39) ώστε να προσδιορίσει αν πρέπει να αναγνωρίσει οποιαδήποτε επιπλέον ζημία απομείωσης αναφορικά με την καθαρή επένδυσή της στη συγγενή εταιρεία. Ολόκληρη η λογιστική αξία της επένδυσης ελέγχεται για απομείωση σύμφωνα με την «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων» (Δ.Λ.Π. 36), συγκρίνοντας το ανακτήσιμο ποσό της με τη λογιστική αξία της, οπότε η εφαρμογή των απαιτήσεων των «Χρηματοοικονομικών Μέσων: Καταχώρηση και Αποτίμηση» (Δ.Λ.Π. 39) υποδεικνύει ότι η επένδυση έχει ίσως υποστεί απομείωση. Για τον προσδιορισμό της αξίας λόγω χρήσης της επένδυσης, η επιχείρηση υπολογίζει:

§ το μερίδιό της στην παρούσα αξία των υπολογιζόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να δημιουργηθούν από τις

δραστηριότητες της συγγενούς και από την τελική διάθεση της επένδυσης,

§ την παρούσα αξία των υπολογιζόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από μερίσματα που θα εισπραχθούν από την επένδυση και από την τελική διάθεσή της.

Κάτω από κατάλληλες υποθέσεις, αμφότερες οι μέθοδοι δίνουν το ίδιο αποτέλεσμα (site, ε).

3.2.3.5. Γνωστοποιήσεις

Σύμφωνα με το παρόν Πρότυπο θα πρέπει να γίνονται οι ακόλουθες γνωστοποιήσεις (Σακέλλης, 2005, σελ. 360 – 361):

§ η εύλογη αξία των επενδύσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις για τις οποίες υπάρχουν δημοσιευμένες τιμές συναλλαγής,

§ η χρηματοοικονομική πληροφόρηση αναφορικά με τις συγγενείς επιχειρήσεις που να περιλαμβάνει τα περιουσιακά τους στοιχεία, τις υποχρεώσεις τους, τα έσοδά τους και τα κέρδη ή τις ζημίες τους,

§ οι λόγοι για τους οποίους τεκμαίρεται ότι ο επενδυτής ασκεί ουσιώδη επιρροή για την περίπτωση που ο επενδυτής κατέχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, λιγότερο από το 20% των δικαιωμάτων ψήφου ή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας,

- § οι λόγοι για τους οποίους τεκμαίρεται ότι ο επενδυτής δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή για την περίπτωση που ο επενδυτής κατέχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω άλλων θυγατρικών, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου ή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας,
- § η ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων της συγγενούς επιχείρησης όταν αυτές χρησιμοποιούνται στην εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης και έχουν ημερομηνία αναφοράς διαφορετική από εκείνη του επενδυτή καθώς και ο λόγος χρήσης διαφορετικής ημερομηνίας αναφοράς,
- § η φύση και η έκταση των σημαντικότερων περιορισμών σχετικά με την ικανότητα μεταφοράς κεφαλαίων από τις συγγενείς επιχειρήσεις προς την επενδύτρια επιχείρηση υπό τη μορφή μερισμάτων σε μετρητά ή για την εξόφληση δανείων ή προκαταβολών,
- § το μερίδιο των ζημιών που δεν αναγνωρίζει λογιστικά η επενδύτρια επιχείρηση για τη λογιστική περίοδο και σωρευτικά στην περίπτωση που η επενδύτρια έχει πάψει να αναγνωρίζει το μερίδιό της επί των ζημιών της συγγενούς,
- § το γεγονός ότι η συγγενής επιχείρηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης,
- § οι περιληπτικές οικονομικές πληροφορίες που αφορούν συγγενείς επιχειρήσεις, είτε μεμονωμένα είτε σε ομάδες, που δεν αντιμετωπίζονται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, συμπεριλαμβανομένων των συνολικών περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων, εσόδων και κερδών ή ζημιών.

Επιπλέον, οι επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις που αντιμετωπίζονται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης κατατάσσονται στην κατηγορία των μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων. Το μερίδιο της επενδύτριας επιχείρησης στα κέρδη ή τις ζημίες της συγγενούς επιχείρησης, καθώς και η λογιστική αξία της επένδυσης αυτής, πρέπει να γνωστοποιούνται ξεχωριστά. Τέλος, το μερίδιο της επενδύτριας επιχείρησης επί των μεταβολών που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια της συγγενούς επιχείρησης πρέπει να αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια από την επενδύτρια επιχείρηση και να γνωστοποιείται στην κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων.

3.2.4. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 31

«Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες»

3.2.4.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 31 «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες» αναθεωρήθηκε το 2003 προκειμένου να αντικαταστήσει το προϋπάρχον Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 31 «Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση για τα Δικαιώματα σε Κοινοπραξίες». Το εν λόγω Πρότυπο πρέπει να εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 2005. Η νωρίτερη εφαρμογή ενθαρρύνεται, αρκεί το γεγονός αυτό να γνωστοποιείται στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Οι «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες» (Δ.Λ.Π. 31) εφαρμόζονται για το λογιστικό χειρισμό των συμμετοχών σε κοινοπραξίες και την παρουσίαση των περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων, εσόδων και δαπανών στις οικονομικές καταστάσεις των μελών των κοινοπραξιών και των επενδυτών, ανεξάρτητα από τις μορφές με τις οποίες διεξάγονται οι δραστηριότητες της κοινοπραξίας. Ωστόσο, δεν εφαρμόζονται σε συμμετοχές μελών κοινοπραξιών σε από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες που κατέχονται από:

(α) οργανισμούς διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων,

(β) αμοιβαία κεφάλαια, καταπιστευματικές επενδυτικές μονάδες και συναφείς εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων και των επενδυτικών κεφαλαίων ασφαλιστικών εταιρειών, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως διακρατούμενες για εμπορικούς σκοπούς σύμφωνα με τα «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση»(Δ.Λ.Π. 39) (site, στ).

Η έννοια της «κοινοπραξίας» αναφέρεται σε ένα συμβατικό διακανονισμό που μπορεί να περιγράφεται σε μία σύμβαση ή να ενσωματώνεται στο καταστατικό της κοινοπραξίας ή να έχει άλλη έγγραφη μορφή. Σύμφωνα με τον συμβατικό αυτό διακανονισμό, δύο ή περισσότερα μέλη αναλαμβάνουν μία οικονομική δραστηριότητα η οποία υπόκειται σε από κοινού έλεγχο. Σε αυτόν τον συμβατικό διακανονισμό καλύπτονται και θέματα όπως η διάρκεια, ο διορισμός του διοικητικού οργάνου, οι συμμετοχές των κοινοπρακτούντων εταιρειών στο κεφάλαιο και ο τρόπος διανομής του προϊόντος (Φίλος, 2002, σελ.340).

Αναφορικά με το συμβατικό διακανονισμό χρειάζεται να επισημανθεί ότι αυτός αποτελεί το διακριτικό γνώρισμα των δικαιωμάτων που εμπεριέχουν τον από κοινού έλεγχο από τις επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις στις οποίες η επενδύτρια επιχείρηση ασκεί ουσιώδη επιρροή. Η ύπαρξή του αποδεικνύεται με διάφορους τρόπους ανάλογα με την περίπτωση, όπως μέσω γραπτών συμβάσεων μεταξύ κοινοπρακτούντων ή μέσω του καταστατικού της εταιρείας. Βασικός κανόνας είναι ότι κανένας από τους κοινοπρακτούντες δεν μπορεί να ελέγχει τη δραστηριότητα της κοινοπραξίας από μόνος του και αυτό ακριβώς αποτελεί την ουσία της κοινοπραξίας. Τέλος, ο συμβατικός διακανονισμός μπορεί να κατονομάζει ένα μέλος της κοινοπραξίας ως υπεύθυνο διαχειριστή. Ο

διαχειριστής αυτός δεν ελέγχει την κοινοπραξία, αλλά ενεργεί μέσα στο πλαίσιο της οικονομικής και επιχειρηματικής πολιτικής που έχει συμφωνηθεί από τα μέλη της κοινοπραξίας. Αν ο διαχειριστής έχει το δικαίωμα να κατευθύνει την οικονομική και επιχειρηματική πολιτική της οικονομικής δραστηριότητας, τότε ελέγχει την κοινοπραξία και η τελευταία αποτελεί θυγατρική του διαχειριστή και όχι κοινοπραξία (Grant – Thornton, 2004β, σελ.656 – 657).

3.2.4.2. Μορφές Κοινοπραξιών

Οι μορφές κοινοπραξιών που αναφέρονται συχνότερα είναι:

- (α) από κοινού ελεγχόμενες εργασίες ή δραστηριότητες,
- (β) από κοινού ελεγχόμενα περιουσιακά στοιχεία,
- (γ) από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες.

Τα ακόλουθα χαρακτηριστικά είναι κοινά σε όλες τις κοινοπραξίες:

- i) δύο ή περισσότερα μέλη δεσμεύονται μέσω συμβατικού διακανονισμού,
- ii) ο συμβατικός διακανονισμός επιβάλλει τον από κοινού έλεγχο^[*].

Ο κοινός έλεγχος μπορεί να αποκλειστεί όταν η εκδότηρια επιχείρηση βρίσκεται σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

[*] Ο από κοινού έλεγχος είναι η συμβατικά καταμεμηθείσα κατανομή του ελέγχου πάνω σε μία οντότητα.

- § αναδιοργάνωση που επιβάλλεται δια νόμου,
- § κατάσταση πτώχευσης,
- § συνθήκες που εμποδίζουν τη μεταφορά κεφαλαίων προς το μέλος της κοινοπραξίας.

Σε περίπτωση, όμως, που ο κοινός έλεγχος συνεχίζεται, τα παραπάνω γεγονότα δεν είναι επαρκή ώστε να δικαιολογήσουν τη μη εφαρμογή του εν λόγω προτύπου.

(α) Από Κοινού Ελεγχόμενες Εργασίες ή Δραστηριότητες

Η μορφή αυτή της κοινοπραξίας προϋποθέτει τη χρησιμοποίηση από κάθε μέλος της κοινοπραξίας των δικών του πάγιων περιουσιακών στοιχείων και τη διατήρηση των δικών του αποθεμάτων. Επιπλέον, κάθε μέλος της κοινοπραξίας πραγματοποιεί τις δικές του δαπάνες και αντλεί τη δική του χρηματοδότηση, δημιουργώντας δικές του υποχρεώσεις. Η συμφωνία της κοινοπραξίας συνήθως προβλέπει έναν τρόπο με τον οποίο τα έσοδα από την πώληση του προϊόντος της κοινοπραξίας καθώς και οι δαπάνες της κοινοπραξίας κατανέμονται μεταξύ των μελών της.

Ένα παράδειγμα της παρούσας μορφής κοινοπραξίας είναι όταν δύο ή περισσότερα μέλη κοινοπραξίας συνδυάζουν τις δραστηριότητες, τους πόρους και την εμπειρία τους για να κατασκευάσουν και να διανεμούν από κοινού ένα συγκεκριμένο προϊόν, όπως ένα αεροσκάφος. Τα επιμέρους τμήματα της κατασκευαστικής διαδικασίας διεκπεραιώνονται από κάθε μέλος της κοινοπραξίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο κάθε μέλος επιβαρύνεται με τα δικά

του κόστη και λαμβάνει ένα μερίδιο επί των πραγματοποιηθέντων εσόδων, που προσδιορίζεται σύμφωνα με το συμβατικό διακανονισμό.

Τα μέλη της κοινοπραξίας δεν υποχρεούνται στην τήρηση ιδιαίτερων λογιστικών βιβλίων και κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων παρά μόνο στην περίπτωση που τα μέλη επιθυμούν να εκτιμήσουν την απόδοση αυτής (σύνταξη απολογιστικών καταστάσεων). Όμως, κάθε μέλος της κοινοπραξίας πρέπει να αναγνωρίζει στις δικές του οικονομικές καταστάσεις:

§ τα περιουσιακά στοιχεία που ελέγχει και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει,

§ τις δαπάνες που πραγματοποιεί και το μερίδιό του από τα έσοδα πωλήσεων αγαθών ή παροχής υπηρεσιών της κοινοπραξίας.

(β) Από Κοινού Ελεγχόμενα Περιουσιακά Στοιχεία

Μερικές κοινοπραξίες προϋποθέτουν τον από κοινού έλεγχο ή την από κοινού κυριότητα, από τα μέλη της κοινοπραξίας, ενός ή περισσότερων περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται σε αυτήν ή αποκτώνται για αυτήν για την πραγματοποίηση ορισμένων στόχων. Κάθε μέλος επιβαρύνεται με ένα συμφωνηθέν μερίδιο δαπανών και λαμβάνει ένα μερίδιο του προϊόντος των περιουσιακών στοιχείων.

Κοινοπραξίες αυτής της μορφής συχνά συναντώνται στις βιομηχανίες πετρελαίου, αερίου και εξόρυξης μεταλλευμάτων που από τη φύση τους

προϋποθέτουν από κοινού ελεγχόμενα περιουσιακά στοιχεία. Για παράδειγμα, δύο επιχειρήσεις πετρελαίου μπορεί να ελέγχουν από κοινού και να εκμεταλλεύονται έναν αγωγό πετρελαίου. Κάθε μέλος της κοινοπραξίας χρησιμοποιεί τον αγωγό για να μεταφέρει το δικό του προϊόν, με αντάλλαγμα την επιβάρυνσή του με μία συμφωνηθείσα αναλογία των δαπανών εκμετάλλευσης του αγωγού.

Κάθε μέλος της κοινοπραξίας θα πρέπει να αναγνωρίζει στις οικονομικές του καταστάσεις, ατομικές και ενοποιημένες, τα εξής:

- § το μερίδιό του στα από κοινού ελεγχόμενα στοιχεία του ενεργητικού, κατατασσόμενα σύμφωνα με το είδος των περιουσιακών στοιχείων,
- § τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει,
- § το μερίδιο στο σύνολο των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν από κοινού με τα υπόλοιπα μέλη της κοινοπραξίας,
- § το έσοδο από την πώληση ή χρησιμοποίηση του μεριδίου του στο προϊόν της κοινοπραξίας, μαζί με το μερίδιό του στα έξοδα που πραγματοποίησε η κοινοπραξία,
- § τις δαπάνες που πραγματοποίησε σε σχέση με τη συμμετοχή του στην κοινοπραξία.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι επειδή τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις, τα έσοδα και οι δαπάνες έχουν ήδη αναγνωρισθεί στις οικονομικές καταστάσεις του μέλους της κοινοπραξίας, δεν απαιτούνται προσαρμογές ή

άλλες διαδικασίες ενοποίησης όταν το μέλος της κοινοπραξίας παρουσιάζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

(γ) Από Κοινού Ελεγχόμενες Οικονομικές Οντότητες

Εν αντιθέσει με τις δύο προηγούμενες μορφές κοινοπραξιών, οι οποίες δεν προϋποθέτουν την ίδρυση μίας άλλης ξεχωριστής εταιρείας από τα μέλη της κοινοπραξίας, βασικό χαρακτηριστικό αυτής της μορφής της κοινοπραξίας είναι η ίδρυση μίας άλλης εταιρείας, συνεταιρισμού ή άλλης οντότητας στην οποία κάθε μέλος έχει συμμετοχικά δικαιώματα. Η επιχείρηση αυτή λειτουργεί ως μία κανονική επιχείρηση, εκτός από το γεγονός ότι ένας συμβατικός διακανονισμός μεταξύ των μελών της κοινοπραξίας προβλέπει κοινό έλεγχο πάνω στην οικονομική δραστηριότητα αυτής.

Η από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα έχει στον έλεγχό της τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοπραξίας, αναλαμβάνει υποχρεώσεις, προβαίνει σε δαπάνες, πραγματοποιεί έσοδα. Επιπλέον, έχει το δικαίωμα να συνάπτει συμβάσεις στο όνομά της και να αντλεί χρηματοδότηση για τους σκοπούς των δραστηριοτήτων της κοινοπραξίας. Κάθε μέλος της κοινοπραξίας δικαιούται ένα μερίδιο των κερδών της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας.

Παράδειγμα της παρούσας μορφής κοινοπραξίας είναι όταν δύο οντότητες συνδυάζουν τις δραστηριότητές τους σε ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα με τη μεταβίβαση των σχετικών περιουσιακών στοιχείων και

υποχρεώσεων σε μία από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα. Επίσης, όταν μία επιχείρηση αρχίζει μία δραστηριότητα σε ξένη χώρα σε συνεργασία με κάποια υπηρεσία αυτής της χώρας, εγκαθιδρύει μία ξεχωριστή οικονομική οντότητα, που ελέγχεται από κοινού από την επιχείρηση και την υπηρεσία.

Μία από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα τηρεί τα δικά της λογιστικά βιβλία και συντάσσει οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Τέλος, οι εισφορές σε μετρητά ή πόρους στην από κοινού ελεγχόμενη επιχείρηση από τα μέλη της κοινοπραξίας εμφανίζονται στα βιβλία των μελών και αναγνωρίζονται ως συμμετοχική επένδυση (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 657 επ.)

3.2.4.3. Οι Οικονομικές Καταστάσεις των Μελών της Κοινοπραξίας

Τα μέλη της κοινοπραξίας έχουν τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο μεθόδων προκειμένου να αναγνωρίσουν τη συμμετοχή τους σε από κοινού ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Οι μέθοδοι αυτές περιγράφονται παρακάτω (site, στ):

§ Μέθοδος Αναλογικής Ενοποίησης

Το μέλος της κοινοπραξίας αναγνωρίζει τη συμμετοχή του σε μία από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα χρησιμοποιώντας έναν εκ των δύο τύπων παρουσίασης της αναλογικής ενοποίησης, ανεξάρτητα αν

έχει και επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις ή αν καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Η εφαρμογή της αναλογικής ενοποίησης σημαίνει ότι ο ισολογισμός του μέλους της κοινοπραξίας περιλαμβάνει το μερίδιό του στα περιουσιακά στοιχεία τα οποία ελέγχει από κοινού, καθώς και το μερίδιό του στις υποχρεώσεις για τις οποίες έχει την από κοινού ευθύνη. Αντίστοιχα, στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων του μέλους της κοινοπραξίας περιλαμβάνεται το μερίδιο του μέλους στα έσοδα και τις δαπάνες της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας.

Για την αναλογική ενοποίηση μπορούν να χρησιμοποιηθούν δύο από τις παρακάτω μορφές παρουσίασης:

(α) Το μέλος της κοινοπραξίας μπορεί να ενσωματώνει το μερίδιό του στα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις, τα έσοδα και τις δαπάνες της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας στα όμοια στοιχεία «γραμμή προς γραμμή» στις οικονομικές καταστάσεις του. Για παράδειγμα, το μέλος της κοινοπραξίας ενσωματώνει το μερίδιό του στα αποθέματα της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας στα δικά του αποθέματα.

(β) Το μέλος της κοινοπραξίας μπορεί να συμπεριλάβει ξεχωριστές σειρές κονδυλίων στις οικονομικές του καταστάσεις για το μερίδιό του στα περιουσιακά του στοιχεία, τις υποχρεώσεις, τα έσοδα και τις δαπάνες της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας. Για παράδειγμα, μπορεί να παρουσιάσει το μερίδιό του στις ενσώματες

ακινήτοποιήσεις της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας ξεχωριστά, ως μέρος των δικών του παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Οι δύο παραπάνω μορφές παρουσίασης είναι αποδεκτές για τους σκοπούς του παρόντος Προτύπου. Βέβαια, η υιοθέτηση μίας εκ των δύο μορφών κρίνεται σκόπιμο να ακολουθείται πάγια για λόγους συγκρισιμότητας.

Επιπρόσθετα, οποιοσδήποτε τύπος και αν χρησιμοποιείται για την αναλογική ενοποίηση, δεν αρμόζει να συμψηφίζονται περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις με την αφαίρεση άλλων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων, καθώς και εσόδων και δαπανών με την αφαίρεση άλλων εσόδων και δαπανών, εκτός και αν υπάρχει νομικό δικαίωμα συμψηφισμού^[*]. Είναι σαφές ότι το μέλος της κοινοπραξίας θα διακόπτει τη χρήση της αναλογικής ενοποίησης από την ημερομηνία κατά την οποία παύει να έχει κοινό έλεγχο στην από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα (σε περιπτώσεις διάθεσης της συμμετοχής).

§ Μέθοδος Καθαρής Θέσης

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης το μέλος της κοινοπραξίας αναγνωρίζει τη συμμετοχή του σε από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα, ανεξάρτητα αν έχει ταυτόχρονα επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις ή αν καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

[*] Το νομικό δικαίωμα συμψηφισμού αντιπροσωπεύει το αναμενόμενο αποτέλεσμα ως προς τη ρευστοποίηση ενός περιουσιακού στοιχείου ή το διακανονισμό μίας υποχρέωσης.

Κάποια μέλη κοινοπραξιών αναγνωρίζουν τις συμμετοχές τους σε από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες χρησιμοποιώντας τη μέθοδο καθαρής θέσης σύμφωνα με τις «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις» (Δ.Λ.Π. 28). Η χρήση της μεθόδου αυτής υποστηρίζεται από εκείνους που ισχυρίζονται ότι δεν αρμόζει να ενοποιοούνται τα πλήρως ελεγχόμενα στοιχεία με τα από κοινού ελεγχόμενα στοιχεία καθώς και από εκείνους που πιστεύουν ότι τα μέλη της κοινοπραξίας ασκούν ουσιώδη επιρροή, παρά κοινό έλεγχο, σε από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα.

Οι «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες» (Δ.Λ.Π.31) δε συνιστούν τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης, δεδομένου ότι η αναλογική ενοποίηση αντικατοπτρίζει καλύτερα την ουσία και την οικονομική πραγματικότητα της συμμετοχής του κοινοπρακτούντος σε μία από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα. Ωστόσο, το Πρότυπο επιτρέπει την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης ως εναλλακτικό χειρισμό. Τέλος, όπως και στην αναλογική ενοποίηση, το μέλος της κοινοπραξίας θα διακόπτει τη χρήση της μεθόδου καθαρής θέσης από την ημερομηνία κατά την οποία παύει να έχει κοινό έλεγχο στην από κοινού ελεγχόμενη οικονομική οντότητα.

3.2.4.4. Οι Συναλλαγές μεταξύ Μέλους Κοινοπραξίας και Κοινοπραξίας

Οι κυριότερες συναλλαγές μεταξύ μίας κοινοπραξίας και ενός κοινοπρακτούντος σχετίζονται με την πώληση περιουσιακών στοιχείων από τον κοινοπρακτών προς την κοινοπραξία ή την αγορά περιουσιακών στοιχείων του κοινοπρακτούντος από την κοινοπραξία.

Όταν ένα μέλος της κοινοπραξίας συνεισφέρει ή πωλεί περιουσιακά στοιχεία σε μία κοινοπραξία, η αναγνώριση οποιασδήποτε αναλογίας κέρδους ή ζημίας από τη συναλλαγή αντικατοπτρίζει την ουσία της συναλλαγής. Το μέλος της κοινοπραξίας θα αναγνωρίσει μόνο την αναλογία του κέρδους ή της ζημίας που αντιστοιχεί στα άλλα μέλη της κοινοπραξίας. Μόνο στην περίπτωση που η πώληση ή η συνεισφορά παρέχει απόδειξη μίας μείωσης της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων ή μίας ζημίας απομείωσης, το μέλος πρέπει να αναγνωρίζει όλο το ποσό της ζημίας.

Όταν ένα μέλος της κοινοπραξίας αποκτά περιουσιακά στοιχεία από μία κοινοπραξία, το μέλος δεν θα αναγνωρίζει το μερίδιό του στα κέρδη της κοινοπραξίας από τη συναλλαγή αυτή, μέχρις ότου να επαναπωλήσει τα στοιχεία αυτά σε ένα ανεξάρτητο μέρος. Το μέλος της κοινοπραξίας θα αναγνωρίζει το μερίδιό του στις ζημίες που προκύπτουν από αυτές τις συναλλαγές με τον ίδιο τρόπο όπως τα κέρδη, εκτός αν οι ζημίες αντιπροσωπεύουν μία μείωση της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας των

κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων ή μία ζημία απομείωσης, οπότε οι ζημίες θα αναγνωρίζονται αμέσως.

Αξίζει να επισημανθεί ότι για την απόδειξη της απομείωσης ενός περιουσιακού στοιχείου, το μέλος της κοινοπραξίας θα προσδιορίσει το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου σύμφωνα με την «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων» (Δ.Λ.Π. 36).

3.2.4.5. Γνωστοποιήσεις

Το μέλος της κοινοπραξίας γνωστοποιεί το συνολικό ποσό των παρακάτω ενδεχόμενων υποχρεώσεων ξεχωριστά από το ποσό τυχόν άλλων ενδεχόμενων υποχρεώσεων, εκτός αν η πιθανότητα ζημίας είναι σπάνια (Σακέλλης, 2005, σελ. 705 επ.):

§ κάθε ενδεχόμενη υποχρέωση που το μέλος της κοινοπραξίας έχει αναλάβει σχετικά με τις συμμετοχές του σε κοινοπραξίες, καθώς και το μερίδιό του σε άλλες υποχρεώσεις που έχει αναλάβει από κοινού με άλλους κοινοπρακτούντες,

§ το μερίδιό του από ενδεχόμενες υποχρεώσεις των ιδίων των κοινοπραξιών, για το οποίο ενδεχομένως βαρύνεται,

§ όσες υποχρεώσεις ενδεχομένως προκύψουν, επειδή το μέλος της κοινοπραξίας βαρύνεται για τις υποχρεώσεις των άλλων κοινοπρακτούντων.

Επίσης, το μέλος της κοινοπραξίας γνωστοποιεί το συνολικό ποσό των ακόλουθων δεσμεύσεων, σχετικά με τις συμμετοχές του σε κοινοπραξίες, ξεχωριστά από άλλες δεσμεύσεις:

§ κάθε δέσμευση του μέλους που αφορά κεφαλαιουχικές δαπάνες σχετικά με τις συμμετοχές του σε κοινοπραξίες και το μερίδιό του στις δεσμεύσεις για κεφαλαιουχικές δαπάνες που έχουν αναληφθεί από κοινού με άλλους κοινοπρακτούντες,

§ το μερίδιό του στις δεσμεύσεις για κεφαλαιουχικές δαπάνες των ιδίων των κοινοπραξιών.

Τέλος, το μέλος κοινοπραξίας γνωστοποιεί μία κατάσταση με περιγραφή των συμμετοχών σε σημαντικές κοινοπραξίες και το ποσοστό ιδιοκτησίας που κατέχει σε από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες. Επιπλέον, θα πρέπει γίνεται γνωστοποίηση της μεθόδου που εφαρμόζεται – αναλογική ενοποίηση ή μέθοδος καθαρής θέσης – για την αναγνώριση των συμμετοχών του σε από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες. Σε περίπτωση που χρησιμοποιείται ο τύπος παρουσίασης «γραμμή προς γραμμή» για την αναλογική ενοποίηση ή η μέθοδος της καθαρής θέσης, το μέλος της κοινοπραξίας οφείλει να γνωστοποιεί τα συνολικά ποσά για κάθε ένα από τα κυκλοφορούντα και μακροπρόθεσμα περιουσιακά στοιχεία, τις μακροπρόθεσμες και

βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, τα έσοδα και τις δαπάνες που σχετίζονται με τις συμμετοχές του σε κοινοπραξίες.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

3.3. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 23

«Κόστος Δανεισμού»

3.3.1. Εισαγωγή

Το αναθεωρημένο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 23 με τον τίτλο «Κόστος Δανεισμού» εφαρμόζεται για τις οικονομικές καταστάσεις που καλύπτουν περιόδους που αρχίζουν την ή μετά από την 1^η Ιανουαρίου 1995. Σκοπός του Προτύπου αυτού είναι να προδιαγράψει το λογιστικό χειρισμό του κόστους δανεισμού χωρίς, όμως, να ασχολείται με το πραγματικό ή υπολογιστικό κόστος κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένου και του προνομιούχου κεφαλαίου που δεν εντάσσεται στις υποχρεώσεις.

Με τον όρο «κόστος δανεισμού» εννοούνται συνήθως οι τόκοι που απορρέουν από το δανεισμό, καθώς και τα λοιπά έξοδα που πραγματοποιούνται από μία επιχείρηση για τη λήψη δανείων. Σε γενικές γραμμές, το κόστος δανεισμού περιλαμβάνει:

- (α) τόκους από τραπεζικούς λογαριασμούς υπεραναλήψεων, καθώς και τόκους βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων δανείων,
- (β) απόσβεση της διαφοράς υπέρ ή υπό το άρτιο ομολογιακών δανείων,
- (γ) απόσβεση βοηθητικού κόστους που αναλήφθηκε για τη λήψη δανείων,

- (δ) χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις, που παρακολουθούνται σύμφωνα με τις «Μισθώσεις» (Δ.Λ.Π. 17),
- (ε) συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη λήψη δανείων σε ξένο νόμισμα, κατά την έκταση που αυτές θεωρούνται ως συμπληρωματικό ποσό του κόστους των τόκων (site, ζ).

Τα παραπάνω πρώτα τέσσερα στοιχεία είναι αρκετά ευκρινή ως προς την ερμηνεία τους. Ως προς το τελευταίο στοιχείο που αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες αναφέρονται ουσιαστικά για το αν και σε ποιο βαθμό οι συναλλαγματικές διαφορές για τη λήψη δανείων μπορούν να θεωρηθούν ως προσαρμογή του κόστους των τόκων, υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς την ερμηνεία που δίνουν διάφοροι λογιστές. Αναφορικά με τις συναλλαγματικές ζημίες από κάποιο δάνειο επισημαίνεται ότι αυτές (ολόκληρο το ποσό ή κάποιο μέρος αυτών) αποτελούν στοιχείο του κόστους δανεισμού. Σε περιπτώσεις που το ονομαστικό ξένο επιτόκιο είναι χαμηλότερο από το ξένο νόμισμα, το οποίο με τη σειρά του είναι ισχυρότερο του εγχώριου νομίσματος ή σε περιπτώσεις μίας υποτίμησης του εγχώριου νομίσματος, και οι δύο λογιστικοί χειρισμοί – βασικός και εναλλακτικός – μπορούν να ακολουθηθούν με συνέπεια σε κάθε χρήση. Μεγαλύτερος προβληματισμός θα πρέπει να υπάρχει από τους ορκωτούς ελεγκτές σε περιπτώσεις συναλλαγματικών κερδών. Τότε, το ονομαστικό επιτόκιο του ξένου νομίσματος μπορεί να είναι αρκετά υψηλό, αλλά αυτό να αντισταθμίζεται από το κέρδος προερχόμενο από την υποτίμηση. Αποτέλεσμα αυτών είναι η μείωση του κόστους του τόκου από το κέρδος της υποτίμησης και η αποφυγή υπερβολικής κεφαλαιοποίησης του τόκου (Λεβέντης, 2003, σελ.15).

3.3.2. Βασική και Επιτρεπόμενη Εναλλακτική Μέθοδος του Κόστους Δανεισμού

§ Βασική Μέθοδος

Σύμφωνα με τη βασική μέθοδο το κόστος δανεισμού καταχωρείται ως έξοδο στην περίοδο την οποία βαρύνει. Η μέθοδος αυτή μπορεί να ακολουθηθεί για οποιαδήποτε μορφή δανεισμού.

§ Επιτρεπόμενη Εναλλακτική Μέθοδος

Σύμφωνα με τον επιτρεπόμενο εναλλακτικό χειρισμό το κόστος δανεισμού που μπορεί να αφορά άμεσα στην απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου (επιλέξιμο περιουσιακό στοιχείο^[*]) αυξάνει το κόστος αυτού του στοιχείου. Αυτό το κόστος δανεισμού κεφαλαιοποιείται ως τμήμα του κόστους του περιουσιακού στοιχείου με την προϋπόθεση ότι μπορεί να αποτιμηθεί με αξιοπιστία και ότι θα αποφέρει στο μέλλον οικονομικά οφέλη στην επιχείρηση.

Το κόστος δανεισμού που αφορά άμεσα στην απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός επιλέξιμου περιουσιακού στοιχείου είναι εκείνο το κόστος δανεισμού που θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί, αν η δαπάνη για το επιλέξιμο περιουσιακό στοιχείο δεν είχε γίνει. Όταν μία επιχείρηση δανείζεται κεφάλαια ειδικώς για το σκοπό της απόκτησης κάποιου

[*] Επιλέξιμα περιουσιακά στοιχεία ορίζονται τα στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία χρειάζονται μία ουσιαστική περίοδο προετοιμασίας προκειμένου να καταστούν έτοιμα για χρήση ή για πώληση. Ενδεικτικά αναφέρονται τα αποθέματα που χρειάζονται μία σημαντική χρονική περίοδο για να καταστούν κατάλληλα για πώληση, οι εγκαταστάσεις παραγωγής ρεύματος κ.ά.

επιλέξιμου περιουσιακού στοιχείου, το κόστος δανεισμού που σχετίζεται άμεσα με αυτό το περιουσιακό στοιχείο μπορεί να προσδιορισθεί εύκολα.

Όταν η επιχείρηση επιλέξει να εφαρμόσει την επιτρεπόμενη εναλλακτική μέθοδο, τότε θα πρέπει:

- i) η μέθοδος να ακολουθείται για όλα τα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού που έχουν ενταχθεί στην κατηγορία των επιλέξιμων περιουσιακών στοιχείων,
- ii) όλα τα είδη κόστους δανεισμού που πληρούν τις προϋποθέσεις κεφαλαιοποίησης να κεφαλαιοποιούνται,
- iii) η μέθοδος να εφαρμόζεται με συνέπεια για κάθε χρήση (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 525 επ.).

3.3.3. Έναρξη, Αναστολή και Παύση Κεφαλαιοποίησης του Κόστους Δανεισμού

Για την αναγνώριση του ποσού του κόστους δανεισμού που θα αυξήσει το κόστος των επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού, πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις (Grant – Thornton, 2004β, σελ.533 επ.):

- § έχει ξεκινήσει η πραγματοποίηση εξόδων που αφορούν το στοιχείο του ενεργητικού, είτε με πληρωμές είτε με ανάληψη έντοκων υποχρεώσεων,

§ έχει πραγματοποιηθεί το κόστος δανεισμού,

§ έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για την αγορά, κατασκευή ή παραγωγή του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού. Αυτές οι διαδικασίες περιλαμβάνουν και την κάθε είδους τεχνική, διοικητική ή νομική εργασία που είναι απαραίτητη για την κατασκευή ή την παραγωγή του στοιχείου του ενεργητικού, π.χ. δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λήψη αδειών πριν από την έναρξη της φυσικής κατασκευής ή παραγωγής.

Η κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού θα πρέπει να αναστέλλεται κατά τη διάρκεια εκτεταμένων περιόδων, κατά τις οποίες η ενεργός ανάπτυξη έχει διακοπεί. Για όσο διάστημα διαρκεί η διακοπή των εργασιών, το κόστος πρέπει να βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης στην οποία πραγματοποιείται. Ωστόσο, η κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού κανονικά δεν αναστέλλεται κατά τη διάρκεια μίας περιόδου στην οποία εκτελείται σημαντική τεχνική και διοικητική εργασία. Επίσης, η κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού δεν αναστέλλεται, όταν μία προσωρινή καθυστέρηση αποτελεί αναγκαίο μέρος της διαδικασίας παραγωγής ή κατασκευής ενός περιουσιακού στοιχείου για την προτιθέμενη χρήση ή πώλησή του. Για παράδειγμα, η κεφαλαιοποίηση συνεχίζεται κατά τη διάρκεια μίας μακράς περιόδου ωρίμανσης των αποθεμάτων. Τέλος, δεν έχουμε αναστολή της κεφαλαιοποίησης του κόστους δανεισμού όταν συνήθη και αναμενόμενα φαινόμενα εμποδίζουν για κάποιο χρονικό διάστημα τη συνέχιση των εργασιών (π.χ. όταν η υψηλή στάθμη των υδάτων καθυστερεί την κατασκευή μίας γέφυρας, εφόσον μία τέτοια στάθμη είναι συνήθης κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου στην εξεταζόμενη γεωγραφική περιοχή).

Όταν οι αναγκαίες δραστηριότητες κατασκευής ή παραγωγής του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού έχουν ολοκληρωθεί και το επιλέξιμο στοιχείο βρίσκεται σε εκμεταλλεύσιμη ή εμπορεύσιμη κατάσταση, το κόστος δανεισμού παύει να μεταφέρεται στο κόστος του επιλέξιμου στοιχείου. Ένα περιουσιακό στοιχείο είναι κανονικά έτοιμο για την προοριζόμενη χρήση ή πώλησή του, όταν η φυσική κατάσταση αυτού είναι πλήρης ακόμη και αν οι διοικητικής φύσεως εργασίες συνεχίζονται. Αν το μόνο που απομένει είναι κάποιες μικροαλλαγές, όπως η διακόσμηση ενός ακινήτου κατά τις προδιαγραφές του χρήστη, αυτό σημαίνει ότι όλες οι εργασίες έχουν περατωθεί. Ο λόγος που το Πρότυπο υπαγορεύει τη διακοπή της κεφαλαιοποίησης του κόστους δανεισμού ακόμη και στην περίπτωση που επουσιώδεις εργασίες υπολείπονται για την ολοκλήρωση του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού είναι η αποτροπή των καθυστερήσεων από πλευράς επιχειρήσεων που επιδιώκουν να επωφεληθούν της μη καταχώρησης κάποιων επιπλέον εξόδων στα αποτελέσματα χρήσης.

Τέλος, υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις στις οποίες το επιλέξιμο στοιχείο του ενεργητικού αποτελείται από διάφορα τμήματα τα οποία περατώνονται σταδιακά και όχι όλα μαζί. Κάτω από τέτοιες συνθήκες η κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού για το τμήμα που έχει ολοκληρωθεί παύει να μεταφέρεται στο κόστος του στοιχείου και μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης. Απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνουν τα παραπάνω είναι να μπορεί το τμήμα που ολοκληρώθηκε να λειτουργήσει αυτόνομα και να μην απαιτείται η ολοκλήρωση άλλων τμημάτων για τη χρήση του.

3.3.4. Η Κεφαλαιοποίηση του Κόστους Δανεισμού στο Κόστος του Επιλέξιμου Στοιχείου Ενεργητικού

Η επιχείρηση που θα χρησιμοποιήσει τον επιτρεπόμενο εναλλακτικό χειρισμό του «Κόστους Δανεισμού» (Δ.Λ.Π. 23) χρειάζεται να προσδιορίσει το ποσό που θα επιρρίψει στο κόστος του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού. Γίνεται διάκριση του δανεισμού της επιχείρησης στις δύο επόμενες κατηγορίες:

§ Άμεσος Δανεισμός: Η επιχείρηση δανείζεται ένα ποσό κεφαλαίων που προορίζονται αποκλειστικά για την απόκτηση, παραγωγή ή κατασκευή του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού. Το προς κεφαλαιοποίηση κόστος είναι το συνολικό κόστος των ληφθέντων δανείων.

§ Γενικός Δανεισμός: Η επιχείρηση δανείζεται κεφάλαια που δεν σχετίζονται άμεσα και συνολικά με την κατασκευή του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού. Στην περίπτωση αυτή το προς κεφαλαιοποίηση κόστος δανεισμού είναι αποτέλεσμα του συνυπολογισμού των δύο παρακάτω παραγόντων:

(α) του επιτοκίου κεφαλαιοποίησης που προκύπτει από το μέσο σταθμικό κόστος δανεισμού της επιχείρησης για τα απλήρωτα δάνεια κατά τη διάρκεια της χρήσης (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δάνεια που λήφθηκαν ειδικά για τη χρηματοδότηση των επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού), δηλαδή:

(Υπόλ. Γενικού Δανείου Α * Επιτόκιο) + (Υπόλ. Γενικού Δανείου Β * Επιτόκιο)

Υπόλ. Γενικού Δανείου Α + Υπόλ. Γενικού Δανείου Β

(β) του μέσου κόστους κατασκευής του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού που προκύπτει από τα έξοδα που έχουν γίνει για αυτό μέσω πληρωμής μετρητών, αφαιρώντας τυχόν ληφθείσες επιχορηγήσεις (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 526 επ.).

Σχετικά με το ποσό της κεφαλαιοποίησης του κόστους δανεισμού είναι σημαντικό να τονισθούν τα ακόλουθα σημεία:

- i) Εάν για την παραγωγή ή κατασκευή του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού ληφθεί κάποια επιδότηση, τότε το ποσό της επιδότησης που λαμβάνεται μέσα στη χρήση θα πρέπει να αφαιρείται από το σταθμισμένο κόστος κατασκευής του στοιχείου του ενεργητικού.
- ii) Είναι σύνηθες το ποσό που δανείζεται η επιχείρηση για την κατασκευή του επιλέξιμου στοιχείου του ενεργητικού να μη διατίθεται άμεσα για το σκοπό της κατασκευής, αλλά να επενδύεται προσωρινά μέχρι να χρησιμοποιηθεί. Το πραγματοποιηθέν έσοδο από την τοποθέτηση των χρημάτων πρέπει να εκπεσθεί από το πραγματοποιηθέν κόστος δανεισμού που πρόκειται να κεφαλαιοποιηθεί.
- iii) Εάν το κόστος των επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού – όπως αυτό διαμορφωθεί μετά την προσαύξησή του με το αναλογούν κόστος δανεισμού – είναι μεγαλύτερο από την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους, τότε θα πρέπει να ακολουθείται η σχετική διαδικασία για τη μείωση

της αξίας των στοιχείων αυτών σύμφωνα με τα «Αποθέματα» (Δ.Λ.Π. 2) και την «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων» (Δ.Λ.Π. 36).

3.3.5. Γνωστοποιήσεις

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1725 / 29.09.2003, οι επιχειρήσεις πρέπει να γνωστοποιούν στις οικονομικές καταστάσεις (Σακέλλης, 2005, σελ. 700):

- § τη λογιστική αρχή που υιοθετήθηκε για το κόστος δανεισμού,
- § το ποσό του κόστους δανεισμού που κεφαλαιοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της τρέχουσας περιόδου,
- § το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης που χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό του ποσού του κόστους δανεισμού που είναι αποδεκτό για κεφαλαιοποίηση.

Κατά την πρώτη εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, η επιχείρηση θα πρέπει να αποφασίσει μεταξύ της πολιτικής της κεφαλαιοποίησης του κόστους δανεισμού (επιτρεπόμενη εναλλακτική μέθοδος) και της πολιτικής της μη κεφαλαιοποίησης του κόστους αυτού (βασική μέθοδος). Η επιχείρηση, στη συνέχεια, οφείλει να εφαρμόσει με συνέπεια την επιλεγείσα πολιτική τόσο στον ισολογισμό έναρξης εφαρμογής των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης όσο και στις

επόμενες περιόδους που παρουσιάζονται στις πρώτες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (Σακέλλης, 2005, σελ. 801).

3.3.6. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)

Συγκρίνοντας τον όρο «κόστος δανεισμού» των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου παρατηρούμε ότι και στα δύο γίνεται αναφορά στους τόκους των δανείων και τα λοιπά έξοδα που πραγματοποιεί μία επιχείρηση για τη λήψη δανείων. Η κύρια διαφορά εντοπίζεται στο είδος των τόκων που κοστολογούνται. Το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο θεωρεί ως κοστολογήσιμους μόνο τους τόκους του δανείου που ελήφθη για την κατασκευή του συγκεκριμένου πάγιου στοιχείου, σε αντίθεση με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που περιλαμβάνουν και τους τόκους των γενικών δανείων.

Βάσει της βασικής μεθόδου του «Κόστους Δανεισμού» (Δ.Λ.Π. 23) το κόστος δανεισμού πρέπει να λογίζεται στα έξοδα της χρήσης στην οποία πραγματοποιείται με παράλληλη γνωστοποίηση των μεθόδων που υιοθετήθηκαν για το λογισμό του. Βάσει του Ελληνικού Δικαίου υπάρχει συμφωνία με την προηγούμενη μέθοδο. Πιο συγκεκριμένα, τα έξοδα που πραγματοποιούνται από την χρηματοοικονομική λειτουργία της επιχείρησης – κυρίως τόκοι – επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της επιχείρησης, με εξαίρεση

εκείνα που αφορούν τη χρηματοδότηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, τα οποία βρίσκονται στην κατασκευαστική περίοδο (site, η).

Σύμφωνα με τον επιτρεπόμενο εναλλακτικό χειρισμό του «Κόστους Δανεισμού» (Δ.Λ.Π. 23) οι τόκοι βαρύνουν το κόστος των επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού και αποσβένονται με τους συντελεστές απόσβεσης των στοιχείων αυτών. Σε αντίθεση με τα παραπάνω και βάσει του άρθρου 43 του Ν. 2190 / 1920 οι τόκοι αντιμετωπίζονται ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης ^[*] και αποσβένονται είτε εφάπαξ στη χρήση που το πάγιο στοιχείο τέθηκε σε χρήση είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία (Σακέλλης, 2005, σελ.202 επ.). Σε αυτό το σημείο, αξίζει να επισημανθεί ότι στις καταρτιζόμενες οικονομικές καταστάσεις βάσει Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και βάσει Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου θα υφίσταται διαφορά τόσο ως προς το ύψος του κόστους του πάγιου στοιχείου όσο και στο ρυθμό απόσβεσης των κεφαλαιοποιηθέντων τόκων.

Επιπλέον, το «Κόστος Δανεισμού» (Δ.Λ.Π. 23) ορίζει ότι οι τόκοι των δανείων ενδέχεται να επιβαρύνουν και το κόστος των αποθεμάτων ^[**], εφόσον συντρέχουν κάποιες προϋποθέσεις. Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να αναφέρεται στα διάφορα οινοπνευματώδη ποτά (ανήκουν στην κατηγορία των

[*] Κατά το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, έξοδα πολυετούς απόσβεσης είναι εκείνα που γίνονται για την ίδρυση και αρχική οργάνωση της επιχείρησης, για την απόκτηση διαρκών μέσων εκμετάλλευσης, για την επέκταση και την αναδιοργάνωσή της. Τα έξοδα αυτά εξυπηρετούν την επιχείρηση για χρονική περίοδο μεγαλύτερη του έτους και αποσβένονται τμηματικά.

[**] Με τον όρο «αποθέματα» νοούνται τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για ρευστοποίηση (πώληση ή ανάλωση) στο άμεσο μέλλον. Συνήθως είναι τα εμπορεύματα, τα υλικά συσκευασίας, τα είδη συσκευασίας, οι πρώτες και βοηθητικές ύλες, τα ημικατεργασμένα προϊόντα, τα έτοιμα προϊόντα, τα υποπροϊόντα.

αποθεμάτων) που απαιτούν μία ορισμένη περίοδο ωρίμανσης. Τα ελληνικά πρότυπα, ωστόσο, αποκλείουν την ενσωμάτωση των τόκων στο κόστος των αποθεμάτων. Βάσει της διαφοράς αυτής οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται βάσει των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης ενδέχεται να περιλαμβάνουν αποθέματα με υψηλότερες αξίες, αφού αυτά θα είναι επιβαρημένα με κάποιους τόκους δανείων μίας ορισμένης περιόδου.

Μία άλλη διαφορά εντοπίζεται στη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου. Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, η κατασκευαστική περίοδος καταλαμβάνει αποκλειστικά την περίοδο που διαρκεί η κατασκευή του παγίου μέχρι την ολοκλήρωσή του και οι τόκοι αυτής της περιόδου που κεφαλαιοποιούνται υπολογίζονται επί του επενδυμένου κεφαλαίου. Αντίθετα, το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο ορίζει την κατασκευαστική περίοδο από τη λήψη του δανείου ανεξάρτητα αν έχουν ξεκινήσει οι εργασίες για την κατασκευή του παγίου. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα κεφαλαιοποιούνται μόνο οι τόκοι των ειδικών δανείων που ελήφθησαν για την κατασκευή του συγκεκριμένου παγίου. Εν αντιθέσει, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα κοστολογούν τους τόκους του επενδυμένου κεφαλαίου, ανεξάρτητα αν το επενδυμένο κεφάλαιο προέρχεται από γενικό ή ειδικό δανεισμό.

Οι παραπάνω διαφορές συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

3.4 Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π.23 & Ε.Γ.Λ.Σ.

Δ.Λ.Π. 23	Ε.Γ.Λ.Σ.
1. Για τον υπολογισμό του κόστους δανεισμού περιλαμβάνονται οι τόκοι τόσο των γενικών όσο και των ειδικών δανείων που ελήφθησαν.	1. Για τον υπολογισμό του κόστους δανεισμού θεωρούνται κοστολογήσιμοι μόνο οι τόκοι των δανείων που ελήφθησαν για την κατασκευή του συγκεκριμένου πάγιου στοιχείου.
2. Το κόστος δανεισμού λογίζεται στα έξοδα της χρήσης στην οποία πραγματοποιείται.	2. Οι τόκοι επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της επιχείρησης, με εξαίρεση εκείνα που αφορούν τη χρηματοδότηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, τα οποία βρίσκονται στην κατασκευαστική περίοδο.
3. Οι τόκοι βαρύνουν το κόστος των επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού και αποσβένονται με τους συντελεστές απόσβεσης των στοιχείων αυτών.	3. Οι τόκοι αντιμετωπίζονται ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης και αποσβένονται είτε εφάπαξ στη χρήση που το πάγιο τέθηκε σε χρήση είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία.
4. Οι τόκοι των δανείων ενδέχεται να επιβαρύνουν και το κόστος των αποθεμάτων.	4. Οι τόκοι των δανείων δεν ενσωματώνονται σε καμία περίπτωση στο κόστος των αποθεμάτων.
5. Η κατασκευαστική περίοδος ταυτίζεται με την περίοδο που διαρκεί η κατασκευή του παγίου μέχρι την	5. Η κατασκευαστική περίοδος είναι η περίοδος από τη λήψη του δανείου ανεξάρτητα αν έχουν ξεκινήσει οι

ολοκλήρωσή του.	εργασίες για την κατασκευή του παγίου.
-----------------	--

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

3.4. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 24

«Γνωστοποιήσεις Συνδεόμενων Μερών»

3.4.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 24 «Γνωστοποιήσεις Συνδεόμενων Μερών» θα πρέπει να εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις για τις ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 2005. Αναφέρεται σε ένα πλαίσιο αρχών και κανόνων στο οποίο θα πρέπει να είναι συνεπείς οι επιχειρήσεις. Το πλαίσιο αυτό διασφαλίζει ότι οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις περιλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και γνωστοποιήσεις.

Ο κύριος σκοπός του Προτύπου είναι να εξασφαλίσει ότι οι οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης εμπεριέχουν τις γνωστοποιήσεις που απαιτούνται προκειμένου να εφιστήσουν την προσοχή στο ενδεχόμενο ότι η οικονομική θέση της επιχείρησης και το κέρδος ή η ζημία δύνανται να έχουν επηρεαστεί από την ύπαρξη συνδεόμενων μερών και από τις συναλλαγές και τα ανεξόφλητα υπόλοιπα που αφορούν τα συνδεόμενα μέρη.

Αυτό που απαιτείται να εξεταστεί πρωτίστως για να χαρακτηριστεί μία σχέση ως σχέση συνδεόμενων μερών είναι η οικονομική ουσία και όχι ο νομικός τύπος της σχέσης. Η αναγκαιότητα της εφαρμογής του εν λόγω Προτύπου κρίνεται

ολοένα και πιο επιτακτική στη σημερινή εποχή δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις ζουν σε ένα πολύπλοκο οικονομικό περιβάλλον και συχνά συμμετέχουν σε αδιαφανή σχήματα (Grant – Thornton, 2004β, σελ.538 επ.).

3.4.2. Πεδίο Εφαρμογής και Σκοπός των Γνωστοποιήσεων των Συνδεόμενων Μερών

Συνδεόμενο μέρος είναι το μέρος που συνδέεται με την επιχείρηση εάν (site, θ):

(α) το μέρος, είτε άμεσα είτε έμμεσα:

- i) ελέγχει, ελέγχεται ή βρίσκεται από κοινό έλεγχο με την επιχείρηση (συμπεριλαμβάνονται οι μητρικές και οι θυγατρικές εταιρείες),
- ii) συμμετέχει με τέτοιο τρόπο στην επιχείρηση που του δίνεται η δυνατότητα να ασκήσει μεγάλη επιρροή σε αυτήν,
- iii) ελέγχει από κοινού την επιχείρηση,

(β) το μέρος είναι συγγενής επιχείρηση σύμφωνα με τις «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις» (Δ.Λ.Π. 28),

(γ) το μέρος είναι κοινοπραξία σύμφωνα με τις «Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες» (Δ.Λ.Π. 31) στην οποία η επιχείρηση είναι μέλος,

(δ) το μέρος είναι βασικό μέλος του διοικητικού προσωπικού της επιχείρησης,

- (ε) το μέρος είναι στενό συγγενικό πρόσωπο ^[*] του ατόμου που αναφέρθηκε στην πρώτη ή την τέταρτη περίπτωση,
- (στ) το μέρος είναι οντότητα που ελέγχεται, είναι σε από κοινού έλεγχο ή κάτω από ουσιώδη επιρροή από οποιοδήποτε άτομο αναφέρεται στην τέταρτη ή την πέμπτη περίπτωση,
- (ζ) το μέρος είναι ένα πρόγραμμα καθορισμένων παροχών προς τους εργαζομένους της επιχείρησης με σκοπό το όφελος των εργαζομένων της επιχείρησης ή της κάθε οντότητας που συνδέεται με την επιχείρηση.

Το εν λόγω Πρότυπο πρέπει να εφαρμόζεται εις τρόπον ώστε (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 540):

- § να αναγνωρίζονται οι σχέσεις και οι συναλλαγές μεταξύ συνδεόμενων μερών ^[**],
- § να αναγνωρίζονται τα διεταιρικά υπόλοιπα στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης και των συνδεόμενων μερών,
- § να εξατομικεύονται οι συνθήκες υπό τις οποίες απαιτείται η γνωστοποίηση των δύο προηγούμενων στοιχείων,
- § να καθορίζονται οι γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται για τα στοιχεία αυτά.

Οι σχέσεις των συνδεόμενων μερών αποτελούν ένα κοινό εμπορικό και επιχειρηματικό γνώρισμα. Πολλές φορές οι επιχειρήσεις διεξάγουν μέρος των

[*] Στα στενά συγγενικά πρόσωπα περιλαμβάνονται: (α) ο / η σύζυγος και τα παιδιά του ατόμου, (β) τα παιδιά του / της συζύγου του ατόμου και (γ) τα προστατευόμενα μέλη του ατόμου ή του / της συζύγου.

[**] Ως συναλλαγή συνδεόμενων μερών θεωρείται κάθε μεταφορά πόρων, υπηρεσιών ή υποχρεώσεων μεταξύ των συνδεόμενων μερών, ανεξάρτητα αν αυτή επιβαρύνεται με τίμημα.

δραστηριοτήτων τους μέσω θυγατρικών, κοινοπραξιών ή συγγενών εταιρειών. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ικανότητα της επιχείρησης να επηρεάσει τις οικονομικές και επιχειρηματικές πολιτικές της εκδότριας εταιρείας εξασφαλίζεται μέσω του ελέγχου ή της άσκησης σημαντικής επιρροής.

Έπειτα, η σχέση με τα συνδεδεμένα μέρη μπορεί να επηρεάσει τα κέρδη ή τις ζημίες και την οικονομική θέση της επιχείρησης. Τα συνδεδεμένα μέρη υπεισέρχονται σε συναλλαγές στις οποίες μη συνδεδεμένα μέρη δεν θα υπεισέρχονταν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι περιπτώσεις θυγατρικών επιχειρήσεων που πωλούν αγαθά στις μητρικές στο κόστος, ενώ η πώληση αγαθών προς τις υπόλοιπες επιχειρήσεις γίνεται υπό άλλους όρους.

Ακόμη κι αν δεν υπάρχουν συναλλαγές μεταξύ των συνδεδεμένων μερών τα αποτελέσματα και η οικονομική θέση της επιχείρησης μπορεί να επηρεασθούν από τη σχέση με τα συνδεδεμένα μέρη. Η ύπαρξη της σχέσης μεταξύ των μερών είναι επαρκής ώστε να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ της αναφέρουσας επιχείρησης και των άλλων μερών. Μία θυγατρική επιχείρηση, για παράδειγμα, μπορεί να βρεθεί στη θέση να τερματίσει τις σχέσεις της με κάποιον εμπορικό εταίρο, λόγω της απόκτησης από τη μητρική εταιρεία μίας αδελφής θυγατρικής, που διεξάγει τις ίδιες δραστηριότητες με τον πρώην εμπορικό εταίρο (site, θ).

3.4.3. Εξαιρέσεις Εφαρμογής του Προτύπου

Στα πλαίσια του παρόντος Προτύπου, αξίζει να αναφέρουμε κάποιες περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες τα ακόλουθα μέρη δε θεωρούνται απαραίτητα συνδεδόμενα:

- (α) δύο οντότητες οι οποίες έχουν ένα κοινό διευθυντή ή άλλο βασικό διοικητικό στέλεχος ^[*] που δεν μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις των δύο επιχειρήσεων καθώς και τις συναλλαγές μεταξύ τους,
- (β) δύο κοινοπρακτούντες που έχουν κοινό έλεγχο σε μία κοινοπραξία,
- (γ) οι χρηματοδότες, οι εμπορικές ενώσεις (συνδικάτα), οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι κρατικές υπηρεσίες κατά τη διαδικασία των συναλλαγών με την επιχείρηση – παρόλο που μπορούν να περιορίσουν την ελευθερία δράσης της επιχείρησης ή να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων αυτής,
- (δ) ένας πελάτης, προμηθευτής, δικαιοχρήστης, διανομέας ή γενικός πράκτορας που διεξάγει ένα σημαντικό όγκο επιχειρηματικών συναλλαγών με την επιχείρηση λόγω της προκύπτουσας οικονομικής εξάρτησης και μόνο (site, θ).

[*] Βασικό διοικητικό στέλεχος είναι το άτομο που έχει την εξουσία και την ευθύνη για το σχεδιασμό, τη διοίκηση και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων της οντότητας.

3.4.4. Γνωστοποιήσεις

Οι σχέσεις μεταξύ των μητρικών και των θυγατρικών εταιρειών θα πρέπει να γνωστοποιούνται, ανεξάρτητα από το αν υφίστανται συναλλαγές μεταξύ των συνδεδεμένων μερών. Η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί το όνομα της μητρικής εταιρείας και, αν διαφέρει, της τελικής ελέγχουσας εταιρείας. Ακόμη, όταν υπάρχει έλεγχος, κρίνεται αναγκαίο να γνωστοποιείται η σχέση με τα συνδεδεμένα μέρη, ανεξάρτητα από το αν έχουν υπάρξει συναλλαγές μεταξύ των μερών αυτών.

Η εξατομίκευση των σχέσεων των συνδεδεμένων μερών μεταξύ μητρικών και θυγατρικών εταιρειών είναι επιπρόσθετη των απαιτήσεων γνωστοποίησης των «Ενοποιημένων και Απλών Οικονομικών Καταστάσεων» (Δ.Λ.Π. 27), των «Επενδύσεων σε Συγγενείς Επιχειρήσεις» (Δ.Λ.Π. 28) και των «Επενδύσεων σε Κοινοπραξίες» (Δ.Λ.Π. 31). Επίσης, απαιτεί κατάλληλη ταξινόμηση και περιγραφή των σημαντικών επενδύσεων των θυγατρικών, των συγγενών και των από κοινού ελεγχόμενων εταιρειών.

Επιπρόσθετα, η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τις παροχές προς τα βασικά διοικητικά στελέχη συνολικά αλλά και για κάθε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- (α) βραχυπρόθεσμες παροχές σε εργαζομένους, όπως ημερομίσθια, μισθούς, εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων, άδειες μετ' αποδοχών και άδειες

- ασθενείας, πρόσθετες και μη χρηματικές παροχές (π.χ. ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στέγαση) για τους τωρινούς εργαζομένους,
- (β) παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία, όπως συντάξεις, ασφάλεια ζωής μετά την έξοδο από την υπηρεσία,
- (γ) λοιπές μακρόχρονες παροχές σε εργαζομένους, όπως άδειες μακρόχρονης υπηρεσίας, συμμετοχές στα κέρδη,
- (δ) παροχές λήξης απασχόλησης και
- (ε) παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών (site, θ).

Σε περίπτωση που έχουν υπάρξει συναλλαγές μεταξύ των συνδεδεμένων μερών, οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται είναι οι ακόλουθες (site, ι):

- § το ύψος των συναλλαγών,
- § τα υπόλοιπα που εμφανίζονται στον ισολογισμό, καθώς και οι όροι των συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε εξασφαλίσεων έχουν δοθεί, η φύση του τιμήματος που έχει συμφωνηθεί και των εγγυήσεων που έχουν δοθεί ή έχουν ληφθεί,
- § οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, οι οποίες αφορούν υπόλοιπα που εμφανίζονται στον ισολογισμό,
- § τα έξοδα που αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της χρήσης και αφορούν επισφαλείς απαιτήσεις από συνδεδεμένα μέρη.

Οι ανωτέρω γνωστοποιήσεις γίνονται διακεκριμένα για κάθε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- (α) τη μητρική εταιρεία,
- (β) τις οντότητες που ελέγχουν από κοινού ή ασκούν σημαντική επιρροή στην επιχείρηση,
- (γ) τις θυγατρικές επιχειρήσεις,
- (δ) τις συγγενείς επιχειρήσεις,
- (ε) τις κοινοπραξίες στις οποίες η επιχείρηση είναι μέλος,
- (στ) τα βασικά διοικητικά στελέχη της επιχείρησης ή της μητρικής εταιρείας,
- (ζ) τα άλλα συνδεόμενα μέρη.

3.4.5. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190 / 1920, ως συνδεόμενες επιχειρήσεις ορίζονται:

- § οι επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων υπάρχει σχέση μητρικής προς θυγατρική
- ή
- § οι θυγατρικές των παραπάνω επιχειρήσεων ή οι συνδεόμενες προς τις παραπάνω επιχειρήσεις.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δύο μέρη θεωρούνται συνδεόμενα αν το ένα έχει τη δυνατότητα να ελέγχει το άλλο ή να ασκεί ουσιώδη επιρροή κατά τη λήψη επιχειρηματικών ή οικονομικών αποφάσεων. Ο

ορισμός αυτός θέτει ένα μεγαλύτερο πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο δύο επιχειρήσεις μπορούν να θεωρηθούν συνδεδεμένες (site, η).

Επιπλέον, σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα οι γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται στο προσάρτημα περιλαμβάνουν, για εταιρείες στις οποίες υπάρχει συμμετοχή άνω του 10% του κεφαλαίου τους, ανάλυση που εμπεριέχει την έδρα, την επωνυμία, το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων και τα αποτελέσματα της τελευταίας χρήσης που καταρτίστηκαν οικονομικές καταστάσεις για κάθε μία από τις εταιρείες αυτές. Βέβαια, η μητρική εταιρεία μπορεί να παραλείπει στο προσάρτημά της την αναγραφή των ιδίων κεφαλαίων και του αποτελέσματος των θυγατρικών με την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται από αυτήν. Εντούτοις, οι «Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών» (Δ.Λ.Π. 24) απαιτούν τη γνωστοποίηση των σχέσεων μεταξύ των συνδεδεμένων μερών, ανεξάρτητα της ύπαρξης συναλλαγών μεταξύ των μερών. Σε περίπτωση ύπαρξης συναλλαγών μεταξύ των μερών απαιτείται και η κατάλληλη κατηγοριοποίηση της φύσης, του είδους και του ποσού των συναλλαγών με τα συνδεδεμένα μέρη.

Βασική διαφορά που κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί είναι η εμφάνιση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις σε ξεχωριστούς λογαριασμούς του ισολογισμού σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Αντίθετα, δεν προβλέπεται κάτι αντίστοιχο βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Τέλος, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα επιβάλλουν την γνωστοποίηση πρόσθετων πληροφοριών ως προς τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν, κυρίως, τη φύση και τον όγκο των συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων μερών καθώς και τον τρόπο τιμολόγησης. Η υποχρέωση αυτή δεν επηρεάζει τις υφιστάμενες διατάξεις της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας. Ωστόσο, στο μέτρο που το άρθρο 39 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος για τις υπερτιμολογήσεις και υποτιμολογήσεις εφαρμόζεται στις συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων, τίθεται το ζήτημα εάν και σε ποια έκταση θα επηρεασθεί η έννοια της συνδεδεμένης επιχείρησης, που εμπίπτει στους περιορισμούς των φορολογικών διατάξεων, καθώς και σε ποιο βαθμό και προς ποια κατεύθυνση θα ληφθούν υπόψη φορολογικά οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Οι παραπάνω διαφορές συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

3.5 Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. 24 & Ε.Γ.Λ.Σ.

Δ.Λ.Π. 24	Ε.Γ.Λ.Σ.
<p>1. Δύο μέρη θεωρούνται συνδεδεμένα αν το ένα έχει τη δυνατότητα να ελέγχει το άλλο ή να ασκεί ουσιώδη επιρροή κατά τη λήψη επιχειρηματικών ή οικονομικών αποφάσεων.</p>	<p>1. Συνδεδεμένες επιχειρήσεις θεωρούνται εκείνες μεταξύ των οποίων υπάρχει σχέση μητρικής προς θυγατρική ή οι θυγατρικές των παραπάνω επιχειρήσεων ή οι συνδεδεμένες προς τις παραπάνω επιχειρήσεις.</p>

<p>2. Απαιτείται η γνωστοποίηση των σχέσεων μεταξύ των συνδεδεμένων μερών, ανεξάρτητα της ύπαρξης συναλλαγών μεταξύ των μερών.</p>	<p>2. Οι γνωστοποιήσεις που γίνονται στο προσάρτημα περιλαμβάνουν, για τις εταιρείες στις οποίες υπάρχει συμμετοχή άνω του 10% του κεφαλαίου τους, ανάλυση που εμπεριέχει την έδρα, την επωνυμία, το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιο, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων και τα αποτελέσματα της τελευταίας χρήσης που καταρτίστηκαν οικονομικές καταστάσεις για κάθε μία από τις εταιρείες αυτές.</p>
<p>3. Οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις δεν εμφανίζονται ξεχωριστά στον ισολογισμό.</p>	<p>3. Υπάρχει υποχρέωση εμφάνισης των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις σε ξεχωριστούς λογαριασμούς του ισολογισμού.</p>

3.5. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 26

«Λογιστική Απεικόνιση και Παρουσίαση των Προγραμμάτων Παροχών Αποχωρήσεως»

3.5.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο υπ' αριθμόν 26 χρησιμοποιείται για την κατάρτιση των οικονομικών εκθέσεων των φορέων των προγραμμάτων παροχών αποχώρησης από την υπηρεσία. Ο φορέας ενός τέτοιου προγράμματος – πρόκειται συνήθως για κάποιο ταμείο – θεωρείται ξεχωριστή οντότητα από την επιχείρηση που έχει υιοθετήσει το πρόγραμμα.

Η «Λογιστική Απεικόνιση και Παρουσίαση των Προγραμμάτων Παροχών Αποχωρήσεως» (Δ.Λ.Π. 26) πρέπει να μελετάται σε συνάρτηση με τις «Παροχές σε Εργαζομένους ^[*]» (Δ.Λ.Π. 19), οι οποίες αναφέρονται στον προσδιορισμό των παροχών αποχωρήσεως. Ειδικότερα, το παρόν Πρότυπο ασχολείται με τη λογιστική απεικόνιση και παρουσίαση ενός προγράμματος προς όλους τους συμμετέχοντες ^[**], ως μία ομάδα, και κατ' αυτόν τον τρόπο συμπληρώνει τις «Παροχές σε Εργαζομένους» (Δ.Λ.Π. 19).

[*] Παροχές σε εργαζομένους είναι όλες οι μορφές της αντιπαροχής που δίνονται από μία επιχείρηση σε αντάλλαγμα για την παρεχόμενη από τους εργαζόμενους υπηρεσία.

[**] Οι συμμετέχοντες είναι τα μέλη ενός προγράμματος παροχών αποχωρήσεως και διάφοροι άλλοι που έχουν δικαίωμα στις παροχές, σύμφωνα με το πρόγραμμα.

Με τον όρο «προγράμματα παροχών αποχωρήσεως» εννοούνται διάφορες συμφωνίες, με βάση τις οποίες μία επιχείρηση προβαίνει σε παροχές προς το προσωπικό της, κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη της σχέσεως εργασίας. Τα προγράμματα αυτά διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

§ προγράμματα καθορισμένων συνεισφορών

§ προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Βασική προϋπόθεση είναι οι παροχές αυτές ή οι συνεισφορές των εργοδοτών σε αυτές να μπορούν να προσδιορισθούν ή να εκτιμηθούν πριν από την αποχώρηση με βάση τους όρους κάποιου εγγράφου ή την πρακτική της επιχείρησης. Οι διάφορες παροχές προς το προσωπικό της επιχείρησης μπορεί να είναι είτε με τη μορφή κάποιου ετήσιου εισοδήματος είτε με ένα εφάπαξ ποσό (Καββαδίας, 2003, σελ. 228 επ.).

3.5.2. Έκθεση Γνωστοποίησης Προγραμμάτων Καθορισμένων Συνεισφορών

Τα προγράμματα καθορισμένων συνεισφορών είναι προγράμματα παροχών αποχωρήσεως, σύμφωνα με τα οποία τα ποσά που είναι καταβλητέα για παροχές αποχωρήσεως προσδιορίζονται με βάση τις συνεισφορές σε ένα ασφαλιστικό κεφάλαιο, μαζί με τις αποδόσεις της επενδύσεως αυτού του κεφαλαίου.

Στα προγράμματα αυτά, ο φορέας θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με (Grant – Thornton, 2004α, σελ. 448):

- § την κατάσταση της καθαρής περιουσίας που είναι διαθέσιμη για παροχές,
- § την περιγραφή των μεθόδων χρηματοδότησης.

Σκοπός της εκθέσεως ενός προγράμματος καθορισμένων συνεισφορών είναι να παρέχει περιοδικώς πληροφόρηση για το πρόγραμμα και την απόδοση των επενδύσεών του. Για το λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμο η παραπάνω έκθεση να περιλαμβάνει:

- (α) την περιγραφή των σημαντικών δραστηριοτήτων και την επίδραση οποιωνδήποτε μεταβολών έχουν σχέση με το πρόγραμμα,
- (β) τις καταστάσεις συναλλαγών και την απόδοση επενδύσεων κατά τη διάρκεια της χρήσης, καθώς και την καθαρή θέση του προγράμματος στο τέλος της χρήσης,
- (γ) την περιγραφή της πολιτικής των επενδύσεων.

3.5.3. Έκθεση Γνωστοποίησης Προγραμμάτων Καθορισμένων Παροχών

Τα προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι προγράμματα παροχών αποχωρήσεως, σύμφωνα με τα οποία τα ποσά που είναι καταβλητέα για

παροχές αποχωρήσεως προσδιορίζονται βάσει ενός μαθηματικού τύπου βασιζόμενου στις αποδοχές των εργαζομένων ή στα έτη υπηρεσίας ή και στους δύο αυτούς παράγοντες.

Κατά την κατάρτιση της οικονομικής έκθεσης από τον φορέα του προγράμματος, θα πρέπει να γνωστοποιούνται οι ακόλουθες πληροφορίες (Grant – Thornton, 2004α, σελ. 448 επ.):

- (α) η καθαρή περιουσία που είναι διαθέσιμη για παροχές,
- (β) η αναλογιστική παρούσα αξία των υπεσχημένων παροχών αποχωρήσεως ^[*], με διάκριση μεταξύ κατοχυρωμένων ^[**] παροχών και μη κατοχυρωμένων,
- (γ) το προκύπτον πλεόνασμα ή έλλειμμα του προγράμματος.

Η ανωτέρω έκθεση θα πρέπει να αναλύει τη σχέση μεταξύ της αναλογιστικής παρούσας αξίας των υπεσχημένων παροχών αποχωρήσεως και της καθαρής περιουσίας που είναι διαθέσιμη για παροχές, καθώς και τις μεθόδους κεφαλαιοδότησης των υπεσχημένων παροχών.

Σε περίπτωση που δεν έχει γίνει η απαιτούμενη αναλογιστική μελέτη, τότε λαμβάνεται ως βάση η πιο πρόσφατη εκτίμηση. Για την εκτίμηση της παρούσας αξίας των υπεσχημένων παροχών πρέπει να χρησιμοποιείται το ύψος των

[*] Αναλογιστική παρούσα αξία υπεσχημένων παροχών αποχωρήσεως είναι η παρούσα αξία των αναμενόμενων πληρωμών από ένα πρόγραμμα παροχών αποχωρήσεως στους υπάρχοντες και στους πρώην εργαζόμενους, που αφορά τις ήδη παρασχεθείσες υπηρεσίες.

[**] Κατοχυρωμένες παροχές είναι οι παροχές στις οποίες τα δικαιώματα, σύμφωνα με τους όρους ενός προγράμματος παροχών αποχωρήσεως, δεν εξαρτώνται από τη συνέχιση της απασχόλησης.

παροχών που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με τους όρους του προγράμματος και την παρεχόμενη υπηρεσία από τους εργαζόμενους. Η βάση που συνήθως χρησιμοποιείται για το καθορισμό των παροχών είναι είτε η τρέχουσα μισθοδοσία είτε η προβλεπόμενη. Τέλος, στην έκθεση πρέπει να γνωστοποιείται η βάση που χρησιμοποιήθηκε καθώς και κάθε αποτέλεσμα από αλλαγή στις αναλογιστικές παραδοχές.

3.5.4. Γνωστοποιήσεις

Η οικονομική έκθεση ενός προγράμματος παροχών αποχωρήσεως, είτε καθορισμένων συνεισφορών είτε καθορισμένων παροχών, πρέπει να περιλαμβάνει τις εξής πληροφορίες (Σακέλλης, 2005, σελ. 700 επ.):

- § την κατάσταση μεταβολών των καθαρών περιουσιακών στοιχείων, διαθεσίμων για παροχές,
- § την περίληψη των σημαντικών λογιστικών αρχών,
- § την περιγραφή του προγράμματος και των επιδράσεων κάθε μεταβολής στο πρόγραμμα κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Οι οικονομικές εκθέσεις που παρέχονται για τα προγράμματα παροχών αποχωρήσεως περιλαμβάνουν τα ακόλουθα, όπου συντρέχει περίπτωση:

(α) κατάσταση των καθαρών περιουσιακών στοιχείων, διαθέσιμων για παροχές, που να γνωστοποιεί:

- i) τα περιουσιακά στοιχεία κατά τη λήξη της περιόδου, με την κατάλληλη ταξινόμηση,
- ii) τη βάση εκτίμησης των περιουσιακών στοιχείων,
- iii) τις λεπτομέρειες οποιασδήποτε επένδυσης που υπερβαίνει το 5% των διαθέσιμων για παροχές καθαρών περιουσιακών στοιχείων ή το 5% κάθε κατηγορίας αξιογράφων,
- iv) τις λεπτομέρειες κάθε επένδυσης στον εργοδότη,
- v) τις προκύπτουσες υποχρεώσεις, εκτός από την αναλογιστική παρούσα αξία των υπεσχημένων παροχών εξόδου από την υπηρεσία.

(β) κατάσταση μεταβολών των καθαρών περιουσιακών στοιχείων, διαθέσιμων για παροχές, που να γνωστοποιεί:

- i) το ποσό των εργοδοτικών εισφορών,
- ii) το ποσό των εισφορών των εργαζομένων,
- iii) διάφορα έσοδα επενδύσεων, όπως τόκους και μερίσματα,
- iv) τυχόν άλλα έσοδα,
- v) τις πληρωθείσες ή πληρωτέες παροχές – ταξινομημένες κατάλληλα ανάλογα με το αν πρόκειται για παροχές εξόδου από την υπηρεσία, θανάτου και ανικανότητας και καταβολής εφάπαξ ποσών),
- vi) τα διοικητικά έξοδα,
- vii) τυχόν άλλα έξοδα,
- viii) τους φόρους εισοδήματος που προκύπτουν,
- ix) τα κέρδη ή τις ζημιές από την πώληση κάποιων επενδύσεων καθώς και τις μεταβολές στην αξία των επενδύσεων,

- x) τις μεταφορές από και προς άλλα προγράμματα,
- (γ) περιγραφή της κεφαλαιοδοτικής πολιτικής,
- (δ) για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών:
 - i) την αναλογιστική παρούσα αξία των υπεσχημένων παροχών εξόδου από την υπηρεσία, βασιζόμενη στις υπεσχημένες παροχές κατά τους όρους του προγράμματος και στην παρασχεθείσα υπηρεσία μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης,
 - ii) μία περιγραφή των ουσιωδών αναλογιστικών παραδοχών που έγιναν και τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της αναλογιστικής παρούσας αξίας των υπεσχημένων παροχών εξόδου από την υπηρεσία.

Είναι σύνηθες η οικονομική έκθεση ενός προγράμματος παροχών αποχωρήσεως να περιέχει μία περιγραφή του προγράμματος, είτε ως μέρος μίας οικονομικής πληροφόρησης είτε σε ξεχωριστή έκθεση. Ειδικότερα, η οικονομική έκθεση συνήθως περιλαμβάνει:

- § τις επωνυμίες των εργοδοτών και τα ονόματα των εργαζομένων (ή ομάδων εργαζομένων),
- § τον αριθμό των συμμετεχόντων που λαμβάνουν παροχές και τον αριθμό των υπολοίπων, με κατάλληλη ταξινόμηση,
- § το είδος του προγράμματος (αν πρόκειται για πρόγραμμα καθορισμένων συνεισφορών ή καθορισμένων παροχών),
- § κάποια παραπομπή για το αν οι συμμετέχοντες εισφέρουν στο πρόγραμμα,

- § την περιγραφή των υπεσχημένων παροχών εξόδου από την υπηρεσία προς τους συμμετέχοντες εργαζόμενους,
- § κάποιες αλλαγές των ανωτέρω στοιχείων που ενδέχεται να έγιναν κατά τη διάρκεια της περιόδου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

3.6. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 29

«Οι Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες»

3.6.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο υπ' αριθμόν 29 με τίτλο «Οι Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες» έχει εφαρμογή στις επιχειρήσεις που εδρεύουν σε χώρες στις οποίες υπάρχει υψηλός πληθωρισμός. Στις περιπτώσεις αυτές, η σύγκριση στις οικονομικές καταστάσεις κονδυλίων που διαμορφώθηκαν από γεγονότα που συνέβησαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, δεν παρουσιάζει την πραγματική εικόνα των στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων και των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων. Γίνεται σαφές ότι το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται στις μεμονωμένες οικονομικές καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, κάθε επιχείρησης της οποίας το νόμισμα λειτουργίας είναι νόμισμα μίας υπερπληθωριστικής οικονομίας.

Δεν υπάρχει κάποιος κανόνας που να καθορίζει κάποιο συγκεκριμένο ποσοστό άνω του οποίου μία οικονομία καλείται υπερπληθωριστική. Ωστόσο, τα παρακάτω χαρακτηριστικά του οικονομικού περιβάλλοντος υποδεικνύουν ότι ο υπερπληθωρισμός ξεκινά να υφίσταται σε μία χώρα (site, κ):

- § ο γενικός πληθυσμός προτιμά να διατηρεί τον πλούτο του σε μη νομισματικά στοιχεία, όπως π.χ. ακίνητα, χρυσός, ή σε ένα σχετικά σταθερό ξένο νόμισμα,
- § ο γενικός πληθυσμός εκτιμά τα χρηματικά ποσά όχι βάσει του τοπικού νομίσματος, αλλά βάσει ενός σχετικά σταθερού νομίσματος και οι τιμές μπορεί να αναφέρονται στο νόμισμα αυτό,
- § οι πωλήσεις και οι αγορές επί πιστώσει γίνονται σε τιμές που συμψηφίζουν την αναμενόμενη ζημία της αγοραστικής δύναμης κατά τη διάρκεια της περιόδου της πίστωσης, ακόμη και αν αυτή η περίοδος είναι μικρή,
- § τα επιτόκια, οι μισθοί και οι τιμές συνδέονται προς ένα δείκτη τιμών,
- § το σωρευτικό ποσοστό πληθωρισμού μέσα σε τρία (3) έτη πλησιάζει ή ξεπερνά το 100%.

Κρίνεται σκόπιμο όλες οι επιχειρήσεις που καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις στο νόμισμα της ίδιας υπερπληθωριστικής οικονομίας να εφαρμόζουν αυτό το Πρότυπο από την ίδια ημερομηνία. Ωστόσο, το εν λόγω Πρότυπο εφαρμόζεται στις οικονομικές καταστάσεις κάθε επιχείρησης από την έναρξη της περιόδου στην οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερπληθωρισμού στη χώρα, στο νόμισμα της οποίας η επιχείρηση καταρτίζει τις καταστάσεις αυτές.

3.6.2. Σημασία και Αρχές Επαναδιατύπωσης των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι τιμές μεταβάλλονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ως αποτέλεσμα διαφόρων γενικών ή ειδικών πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών. Γενικές συνθήκες μπορεί να προκαλέσουν αλλαγές στο γενικό επίπεδο τιμών και συνεπώς στην αγοραστική δύναμη του χρήματος. Ειδικές συνθήκες, όπως τεχνολογικές αλλαγές ή μεταβολές στην προσφορά και τη ζήτηση, μπορεί να προκαλέσουν σημαντική αύξηση ή μείωση των επιμέρους τιμών.

Οι οικονομικές καταστάσεις που παρουσιάζονται στα πλαίσια μίας υπερπληθωριστικής οικονομίας, χωρίς προηγούμενη αναμόρφωσή τους, έχουν μειωμένη αξία για τους ακόλουθους λόγους (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 688 επ.):

- (α) το νόμισμα της χώρας έχει χάσει την αγοραστική του δύναμη σε τέτοιο βαθμό, ώστε οι οικονομικές καταστάσεις της προηγούμενης και της τρέχουσας χρήσης να μην είναι συγκρίσιμες μεταξύ τους,
- (β) μερικά από τα μη νομισματικά στοιχεία του ενεργητικού εμφανίζονται σε τιμές κτήσης, οι οποίες είναι σαφώς υποτιμημένες από την επίδραση του πληθωρισμού συγκριτικά με τις εύλογες αξίες αυτών,
- (γ) ο πληθωρισμός επιδρά σε τέτοιο βαθμό ώστε η σύγκριση των ποσών που προέκυψαν από συναλλαγές ακόμη και στην ίδια λογιστική χρήση να είναι παραπλανητική,

(δ) οι χρήστες αδυνατούν να κάνουν ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων με τη χρήση αριθμοδεικτών λόγω της σημαντικής επιρροής του υπερπληθωρισμού.

Για την ορθή παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σε χώρες με υπερπληθωρισμό, οι συντάκτες των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να ακολουθούν τους εξής κανόνες:

- i) οι οικονομικές καταστάσεις, είτε βασίζονται στο ιστορικό κόστος είτε στο τρέχον κόστος, πρέπει να διατυπώνονται βάσει των τρεχουσών μονάδων μέτρησης κατά την ημερομηνία του ισολογισμού,
- ii) τα αντίστοιχα ποσά της προηγούμενης περιόδου, καθώς και κάθε σχετική με προηγούμενες περιόδους πληροφόρηση, πρέπει να διατυπώνονται βάσει των τρεχουσών μονάδων μέτρησης κατά την ημερομηνία του ισολογισμού,
- iii) το κέρδος ή η ζημία της καθαρής νομισματικής θέσης πρέπει να περιλαμβάνεται στα καθαρά αποτελέσματα και να γίνεται ξεχωριστή γνωστοποίηση για αυτό,
- iv) η επαναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων απαιτεί την εφαρμογή ορισμένων διαδικασιών, όπως και ορθή κρίση. Η πάγια εφαρμογή αυτών των διαδικασιών από χρήση σε χρήση είναι ιδιαίτερα σημαντική.

3.6.3. Η Αναπροσαρμογή των Οικονομικών Καταστάσεων

(α) Στοιχεία Ισολογισμού

Η μετατροπή των στοιχείων του ισολογισμού, που έχει συνταχθεί με βάση το ιστορικό κόστος, απαιτεί τα εξής (site, κ):

- § τα ποσά του ισολογισμού που δεν είναι εκφρασμένα σε τρέχουσες τιμές κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, επαναδιατυπώνονται με την εφαρμογή ενός γενικού δείκτη τιμών,
- § τα νομισματικά στοιχεία ^[*] δεν αναπροσαρμόζονται αφού κατά την ημερομηνία του ισολογισμού παρουσιάζονται σε τρέχουσες νομισματικές μονάδες,
- § οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις που συνδέονται βάσει συμφωνίας με τις μεταβολές των τιμών, όπως ομόλογα και δάνεια των οποίων η απόδοση συνδέεται με κάποιον δείκτη, αναπροσαρμόζονται με βάση τη συμφωνία, προκειμένου να επιβεβαιώνουν το τρέχον υπόλοιπο κατά την ημερομηνία του ισολογισμού,
- § τα μη νομισματικά στοιχεία του ενεργητικού τα οποία εμφανίζονται σε τρέχουσες τιμές, όπως π.χ. τα αποθέματα που έχουν αποτιμηθεί στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους, δεν επαναδιατυπώνονται, αφού είναι ήδη εκφρασμένα σε τρέχουσες νομισματικές μονάδες,

[*] Νομισματικά στοιχεία είναι τα χρήματα που κατέχονται και τα κονδύλια που εισπράττονται ή πληρώνονται σε χρήμα.

- § τα μη νομισματικά στοιχεία του ενεργητικού τα οποία είναι μεν εκφρασμένα σε αναπροσαρμοσμένες τιμές, αλλά η αναπροσαρμογή έχει γίνει σε ημερομηνία διαφορετική εκείνης του ισολογισμού, αναπροσαρμόζονται εκ νέου από την ημερομηνία της τελευταίας αναπροσαρμογής,
- § το αναπροσαρμοσμένο κόστος – μείον τις αποσβέσεις – των υπολοίπων στοιχείων του ισολογισμού που εμφανίζονται στο κόστος κτήσης – μείον τις αποσβέσεις – , προσδιορίζεται με την εφαρμογή στο ιστορικό κόστος και τις συσσωρευμένες αποσβέσεις αυτών των στοιχείων, της μεταβολής ενός γενικού δείκτη τιμών από την ημερομηνία απόκτησης μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού.

Παρατίθενται οι ακόλουθοι πίνακες προκειμένου να γίνει σαφέστερη επεξήγηση των νομισματικών και των μη νομισματικών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού του ισολογισμού.

Πίνακας 3.6 Νομισματικά Στοιχεία Ισολογισμού

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ
§ Χρηματικά Διαθέσιμα & Καταθέσεις	§ Έξοδα Χρήσης Πληρωτέα
§ Αξιόγραφα Εισπρακτέα	§ Αξιόγραφα Πληρωτέα
§ Απαιτήσεις	§ Υποχρεώσεις Φόρων
§ Προκαταβολές σε Προμηθευτές	§ Προκαταβολές σε Πελάτες
§ Διαπραγματεύσιμοι Τίτλοι	§ Δάνεια
§ Αναβαλλόμενες Φορολογικές	§ Αναβαλλόμενες Φορολογικές

Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
------------	-------------

Πίνακας 3.7 Μη Νομισματικά Στοιχεία Ισολογισμού

ΜΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	ΜΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ
§ Υπεραξία	§ Ληφθείσες Επιχορηγήσεις
§ Άυλα Πάγια	
§ Αποθέματα	
§ Δικαιώματα Ευρεσιτεχνίας	

Για την κατανόηση των αναπροσαρμογών που πρέπει να διενεργούνται από μία επιχείρηση, η οποία εδρεύει σε μία υπερπληθωριστική οικονομία, αναφέρεται το εξής παράδειγμα:

Η επιχείρηση «ΩΜΕΓΑ» δραστηριοποιείται σε μία χώρα με υπερπληθωρισμό και ετοιμάζει τις οικονομικές της καταστάσεις στο τέλος του έτους. Παρακάτω παρουσιάζεται το τελικό απόθεμα που παραμένει στο τέλος κάθε μήνα καθώς και ο δείκτης τιμών ανά μήνα.

ΜΗΝΑΣ	ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ (ΣΕ €)	ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ
Αύγουστος	3.000	100
Σεπτέμβριος	5.000	115

Οκτώβριος	6.000	125
Νοέμβριος	4.000	130
Δεκέμβριος	2.500	140
ΣΥΝΟΛΑ	20.500	

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, θα πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες αναπροσαρμογές. Ο συντελεστής αναπροσαρμογής για τα αποθέματα κάθε μήνα προσδιορίζεται από τη διαίρεση του δείκτη τιμών της ημερομηνίας μετατροπής, δηλαδή του μηνός Δεκεμβρίου, προς το δείκτη τιμών του μήνα που θέλουμε να αναπροσαρμόσουμε.

ΚΟΣΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ (ΣΕ €) (Α)	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ (Β)	ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ (ΣΕ €) (Γ) = (Α) Χ (Β)
3.000	140/100	4.200
5.000	140/115	6.087
6.000	140/125	6.720
4.000	140/130	4.308
2.500	140/140	2.500
20.500		23.815

Παρατηρούμε ότι ενώ η αξία των αποθεμάτων ήταν € 20.500, η αναπροσαρμοσμένη αξία τους ανέρχεται στο ποσό των € 23.815. Η προκύπτουσα διαφορά στην αξία των αποθεμάτων, ήτοι € 3.315, αποτελεί το

κέρδος της επιχείρησης από τη μεταβολή της αγοραστικής αξίας. Στο τέλος της χρήσεως, μεταξύ των άλλων εγγραφών αναπροσαρμογής, θα διενεργηθεί και η ακόλουθη:

ΕΓΓΡΑΦΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
Αποθέματα	3.315	
Κέρδος λόγω μεταβολής της αγοραστικής αξίας του νομίσματος		3.315

(β) Στοιχεία Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης

Τα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης αναπροσαρμόζονται σε τρέχουσες νομισματικές μονάδες με την εφαρμογή ενός γενικού δείκτη τιμών. Στην πράξη, αυτό δεν είναι ιδιαίτερα εύκολο, δεδομένου ότι ο ρυθμός μεταβολής των τιμών δεν είναι πάντα ομαλός ώστε να χρησιμοποιηθεί για την αναπροσαρμογή ένας μέσος ετήσιος δείκτης τιμών (Grant – Thornton, 2004β, σελ.694 επ.).

Χαρακτηριστικό σημείο είναι ότι για τη σύνταξη της αναπροσαρμοσμένης κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης το κάθε κονδύλι της αναφερθείσας κατάστασης πολλαπλασιάζεται για κάθε μήνα της χρήσης με τον συντελεστή αναπροσαρμογής. Αυτό σημαίνει ότι πρόκειται για μία αρκετά επίπονη διαδικασία προκειμένου να εξαλειφθεί η επίδραση του υπερπληθωρισμού από τα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης.

(γ) Στοιχεία Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Για τα στοιχεία που εντάσσονται στο λογαριασμό «Ίδια Κεφάλαια» τηρούνται τα ακόλουθα:

- § το αναπροσαρμοσμένο υπόλοιπο του λογαριασμού «Κέρδη εις Νέον» προκύπτει από τις αναμορφώσεις που έχουν γίνει σε όλα τα επιμέρους στοιχεία,
- § εάν υπάρχουν αποθεματικά από αναπροσαρμογή, αυτά συμψηφίζονται με τα αναπροσαρμοσμένα «Κέρδη εις Νέον»,
- § στην αρχή της πρώτης περιόδου εφαρμογής αυτού του Προτύπου, τα επιμέρους στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων, εκτός των αποτελεσμάτων εις νέον και τυχόν αποθεματικών αναπροσαρμογής, επαναδιατυπώνονται εφαρμόζοντας ένα γενικό δείκτη τιμών από τις ημερομηνίες που τα στοιχεία αυτά εισφέρθηκαν ή προέκυψαν με άλλο τρόπο.
- § στο τέλος της πρώτης χρήσης και στις επόμενες χρήσεις, όλα τα επιμέρους στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων επαναδιατυπώνονται, εφαρμόζοντας ένα γενικό δείκτη τιμών από την αρχή της χρήσης ή της ημερομηνίας εισφοράς, αν η τελευταία είναι μεταγενέστερη.

(δ) Στοιχεία Κατάστασης Ταμειακών Ροών

Σύμφωνα με τις «Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες» (Δ.Λ.Π. 29) τα στοιχεία της κατάστασης ταμειακών ροών

πρέπει να εκφράζονται σε τρέχουσες νομισματικές μονάδες. Ωστόσο, για τη σύνταξη αυτής της κατάστασης λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης στο τέλος της περιόδου, τα οποία έχουν ήδη μετατραπεί σε εύλογες αξίες βάσει των συντελεστών αναπροσαρμογής.

3.6.4. Ειδικά Θέματα για τις Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες

Σε περίοδο πληθωρισμού, μία επιχείρηση που έχει πλεόνασμα νομισματικών περιουσιακών στοιχείων σε σχέση με τις νομισματικές της υποχρεώσεις, χάνει αγοραστική δύναμη. Αντίθετα, μία επιχείρηση που έχει πλεόνασμα νομισματικών υποχρεώσεων σε σχέση με τα νομισματικά περιουσιακά στοιχεία, κερδίζει αγοραστική δύναμη κατά την έκταση που τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις δεν συνδέονται με ένα επίπεδο τιμών. Αυτό το κέρδος ή η ζημία στην καθαρή νομισματική θέση, μπορεί να ληφθεί ως η διαφορά από την επαναδιατύπωση των μη νομισματικών περιουσιακών στοιχείων, των ιδίων κεφαλαίων, των κονδυλίων της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων και της προσαρμογής των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων που συνδέονται με ένα δείκτη τιμών (site, κ).

Το παραπάνω αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημία) μπορεί να προκύψει από τον πολλαπλασιασμό της μεταβολής του γενικού δείκτη τιμών με τον σταθμικό μέσο

όρο της διαφοράς στη διάρκεια της χρήσης. Επιπρόσθετα, το κέρδος ή η ζημία της καθαρής νομισματικής θέσης πρέπει να περιλαμβάνεται στο καθαρό αποτέλεσμα. Μεταξύ των νομισματικών απαιτήσεων και των νομισματικών υποχρεώσεων, ως πιο ορθή μέθοδος υπολογισμού του αποτελέσματος κρίνεται η ακόλουθη (Grant – Thornton, 2004β, σελ.698):

Πίνακας 3.8 Αποτέλεσμα Νομισματικής Θέσης

Αποτέλεσμα Νομισματικής Θέσης (Κέρδος ή Ζημία)	
+	Αναπροσαρμογή Μη Νομισματικών Στοιχείων του Ενεργητικού
+	Αναπροσαρμογή Ιδίων Κεφαλαίων
+	Αναπροσαρμογή Στοιχείων Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης
-	Αναπροσαρμογή Τιμαριθμοποιημένων Στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων

Ένα άλλο θέμα στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή είναι οι διαφορές μεταξύ λογιστικού και φορολογικού αποτελέσματος που μπορεί να προκύψουν από την αναπροσαρμογή. Για το λόγο αυτό, το Πρότυπο ορίζει:

- (α) οι υποχρεώσεις για την πληρωμή των τρεχουσών φόρων υπολογίζονται και καταβάλλονται με βάση τα αποτελέσματα που προκύπτουν σύμφωνα με το ιστορικό κόστος. Επομένως, οι τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις καθώς και οι φόροι (έξοδα) δεν πρέπει να αναπροσαρμόζονται,
- (β) το υπόλοιπο έναρξης των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων ή απαιτήσεων πρέπει να αναπροσαρμόζεται με βάση τον ισχύοντα συντελεστή κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Αναφορικά με τα κονδύλια των προηγούμενων χρήσεων, αυτά αναπροσαρμόζονται με την εφαρμογή ενός γενικού δείκτη τιμών. Ο κύριος λόγος για την αναπροσαρμογή αυτή είναι η ύπαρξη συγκριτικών οικονομικών καταστάσεων βάσει τρεχουσών μονάδων μέτρησης.

Σε περίπτωση που μία επιχείρηση συμμετέχει σε μία άλλη επιχείρηση που χαρακτηρίζεται «συγγενής» και η οποία δραστηριοποιείται σε υπερπληθωριστική οικονομία, θα πρέπει να γίνουν τα ακόλουθα βήματα:

- § αναπροσαρμογή των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων της συγγενούς εταιρείας σύμφωνα με τις «Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες» (Δ.Λ.Π. 29),
- § μετατροπή των κονδυλίων της συγγενούς στο νόμισμα της μητρικής με βάση την ισοτιμία της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού,
- § υπολογισμός της αναλογίας συμμετοχής της μητρικής στη συγγενή με βάση τις «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις» (Δ.Λ.Π. 28).

Τα παραπάνω ισχύουν αντίστοιχα και για τις θυγατρικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε υπερπληθωριστικές οικονομίες, σε συμφωνία πάντοτε και με όσα ισχύουν στις «Ενοποιημένες και Απλές Οικονομικές Καταστάσεις» (Δ.Λ.Π. 27).

Τέλος, όταν μία οικονομία παύει να χαρακτηρίζεται ως υπερπληθωριστική, τότε οι επιχειρήσεις πρέπει να διακόπτουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το παρόν Πρότυπο. Τα ποσά που εμφανίζονται σε

τρέχουσες νομισματικές μονάδες κατά το τέλος της προηγούμενης χρήσης αποτελούν και τη βάση για τις λογιστικές αξίες στις μεταγενέστερες οικονομικές καταστάσεις τους.

3.6.5. Γνωστοποιήσεις

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1725 / 29.09.2003, πρέπει να γίνονται οι ακόλουθες γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με το παρόν Πρότυπο:

- § το γεγονός ότι οι οικονομικές καταστάσεις και τα αντίστοιχα στοιχεία των προηγούμενων περιόδων έχουν επαναδιατυπωθεί, λόγω μεταβολής της γενικής αγοραστικής δύναμης του νομίσματος λειτουργίας,
- § το γεγονός ότι τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων εμφανίζονται βάσει των τρεχουσών μονάδων μέτρησης κατά την ημερομηνία του ισολογισμού,
- § το γεγονός ότι οι οικονομικές καταστάσεις βασίζονται στην προσέγγιση του ιστορικού ή του τρέχοντος κόστους,
- § η ταυτότητα και το επίπεδο του δείκτη τιμών κατά την ημερομηνία του ισολογισμού και η μεταβολή του δείκτη τιμών κατά τη διάρκεια της τρέχουσας και της προηγούμενης περιόδου,
- § όταν οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα λειτουργίας της επιχείρησης, τότε θα πρέπει να

γνωστοποιούνται οι λόγοι για τους οποίους χρησιμοποιήθηκε διαφορετικό νόμισμα αναφοράς.

Οι γνωστοποιήσεις που αφορούν το παρόν Πρότυπο κρίνονται ιδιαίτερα σημαντικές προκρίμενου να αποσαφηνιστεί ο τρόπος αντιμετώπισης των επιδράσεων του υπερπληθωρισμού στις οικονομικές καταστάσεις.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

3.7. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 33

«Κέρδη ανά Μετοχή»

3.7.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο υπ' αριθμόν 33 με τίτλο «Κέρδη ανά Μετοχή» εισάγει μία πληροφόρηση που δεν απαιτείται από την ελληνική νομοθεσία. Εφαρμόζεται για όλες τις επιχειρήσεις που συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο, καθώς και για εκείνες τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στη διαδικασία έκδοσης νέων μετοχών ή δυνητικών τίτλων μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές ^[*] σε δημόσιες αγορές.

Σκοπός των «Κερδών ανά Μετοχή» (Δ.Λ.Π. 33) είναι να προδιαγράψουν αρχές για τον προσδιορισμό και την παρουσίαση των κερδών ανά μετοχή, που θα βελτιώσουν τις συγκρίσεις των αποδόσεων μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων κατά την ίδια λογιστική περίοδο που καλύπτουν οι λογιστικές καταστάσεις καθώς και μεταξύ διαφορετικών λογιστικών περιόδων της ίδιας επιχείρησης (site, λ).

[*] Δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές είναι διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία παρέχουν στον κάτοχό τους το δικαίωμα μετατροπής των τίτλων συμμετοχής που κατέχουν, σε κοινές μετοχές, όπως είναι οι μετατρέψιμες προνομιούχες μετοχές, τα προγράμματα παροχών στο προσωπικό με μορφή μετοχών, τα δικαιώματα απόκτησης τίτλων (options) κ.ά.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις που συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αξίζει να επισημανθεί ότι οι διατάξεις του παρόντος Προτύπου έχουν υποχρεωτική εφαρμογή μόνο επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Για τις ατομικές οικονομικές καταστάσεις, η εφαρμογή του Προτύπου είναι προαιρετική. Ωστόσο, εάν η επιχείρηση επιλέξει να γνωστοποιήσει τα κέρδη ανά μετοχή βάσει των ατομικών οικονομικών καταστάσεων, θα πρέπει να παρουσιάσει τη σχετική γνωστοποίηση μόνο στην ατομική της κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Η επιχείρηση δεν θα πρέπει να παρουσιάσει τα εν λόγω ατομικά της κέρδη ανά μετοχή στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις (Σακέλλης, 2005, σελ. 547).

3.7.2. Ορισμός και Σπουδαιότητα των Κερδών ανά Μετοχή

Με τον όρο «κέρδη ανά μετοχή» εννοούμε τα κέρδη που πραγματοποίησε μία επιχείρηση κατά τη διάρκεια μίας λογιστικής χρήσης και τα οποία αναλογούν σε μία μετοχή αυτής της επιχείρησης. Η ευρεία χρήση των κερδών ανά μετοχή σε μοντέλα για την αποτίμηση μετοχών και τον υπολογισμό διαφόρων δεικτών, όπως τα κέρδη ανά μετοχή προς τη χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής (P / E), τα έχουν καταστήσει ένα από τα πλέον γνωστά λογιστικά μεγέθη. Ο πιο κοινός τρόπος υπολογισμού των κερδών ανά μετοχή είναι ο εξής (Γκίκας, 1997, σελ. 120 επ.):

$$\text{Κέρδη ανά Μετοχή} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη (μετά φόρων)} - \text{Μερίσματα Προνομ. Μετοχών}}{\text{Σταθμικός Μέσος Όρος Κοινών Μετοχών}}$$

Επιπλέον, ο υπολογισμός του δείκτη P / E (Price / Earnings per Share) ή γνωστού ως πολλαπλασιαστή κερδών γίνεται ως εξής:

Πίνακας 3.9 Υπολογισμός του Δείκτη P / E

Δείκτης	Ανάλυση Δείκτη	Ερμηνεία Δείκτη
P / E	<u>Χρηματιστηριακή Τιμή Μετοχής</u> Κέρδη ανά Μετοχή	Μέτρηση Αποδοτικότητας & Αξίας Επιχείρησης
E / P	<u>Κέρδη ανά Μετοχή</u> Χρηματιστηριακή Τιμή Μετοχής	Μέτρηση Απόδοσης της Μετοχής

Το παρόν Πρότυπο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο προσδιορισμού του αριθμού των μετοχών, δηλαδή στον παρονομαστή του δείκτη «Κέρδη ανά Μετοχή». Μολονότι στα δεδομένα των κερδών ανά μετοχή υπάρχουν περιορισμοί, λόγω διαφορετικών λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των κερδών (αριθμητής του δείκτη «Κέρδη ανά Μετοχή»), ένας σταθερά προσδιορισμένος παρονομαστής βελτιώνει την παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων.

Τα «Κέρδη ανά Μετοχή» (Δ.Λ.Π. 33) προβλέπουν δύο δείκτες για τον υπολογισμό των κερδών ανά μετοχή:

§ ο δείκτης των Βασικών Κερδών ανά Μετοχή (Basic Earnings per Share),

§ ο δείκτης των Μειωμένων Κερδών ανά Μετοχή (Diluted Earnings per Share).

3.7.3. Έννοια και Υπολογισμός των Βασικών Κερδών ανά Μετοχή

Βασικά κέρδη ανά μετοχή είναι τα κέρδη (ή οι ζημίες) της χρήσης που αναλογούν σε κάθε κοινή μετοχή ^[*] που βρίσκεται σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης. Ο ακόλουθος αριθμοδείκτης είναι αντιπροσωπευτικός των βασικών κερδών ανά μετοχή:

$$\text{Βασικά Κέρδη ανά Μετοχή} = \frac{\text{Κέρδη Χρήσης}}{\text{Σταθμισμένος Μέσος Όρος των Μετοχών σε Κυκλοφορία}}$$

Ως καθαρά κέρδη ή ζημίες χρήσης που αναλογούν στους μετόχους θεωρούνται:

- (α) τα κέρδη ή οι ζημίες της χρήσης από συνεχιζόμενες εκμεταλλεύσεις που αναλογούν στη μητρική οικονομική μονάδα,
- (β) τα κέρδη ή οι ζημίες που αναλογούν στη μητρική οικονομική μονάδα, μετά την αφαίρεση των φόρων και των προνομιούχων μερισμάτων. Πιο συγκεκριμένα, το ποσό του καθαρού κέρδους που αναλογεί στους προνομιούχους μετόχους, που περιλαμβάνει τα προνομιούχα μερίσματα της χρήσης, εκπίπτει από το καθαρό κέρδος της χρήσης ή προστίθεται στην καθαρή ζημία της χρήσης, που αναλογεί στους κοινούς μετόχους (Καββαδίας, 2003, σελ. 187).

[*] Κοινή μετοχή είναι ο συμμετοχικός τίτλος που έπεται σε δικαιώματα όλων των άλλων κατηγοριών συμμετοχικών τίτλων.

Ως σταθμισμένος αριθμός των μετοχών σε κυκλοφορία – παρονομαστής αριθμοδείκτη – νοείται ο αριθμός των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία κατά την έναρξη της χρήσης μετά τις ακόλουθες προσαρμογές:

- § πρόσθεση των μετοχών που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης, σταθμισμένες με συντελεστή χρόνου. Ο συντελεστής αυτός προκύπτει από την διαίρεση των ημερών που είναι σε κυκλοφορία οι εκδοθείσες μετοχές, προς το σύνολο των ημερών που αντιστοιχούν στην εξεταζόμενη περίοδο,
- § αφαίρεση των κοινών μετοχών που εξαγοράστηκαν στη διάρκεια της περιόδου, επί των οποίων δεν ενσωματώνεται δικαίωμα λήψης μερίσματος,
- § οι μερικώς εξοφλημένες μετοχές λαμβάνονται ως ο λόγος μίας κοινής μετοχής στην έκταση που αυτές είχαν το δικαίωμα συμμετοχής στα μερίσματα, σε σχέση με μία πλήρως εξοφλημένη μετοχή (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 817).

Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι μετοχές συμπεριλαμβάνονται στο σταθμισμένο μέσο αριθμό μετοχών από την ημερομηνία που το αντάλλαγμα εισπράττεται και η οποία, συνήθως, συμπίπτει με την ημερομηνία έκδοσής τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ακόλουθα παραδείγματα (Σακέλλης, 2005, σελ.549):

Πίνακας 3.10 Ημερομηνία από την οποία οι Μετοχές Περιλαμβάνονται στο
Σταθμισμένο Αριθμό Μετοχών

Έκδοση Κοινών Μετοχών	Πότε οι Μετοχές Περιλαμβάνονται στον Υπολογισμό του Αριθμοδείκτη
Έναντι μετρητών	Όταν τα ποσά εισπραχθούν
Λόγω ανταλλαγής για διακανονισμό υποχρέωσης	Όταν ολοκληρωθεί ο διακανονισμός
Ως αντάλλαγμα απόκτησης στοιχείου του ενεργητικού	Όταν γίνει η καταχώρηση της απόκτησης του στοιχείου
Λόγω εκούσιας επανεπένδυσης μερισμάτων σε κοινές ή προνομιούχες μετοχές	Όταν πληρωθεί το μέρισμα

3.7.4. Μεταβολή του Αριθμού των Μετοχών χωρίς Ανάλογη Μεταβολή στους Πόρους της Επιχείρησης

Ο μέσος σταθμισμένος αριθμός των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της λογιστικής περιόδου και για όλες τις παρουσιαζόμενες λογιστικές περιόδους πρέπει να προσαρμόζεται στα διάφορα γεγονότα. Εξαιρέση αποτελεί η μετατροπή των δυνητικών τίτλων μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές, δεδομένου ότι οι τίτλοι αυτοί εκδίδονται, συνήθως, στην πλήρη αξία τους. Η μετατροπή αυτή συνεπάγεται μία αναλογική μεταβολή στην καθαρή περιουσία της επιχείρησης.

Παρόλα αυτά, είναι δυνατή η έκδοση κοινών μετοχών ή η μείωση του αριθμού των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία, χωρίς αντίστοιχη μεταβολή στους πόρους.

Παραδείγματα αποτελούν τα κάτωθι (site, λ):

- i) κεφαλαιοποίηση αποθεματικών με δωρεάν έκδοση μετοχών, γνωστή ως «μέρισμα σε μετοχές»,
- ii) δωρεάν έκδοση δικαιωμάτων στους υπάρχοντες μετόχους (π.χ. έκδοση μετοχών που διανέμονται στους μετόχους σε τιμή μικρότερη της τρέχουσας αξίας τους),
- iii) διάσπαση μετοχών (split),
- iv) ενοποίηση μετοχών (reverse split).

Οι παραπάνω τρεις πρώτες περιπτώσεις αναφέρονται σε έκδοση κοινών μετοχών προς τους υπάρχοντες μετόχους χωρίς πρόσθετο τίμημα. Αποτέλεσμα της έκδοσης είναι η αύξηση του αριθμού των κοινών μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, χωρίς ανάλογη αύξηση των πόρων της επιχείρησης. Ο αριθμός των κοινών μετοχών που ήταν σε κυκλοφορία πριν από το γεγονός προσαρμόζεται, κατά την αναλογική μεταβολή, στον αριθμό των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, ως εάν η δωρεάν έκδοση ή η διάσπαση των μετοχών είχε λάβει χώρα στην έναρξη της παλαιότερης από τις παρουσιαζόμενες περιόδους. Για παράδειγμα, σε μία δωρεάν έκδοση δύο (2) νέων μετοχών έναντι μίας (1) παλαιάς, ο αριθμός των παλαιών μετοχών πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό τρία (3) προκειμένου να προσδιορισθεί ο νέος συνολικός αριθμός των μετοχών.

Η τελευταία περίπτωση – ενοποίηση μετοχών – συνήθως μειώνει τον αριθμό των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία, χωρίς ανάλογη μείωση των πόρων. Ωστόσο, όταν έχουμε την περίπτωση μίας επαναγοράς μετοχών στην εύλογη αξία, η μείωση του αριθμού των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία είναι το αποτέλεσμα μίας ανάλογης μείωσης πόρων της επιχείρησης.

3.7.5. Έννοια και Υπολογισμός των Μειωμένων Κερδών ανά Μετοχή

Μειωμένα κέρδη ανά μετοχή είναι τα κέρδη ανά μετοχή που προκύπτουν διαιρώντας το κέρδος ή τη ζημία της χρήσης με τον προσαρμοσμένο μέσο όρο των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης, αφού ληφθούν υπόψη οι επιδράσεις των δυνητικά μετατρέψιμων τίτλων σε κοινές μετοχές.

Ο λόγος που γίνεται ο υπολογισμός των μειωμένων κερδών ανά μετοχή είναι γιατί ορισμένες κατηγορίες μετοχών και γενικότερα τίτλων δεν έχουν δικαίωμα στη λήψη μερίσματος από τα κέρδη της κλεισμένης χρήσης αλλά από τα κέρδη των επόμενων χρήσεων. Άμεση συνέπεια των παραπάνω είναι η μελλοντική αύξηση του αριθμού των μετοχών που θα δικαιούνται μέρισμα και ως εκ τούτου η μείωση των κερδών ανά μετοχή.

Ενδεικτικά, αναφέρονται τα παρακάτω παραδείγματα που επιδρούν μειωτικά στα κέρδη ανά μετοχή (Grant – Thornton, 2004β, σελ.825 επ.):

- § προνομιούχες μετοχές μετατρέψιμες σε κοινές,
- § ομολογιακά δάνεια μετατρέψιμα σε κοινές μετοχές,
- § δικαιώματα προαίρεσης ^[*],
- § μετοχές που ενδέχεται να διανεμηθούν στο προσωπικό ως πρόσθετες παροχές (μορφή bonus).

Για την ολοκληρωμένη ενημέρωση των χρηστών αναφορικά με τον δείκτη «κέρδη ανά μετοχή» και για τη διαχρονική συγκρισιμότητα του αναφερθέντος δείκτη, η επιχείρηση οφείλει να υπολογίζει τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή και να τα γνωστοποιεί στο ευρύ κοινό.

Για τον υπολογισμό των μειωμένων κερδών, πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες προσαρμογές στο καθαρά κέρδη που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών:

- § να προστεθεί το ποσό των μερισμάτων που αναλογεί στους δυνητικά μετατρέψιμους σε κοινές μετοχές τίτλους (τα μερίσματα αυτά είχαν αφαιρεθεί κατά τον υπολογισμό των καθαρών κερδών που αναλογούν στους κοινούς μετόχους),
- § να προστεθεί το ποσό των τόκων που αφορούν τους μετατρέψιμους τίτλους, γιατί εάν αυτοί οι τίτλοι μετατραπούν σε μετοχές, το σχετικό έξοδο δεν θα υφίσταται,

[*] Δικαιώματα προαίρεσης (options) είναι τα χρηματοοικονομικά μέσα που παρέχουν στον κάτοχό τους το δικαίωμα να αγοράσει κοινές μετοχές.

§ να προστεθεί ή να αφαιρεθεί οποιαδήποτε άλλο έσοδο ή έξοδο που δημιουργείται από τη μετατροπή των μετατρέψιμων τίτλων σε κοινές μετοχές.

Ως προς τον μέσο σταθμισμένο αριθμό των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία (παρονομαστής αριθμοδείκτη), αυτός θα πρέπει να αυξηθεί με τον μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών, οι οποίες θα ήταν σε κυκλοφορία στην περίπτωση μετατροπής όλων των δυνητικών τίτλων σε μετοχές. Ως ημερομηνία μετατροπής των δυνητικών τίτλων σε κοινές μετοχές, λαμβάνεται:

- § η αρχή της χρήσης για τίτλους που υπήρχαν κατά την έναρξη της χρήσης,
- § η ημερομηνία έκδοσης των τίτλων εάν οι τίτλοι εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Στο σημείο αυτό, χρειάζεται να τονισθεί ότι στον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή λαμβάνονται υπόψη μόνο οι δυνητικά μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές τίτλοι των οποίων η μετατροπή θα οδηγούσε σε μείωση των κερδών ανά μετοχή ή σε αύξηση των ζημιών ανά μετοχή. Στις περιπτώσεις που η μετατροπή των δυνητικά μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές τίτλων οδηγεί σε αύξηση των κερδών ανά μετοχή ή σε μείωση των ζημιών ανά μετοχή, οι τίτλοι αυτοί δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή.

3.7.6. Αναδρομική Αναπροσαρμογή των Βασικών και των Μειωμένων Κερδών ανά Μετοχή

Ο υπολογισμός των βασικών και των μειωμένων κερδών ανά μετοχή θα πρέπει να αναπροσαρμόζεται για όλες τις προγενέστερες οικονομικές καταστάσεις σε περιπτώσεις που ο αριθμός των σε κυκλοφορία κοινών μετοχών ή των δυνητικά μετατρέψιμων τίτλων σε κοινές μετοχές (Grant – Thornton, 2004β, σελ. 834 επ.) :

- § αυξάνεται εξαιτίας μίας κεφαλαιοποίησης ή δωρεάν έκδοσης μετοχών ή διάσπασης μετοχών,
- § μειώνεται εξαιτίας μίας ενοποίησης μετοχών.

Αν τα παραπάνω γεγονότα συμβούν μετά την ημερομηνία του ισολογισμού, αλλά πριν από την έκδοση των οικονομικών καταστάσεων, ο υπολογισμός των κερδών ανά μετοχή (βασικών και μειωμένων) για την τρέχουσα λογιστική περίοδο και για κάθε προηγούμενη περίοδο θα πρέπει να βασίζεται στο νέο αριθμό των μετοχών.

Έπειτα, τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή πρέπει να προσαρμόζονται για όλες τις παρουσιαζόμενες λογιστικές περιόδους προκειμένου να περιλάβουν:

§ τις επιδράσεις των λαθών και των τυχόν μεταβολών στις λογιστικές μεθόδους των επιχειρήσεων,

§ τις επιδράσεις από τυχόν συγχωνεύσεις επιχειρήσεων.

3.7.7. Γνωστοποιήσεις

Κάθε οικονομική μονάδα που συντάσσει τις οικονομικές καταστάσεις της σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα (Σακέλλης, 2005, σελ.561 επ.):

§ τα ποσά που χρησιμοποιήθηκαν στον αριθμητή των δεικτών «Βασικά Κέρδη ανά Μετοχή» και «Μειωμένα Κέρδη ανά Μετοχή» καθώς και μία συμφωνία αυτών των ποσών με τα καθαρά κέρδη ή τις καθαρές ζημιές της κλεισμένης χρήσης,

§ το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών που χρησιμοποιήθηκε στον παρονομαστή των δεικτών «Βασικά Κέρδη ανά Μετοχή» και «Μειωμένα Κέρδη ανά Μετοχή», καθώς και μία συμφωνία μεταξύ αυτών των παρονομαστών,

§ τα χρηματοοικονομικά μέσα που μελλοντικά μπορούν να μειώσουν τα βασικά κέρδη ανά μετοχή, αλλά που δεν συμπεριλήφθηκαν στον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή για την κλεισμένη χρήση, δεδομένου ότι οδηγούσαν σε αύξηση των κερδών ανά μετοχή,

§ εάν η επιχείρηση χρησιμοποιεί για τον υπολογισμό των βασικών και των μειωμένων κερδών ανά μετοχή, κέρδη ή ζημίες που διαφέρουν από τα αντίστοιχα που εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, πρέπει να παρατίθεται μία συμφωνία του ποσού που χρησιμοποιήθηκε με το ποσό που παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις.

Τέλος, η επιχείρηση θα πρέπει να παρουσιάζει στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης:

§ τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή για τα κέρδη ή τις ζημίες από συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν σε κατόχους κοινών μετοχών της μητρικής οικονομικής μονάδας,

§ τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή για τα κέρδη ή τις ζημίες που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών της μητρικής για κάθε κατηγορία κοινών μετοχών που έχει διαφορετικό δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της χρήσης.

Στην ιδιαίτερη περίπτωση μίας διακοπτόμενης εκμετάλλευσης, η επιχείρηση οφείλει να γνωστοποιεί τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή για τη διακοπτόμενη εκμετάλλευση είτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης είτε στις επεξηγηματικές σημειώσεις.

3.8. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 34

«Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις»

3.8.1. Εισαγωγή

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 34 «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις» αναφέρεται στο λογιστικό χειρισμό όλων των ενδιάμεσων οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Με τον όρο «ενδιάμεση οικονομική έκθεση» εννοείται η παρουσιαζόμενη οικονομική κατάσταση για μία περίοδο που είναι μικρότερη από ένα πλήρες οικονομικό έτος. Βασικός σκοπός του Προτύπου είναι να προσδιορίσει το ελάχιστο περιεχόμενο μίας ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης καθώς επίσης και να καθορίσει τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται για την παρουσίαση και σύνταξη αυτών των ενδιάμεσων οικονομικών εκθέσεων.

Η ενδιάμεση οικονομική έκθεση μία επιχείρησης αναφέρεται συνήθως σε μία περίοδο τριών μηνών (τριμηνιαία οικονομική έκθεση) ή, σε πιο σπάνιες περιπτώσεις, σε μία περίοδο έξι μηνών (εξαμηνιαία οικονομική έκθεση). Οι ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις είναι εξαιρετικά χρήσιμες για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Οι τελευταίοι – πρόκειται συνήθως για μετόχους των επιχειρήσεων και για μελλοντικούς επενδυτές – μπορούν να προβλέψουν καλύτερα τα ετήσια αποτελέσματα βασιζόμενοι στις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις (Λεβέντης Σ. & Ζιώγα Δ., 2004, σελ.14).

Αξίζει να επισημανθεί ότι το παρόν Πρότυπο δεν καθορίζει ποιες επιχειρήσεις θα συντάσσουν ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, πόσο συχνά ή σε πόσο χρονικό διάστημα μετά το τέλος της ενδιάμεσης περιόδου. Η υποχρέωση αυτή καθορίζεται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία στη χώρα που η επιχείρηση δραστηριοποιείται. Στην Ελλάδα την υποχρέωση αυτήν έχουν όλες οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Σε γενικές γραμμές, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήρια να δημοσιεύουν ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις σύμφωνα με τους κανόνες αποτίμησης, σύνταξης και γνωστοποίησης που ορίζονται από τις «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις» (Δ.Λ.Π. 34). Πιο συγκεκριμένα, η πρόταση του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι οι επιχειρήσεις των οποίων τα αξιόγραφα διαπραγματεύονται σε οργανωμένα χρηματιστήρια να:

- (α) δημοσιεύουν ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις τουλάχιστον κατά το τέλος του πρώτου εξαμήνου του οικονομικού έτους,
- (β) καθιστούν τις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις διαθέσιμες στο ευρύ κοινό όχι αργότερα από 60 (εξήντα) ημέρες μετά τη λήξη της ενδιάμεσης περιόδου (Σακέλλης, 2005, σελ. 755).

3.8.2. Τρόποι Σύνταξης των Ενδιάμεσων Οικονομικών Εκθέσεων

Υπάρχουν δύο τρόποι σύνταξης των ενδιάμεσων οικονομικών εκθέσεων:

- § πλήρεις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις,
ή
- § συνοπτικές ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις.

§ Πλήρεις Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις

Η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να δημοσιεύει μία πλήρη σειρά οικονομικών καταστάσεων ως ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις. Οι πλήρεις οικονομικές καταστάσεις αναφέρονται συνήθως:

- (α) στον ισολογισμό,
- (β) στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων,
- (γ) στην κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων, που περιλαμβάνει όλες τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων ή τις μεταβολές στα ίδια κεφάλαια εκτός από εκείνες που προκύπτουν από κεφαλαιακές συναλλαγές με τους μετόχους και διανομές προς τους μετόχους,
- (δ) στην κατάσταση ταμειακών ροών,
- (ε) στις επεξηγηματικές σημειώσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν και τις πιο σημαντικές λογιστικές πολιτικές της επιχείρησης.

Η ενδιάμεση οικονομική έκθεση δεν επαναλαμβάνει πληροφορίες που έχουν ήδη γνωστοποιηθεί στο ευρύ κοινό. Αναφέρεται, συνήθως, σε νέες δραστηριότητες και γεγονότα καθώς και σε εποχιακές καταστάσεις που οδηγούν σε διακύμανση των οικονομικών μεγεθών και που έχουν αποκρυφτεί στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις.

Το εν λόγω Πρότυπο δεν αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις από τη σύνταξη μίας πλήρους σειράς οικονομικών καταστάσεων ως ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις. Ωστόσο, σε περίπτωση που γίνεται κάτι τέτοιο, το Πρότυπο επιβάλλει ο τύπος και το περιεχόμενο αυτών να συμμορφώνονται με την «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» (Δ.Λ.Π. 1).

§ Συνοπτικές Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις

Για τον περιορισμό του κόστους και την αποφυγή επανάληψης πληροφοριών που γνωστοποιούνται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, πολλές επιχειρήσεις δημοσιεύουν συνοπτικές ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις σύμφωνα πάντοτε με το παρόν Πρότυπο. Οι συνοπτικές αυτές εκθέσεις περιλαμβάνουν:

(α) τον συνοπτικό ισολογισμό,

(β) την συνοπτική κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων,

(γ) την συνοπτική κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων, στην οποία εμφανίζονται όλες οι μεταβολές στα ίδια κεφάλαια ή τις μεταβολές στα ίδια κεφάλαια εκτός από εκείνες που προκύπτουν από

κεφαλαιακές συναλλαγές με τους μετόχους και διανομές προς τους μετόχους,

(δ) την κατάσταση ταμειακών ροών,

(ε) τις επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις.

3.8.3. Περιεχόμενο των Ενδιάμεσων Οικονομικών Εκθέσεων

Οι «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις» (Δ.Λ.Π. 34) ορίζουν ότι σε περίπτωση που η επιχείρηση επιλέξει να παρουσιάσει συνοπτικές ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις, τότε αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν όλους τους τίτλους και τα ημιαθροίσματα που περιλαμβάνονται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και τις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν αυτές τις καταστάσεις.

Επιπρόσθετα, τα βασικά και τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή θα πρέπει να υπολογίζονται για την ενδιάμεση περίοδο σύμφωνα με τα «Κέρδη ανά Μετοχή» (Δ.Λ.Π. 33) και να παρουσιάζονται στις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις, ανεξάρτητα από το εάν αυτές είναι πλήρεις ή συνοπτικές.

Στις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις, οι επιχειρήσεις πρέπει να ακολουθούν την ίδια δομή, όπως και στις πιο πρόσφατες ετήσιες καταστάσεις τους, αναφορικά με τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων. Συνεπώς, ανάλογα με τον τρόπο τον οποίον επιλέγουν οι επιχειρήσεις στις ετήσιες καταστάσεις τους, θα

παρουσιαστούν οι μεταβολές στην καθαρή θέση και στις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις.

Τέλος, μία ενδιάμεση οικονομική έκθεση καταρτίζεται σε ενοποιημένη βάση, αν οι πιο πρόσφατες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης ήταν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Το Πρότυπο δεν απαιτεί γνωστοποίηση μίας ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης της μητρικής επιχείρησης. Άμεση συνέπεια είναι οι όμιλοι επιχειρήσεων να ετοιμάζουν τις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις τους σε ενοποιημένη βάση (site, μ).

3.8.4. Συγκριτικά Στοιχεία

Σύμφωνα με την «παράγραφο 20» του παρόντος Προτύπου, οι ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις – πλήρεις ή συνοπτικές - πρέπει να συντάσσονται για περιόδους όπως αναφέρονται ακολούθως (Grant – Thornton, 2004β, σελ.841):

- § Ισολογισμός κατά το τέλος της τρέχουσας ενδιάμεσης περιόδου και ένας συγκριτικός ισολογισμός κατά το τέλος του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ακολουθεί το εξής παράδειγμα:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (01/04/2005– 30/06/2005)	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ
Τριμηνιαία Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση	Οικονομικά Στοιχεία στις 30 Ιουνίου 2005	Οικονομικά Στοιχεία στις 31 Δεκεμβρίου 2004

§ Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της τρέχουσας ενδιάμεσης περιόδου και σωρευτικά για το τρέχον οικονομικό έτος μέχρι την ημερομηνία λήξης της ενδιάμεσης περιόδου και συγκριτικές καταστάσεις αποτελεσμάτων για τις συγκρίσιμες ενδιάμεσες περιόδους του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ακολουθεί το εξής παράδειγμα:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (01/04/2005 – 30/06/2005)	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ
Τριμηνιαία Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση	01/04/2005 – 30/06/2005	01/04/2004 – 30/06/2004
Εξαμηνιαία Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση	01/01/2005 – 30/06/2005	01/01/2004 – 30/06/2004

§ Κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων που παρουσιάζει τις μεταβολές στα ίδια κεφάλαια σωρευτικά για το τρέχον οικονομικό έτος

μέχρι την ημερομηνία λήξης της ενδιάμεσης περιόδου και μία συγκριτική κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων για την αντίστοιχη συγκρίσιμη περίοδο του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ακολουθεί το εξής παράδειγμα:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (01/04/2005 – 30/06/2005)	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ
Τριμηνιαία Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση	Πληροφορίες για Περίοδο Εξαμήνου μέχρι 30/06/2005	Πληροφορίες για Περίοδο Εξαμήνου μέχρι 30/06/2004

§ Κατάσταση ταμειακών ροών σωρευτικά για το τρέχον οικονομικό έτος μέχρι την ημερομηνία λήξης της ενδιάμεσης περιόδου και μία συγκριτική κατάσταση ταμειακών ροών για την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ακολουθεί το εξής παράδειγμα:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (01/04/2005 – 30/06/2005)	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

		ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ
Τριμηνιαία Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση	Πληροφορίες για Περίοδο Εξαμήνου μέχρι 30/06/2005	Πληροφορίες για Περίοδο Εξαμήνου μέχρι 30/06/2004

Βάσει των παραπάνω, είναι προφανές ότι το παρόν Πρότυπο προσπαθεί να ενδυναμώσει την «αρχή της συγκρισιμότητας» των οικονομικών καταστάσεων. Εξάλλου, οι περισσότεροι ελεγκτές και επενδυτές, καθώς και η μεγαλύτερη μερίδα του ακαδημαϊκού κόσμου συμφωνούν ότι οι πληροφορίες μίας περιόδου είναι σαφώς πιο χρήσιμες εάν μπορούν να συγκριθούν με τις πληροφορίες μίας άλλης περιόδου.

Έπειτα, χρειάζεται να επισημανθεί ότι η «αρχή της σπουδαιότητας» είναι μία από τις βασικότερες λογιστικές αρχές που διέπουν την προετοιμασία και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Βέβαια, οι «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις» (Δ.Λ.Π. 34) τονίζουν ότι η αρχή της σπουδαιότητας έχει διαφορετική εφαρμογή στην ενδιάμεση οικονομική έκθεση σε σχέση με την ετήσια. Πιο συγκεκριμένα, όταν γίνονται εκτιμήσεις της σπουδαιότητας, πρέπει να αναγνωρίζεται ότι οι ενδιάμεσες αποτιμήσεις μπορεί να βασίζονται σε εκτιμήσεις σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι αποτιμήσεις των ετήσιων οικονομικών δεδομένων (Λεβέντης Σ.& Ζιώγα Δ., 2004, σελ.17 επ.).

3.8.5. Γνωστοποιήσεις – Επιλεγμένες Επεξηγηματικές Σημειώσεις

Οι κατ' ελάχιστο πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται από τις επιχειρήσεις στις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις είναι οι εξής (site, μ):

- (α) μία δήλωση ότι χρησιμοποιούνται οι ίδιες λογιστικές αρχές και μέθοδοι υπολογισμού στις ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις σε σύγκριση με τις τελευταίες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και σε περίπτωση μεταβολής αυτών των αρχών και των μεθόδων, μία περιγραφή της φύσης και του αποτελέσματος της μεταβολής,
- (β) επεξηγηματικές σημειώσεις αναφορικά με κάποιες εποχικές ή περιοδικές ενδιάμεσες επιχειρηματικές δραστηριότητες,
- (γ) τα στοιχεία που είναι ασυνήθιστα λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της περίπτωσης τους και που επηρεάζουν τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και την καθαρή θέση της επιχείρησης,
- (δ) η φύση και το ποσό των μεταβολών στις εκτιμήσεις κάποιων κονδυλίων που απεικονίζονται σε προηγούμενες ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις του τρέχοντος έτους ή άλλες μεταβολές στις εκτιμήσεις των ποσών που απεικονίζονται σε προηγούμενα οικονομικά έτη, που έχουν μία ουσιαστική επίδραση στην τρέχουσα ενδιάμεση περίοδο,
- (ε) οι εκδόσεις, επαναγορές και εξοφλήσεις μετοχών και ομολογιών,
- (στ) τα μερίσματα που πληρώνονται ξεχωριστά για κοινές μετοχές και για άλλες μετοχές,

- (ζ) τα έσοδα και τα αποτελέσματα ανά τομέα επιχειρηματικής ή γεωγραφικής δραστηριότητας, οποιοσδήποτε από αυτούς αποτελεί την πρωτεύουσα βάση της επιχείρησης για την οικονομική πληροφόρηση κατά τομέα σύμφωνα με τις «Οικονομικές Πληροφορίες κατά Τομέα» (Δ.Λ.Π. 14),
- (η) τυχόν σημαντικά γεγονότα που συνέβησαν μετά τη λήξη της ενδιάμεσης περιόδου και που δεν έχουν αντικατοπτριστεί στην ενδιάμεση οικονομική έκθεση,
- (θ) η επίδραση των αλλαγών στη σύνθεση της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της ενδιάμεσης περιόδου, περιλαμβανομένων συνενώσεων επιχειρήσεων, αποκτήσεων ή διαθέσεων θυγατρικών επιχειρήσεων ή άλλων μακροπρόθεσμων επενδύσεων, αναδιαρθρώσεων και διακοπτόμενων δραστηριοτήτων,
- (ι) οι μεταβολές σε ενδεχόμενες υποχρεώσεις ή ενδεχόμενες απαιτήσεις από την ημερομηνία του τελευταίου ετήσιου ισολογισμού.

Τέλος, αν η ενδιάμεση οικονομική έκθεση μίας επιχείρησης είναι σύμφωνη με το παρόν Πρότυπο, αυτό το γεγονός πρέπει να γνωστοποιείται. Μία ενδιάμεση οικονομική έκθεση δεν πρέπει να περιγράφεται ως συμμορφούμενη με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, εκτός αν συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις κάθε εφαρμοστέου Προτύπου και κάθε εφαρμοστέας Διερμηνείας ^[*] της Διαρκούς Επιτροπής Διερμηνειών.

[*] Κάθε Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο, συνήθως, συνοδεύεται από μία ή περισσότερες Διερμηνείες. Σκοπός της κάθε Διερμηνείας είναι η επεξήγηση ή η τροποποίηση κάποιων παραγράφων των Προτύπων.

3.8.6. Βασικές Διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ως ενδιάμεση περίοδος ορίζεται μία περίοδος οικονομικής έκθεσης μικρότερη από ένα πλήρες οικονομικό έτος. Οι επιχειρήσεις μπορούν να συντάσσουν είτε πλήρεις είτε συνοπτικές ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις που να αναφέρονται σε κάποια ενδιάμεση περίοδο. Βάσει των ελληνικών προτύπων, οι επιχειρήσεις πρέπει να συντάσσουν ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, τουλάχιστον για το εξάμηνο της χρήσης τους. Ειδικότερα, για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, οι ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις πρέπει να ελέγχονται από ορκωτούς ελεγκτές.

Επιπρόσθετα, οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τις «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις» (Δ.Λ.Π. 34) έχουν την υποχρέωση να συντάσσουν την Κατάσταση Αποτελεσμάτων σε επίπεδο ενδιάμεσης περιόδου και όχι μόνο σωρευτικά, όπως ισχύει για τις καταστάσεις που συντάσσονται με βάση την ελληνική νομοθεσία.

Τα ελάχιστα συνθετικά στοιχεία μίας ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης που συντάσσεται με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι τα ακόλουθα:

- § συνοπτικός ισολογισμός,
- § συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων,
- § συνοπτική κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων,
- § συνοπτική κατάσταση ταμειακών ροών,

§ επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις.

Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, οι ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις πρέπει να περιέχουν, σε συνοπτική πάντα μορφή, ισολογισμό και κατάσταση αποτελεσμάτων, για την ενδιάμεση περίοδο με βάση συγκεκριμένο υπόδειγμα που προβλέπεται από το Π.Δ. 360 / 1998.

Η παρουσίαση των στοιχείων των ενδιάμεσων οικονομικών εκθέσεων που συντάσσονται είτε σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είτε σύμφωνα με τα Ελληνικά Πρότυπα πρέπει να γίνεται πάντα συγκριτικά με τα κονδύλια της προηγούμενης αντίστοιχης περιόδου.

Τέλος, ως προς τον τραπεζικό κλάδο τα ελληνικά πρότυπα προβλέπουν τη δημοσίευση και μηνιαίων συνοπτικών οικονομικών εκθέσεων (ανέλεγκτων). Ωστόσο, αντίστοιχη διάταξη δεν προβλέπεται σύμφωνα με τις «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις» (Δ.Λ.Π. 34)(site, η).

Οι παραπάνω διαφορές συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 3.11 Βασικές Διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. 34 & Ε.Γ.Λ.Σ.

Δ.Λ.Π. 34	Ε.Γ.Λ.Σ.
1. Ως ενδιάμεση περίοδος ορίζεται μία περίοδος οικονομικής έκθεσης μικρότερη από ένα πλήρες οικονομικό έτος. Σε αυτήν την ενδιάμεση περίοδο οι επιχειρήσεις μπορούν να	1. Οι επιχειρήσεις πρέπει να συντάσσουν ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, τουλάχιστον για το εξάμηνο της χρήσης τους.

<p>συντάσσουν είτε πλήρεις είτε συνοπτικές οικονομικές καταστάσεις.</p>	
<p>2. Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να συντάσσουν την Κατάσταση Αποτελεσμάτων σε επίπεδο ενδιάμεσης περιόδου και όχι μόνο σωρευτικά.</p>	<p>2. Οι επιχειρήσεις συντάσσουν την Κατάσταση Αποτελεσμάτων μόνο σωρευτικά στην ενδιάμεση οικονομική έκθεση.</p>
<p>3. Τα ελάχιστα στοιχεία μίας ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης είναι τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> § συνοπτικός ισολογισμός, § συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων, § συνοπτική κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων, § συνοπτική κατάσταση ταμειακών ροών, § επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις. 	<p>3. Οι ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις πρέπει να περιέχουν, σε συνοπτική μορφή, ισολογισμό και κατάσταση αποτελεσμάτων, με βάση συγκεκριμένο υπόδειγμα που προβλέπεται από το Π.Δ. 360 / 1998.</p>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές και μέθοδοι που έχουν σκοπό την ομοιόμορφη κατάρτιση και παρουσίαση στο διεθνή κόσμο των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα συντάχτηκαν, κυρίως, για τις επιχειρήσεις που διαπραγματεύονται τις μετοχές τους στα Χρηματιστήρια, ώστε αυτές να παρέχουν ομοιόμορφες και συγκρίσιμες χρηματοοικονομικές πληροφορίες σε διεθνές επίπεδο. Στην Ελλάδα, με το Ν. 2992 / 2002 έγινε προσπάθεια υιοθέτησης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από 01/01/2003. Ωστόσο, η προσπάθεια αυτή υπήρξε ατυχής, αφού οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν ήταν προετοιμασμένες να δεχθούν μία τόσο δραστική αλλαγή στα λογιστικά δρώμενα. Τελικά, η υποχρεωτική εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τις εισηγμένες ελληνικές επιχειρήσεις αρχίζει από την 01/01/2005, ημερομηνία που είχε εξ' υπαρχής ορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση (Πρωτοψάλτης, 2004, σελ.6).

Είναι προφανές ότι η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα οδηγήσει σε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα που αφορούν, κυρίως, τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων (υποψήφιους επενδυτές, πιστωτές, πελάτες, μετόχους). Ωστόσο, στη χώρα μας οι συνθήκες είναι διαφορετικές από ότι στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα είναι μία χώρα στην οποία οι μικρομεσαίες

επιχειρήσεις έχουν δεσπόζουσα θέση και η όποια προσπάθεια εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σε αυτές χαρακτηρίζεται από πολλούς προς το παρόν ουτοπική. Σύμφωνα με τα παραπάνω, αν αναλογιστεί κανείς τις επερχόμενες θεσμικές μεταβολές που θα επιφέρουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, θα πρέπει πραγματικά να αναρωτηθεί κανείς ποιες και πόσες είναι οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν ουσιαστικό ενδιαφέρον και οικονομικό όφελος προκειμένου να εφαρμόσουν με συνέπεια τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Βασικό πρόβλημα που θα προκύψει με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στη χώρα μας είναι η προσαρμογή του λογιστικού αποτελέσματος, που εμφανίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως, στο φορολογητέο αποτέλεσμα, που προκύπτει με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας. Μέχρι πρότινος, η αποτίμηση πολλών κονδυλίων του ισολογισμού γινόταν σύμφωνα με τις φορολογικές διατάξεις. Ωστόσο, η τήρηση των Φορολογικών Πινάκων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα προβλέπεται αρκετά δύσκολη από τις ελληνικές επιχειρήσεις. Κύρια αιτία είναι η πολυπλοκότητα του πληροφοριακού συστήματος των επιχειρήσεων. Σε γενικές γραμμές, στη χώρα μας πολλά προγράμματα λογιστικής έχουν παραμείνει στάσιμα τα τελευταία χρόνια και αναβαθμίζονται μόνο όταν προκύπτει κάποια καινούργια ρύθμιση στη φορολογική νομοθεσία. Έπειτα, οι ελληνικές εταιρείες που χρησιμοποιούν προγράμματα «ανοικτής αρχιτεκτονικής» (Enterprise Resource Planning –ERP), είναι ελάχιστες. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται μία περίοδος εγκατάστασης των καινούριων συστημάτων και αφομοίωσής τους από τους χρήστες. Το αποτέλεσμα της προαναφερθείσας διαδικασίας είναι η

αύξηση του κόστους λειτουργίας των λογιστηρίων λόγω της διπλής καταχώρησης των οικονομικών γεγονότων προκειμένου να επιτευχθεί η εναρμόνιση του λογιστικού με το φορολογητέο αποτέλεσμα (Νανόπουλος Α. & Νανόπουλος Κ., 2005, σελ. 6).

Μία επιπλέον σκέψη που σχετίζεται με την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αφορά την ενεργή συμμετοχή της διοίκησης στη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Το «κλείσιμο του ισολογισμού» δεν είναι υπόθεση μόνο των οικονομικών υπηρεσιών μίας επιχείρησης αλλά είναι υπόθεση όλης της διοίκησης της επιχείρησης. Εντούτοις, αν δεν συμμετέχει ενεργά όλη η διοίκηση και όλα τα επιμέρους τμήματα της επιχείρησης, το αποτέλεσμα της προσπάθειας – η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων – δεν θα είναι επιτυχές (site,v).

Έπειτα, η αλλαγή της φιλοσοφίας που θα επέλθει στα διευθυντικά στελέχη είναι ζωτικής σημασίας. Τα στελέχη αυτά πρέπει να επιφορτιστούν με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για λογιστικές πολιτικές. Οι λογιστές των εταιρειών θα πρέπει να βγουν από το «καλούπι» της τυποποιημένης λογιστικής και να αντιμετωπίζουν θέματα που απαιτούν κριτική σκέψη και υποκειμενικότητα. Η δημιουργική συνεισφορά της γνώσης και της εμπειρίας των λογιστών των εταιρειών είναι απαραίτητη στην επιλογή των διαφόρων λογιστικών πολιτικών (Αναστασόπουλος Α., 2004, σελ. 8).

Επιπλέον, αρκετοί είναι εκείνοι που θεωρούν ότι με την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων επιχειρείται το καταστροφικό εγχείρημα της κατάργησης

του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και των κλαδικών λογιστικών σχεδίων που ισχύουν στη χώρα μας. Όταν το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τα κλαδικά λογιστικά σχέδια εισήχθησαν στην Ελλάδα, είχαν ως σκοπό να θέσουν κάποιους κανόνες στο χάος που επικρατούσε στη λογιστική και στην αδυναμία να διενεργηθούν οποιεσδήποτε ελεγκτικές επαληθεύσεις. Παρά τα παρουσιαζόμενα κατά καιρούς προβλήματα που δεν μπορούσαν να επιλυθούν βάσει των ελληνικών προτύπων, οι ελληνικές επιχειρήσεις είχαν προσαρμοστεί στους βασικούς κανόνες του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, αντίθετα, είναι κείμενα αρχών που ορίζουν πού οι επιχειρήσεις πρέπει να «φτάσουν», αλλά δεν εξηγούν λεπτομερειακά το πώς πρέπει να «φτάσουν» ώστε να απεικονίζεται η «ουσία των συναλλαγών» (Πλακούτσης, 2005α, σελ. 12 επ.).

Ως μεγαλύτερη δυσκολία των περισσότερων λογιστών και ελεγκτών εμφανίζεται η αποδέσμευση από τους «παλιούς» λογιστικούς κανόνες και όχι τόσο η εκπαίδευση στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Οι επιχειρήσεις, κατά τη μετάβασή τους στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, επιβαρύνονται με σημαντικά διοικητικά έξοδα, γεγονός που έχει ιδιαίτερες συνέπειες στην ανταγωνιστικότητά τους. Πέρα από το κόστος για την επιμόρφωση κάποιων στελεχών των επιχειρήσεων και το κόστος στις μεταβολές των μηχανογραφικών προγραμμάτων, υπάρχει και το κόστος της προσέλκυσης και της απασχόλησης προσωπικού που είναι εξειδικευμένο στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Βέβαια, με την πάροδο του χρόνου το κόστος αυτό θα συρρικνώνεται δεδομένου ότι τα νέα στελέχη θα έχουν ήδη διδαχθεί τους κανόνες των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων καθόλη τη διάρκεια φοίτησής τους σε πανεπιστημιακές σχολές. Ήδη στην Ελλάδα

κάποια οικονομικά πανεπιστήμια έχουν περιλάβει μαθήματα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για το ακαδημαϊκό έτος 2005 – 2006.

Παρά τα όσα αναφέρονται δεν υπάρχει κάποιος γενικός κανόνας που να αναφέρει τις επιπτώσεις της εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Το είδος και το ύψος των επιδράσεων είναι συνάρτηση των χαρακτηριστικών της κάθε επιχείρησης, του κλάδου στον οποίο ανήκει αλλά και της συνέπειας με την οποία εφαρμόζε τις προηγούμενες λογιστικές αρχές (Καζάς, 2005, σελ.8).

Αξίζει να αναφέρουμε τα αποτελέσματα μίας έρευνας που διεξήχθη αναφορικά με τα οικονομικά αποτελέσματα των ελληνικών επιχειρήσεων που προέκυψαν από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Δεκαοχτώ (18) εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις «αναγκάστηκαν» να αποκαλύψουν τις ζημίες του πρώτου εξαμήνου του 2004 κατά την πρόσφατη δημοσιοποίηση των οικονομικών μεγεθών, ενώ πέρυσι είχαν παρουσιάσει κέρδη. Η μεγαλύτερη μείωση που παρουσιάστηκε στα κέρδη που υπολογίστηκαν βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έναντι των κερδών βάσει Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου ανήλθε σε ποσοστό 89,88 %. Πιο συγκλονιστική είναι η ποσοστιαία αύξηση των ζημιών των επιχειρήσεων που υπολογίστηκαν σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και ανέρχεται στο ποσοστό τάξεως 1.158,45 % (Σακκάς, 2005, σελ.10).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να επισημανθεί ότι οι επιχειρήσεις, ανάλογα με τη διάρθρωση των κεφαλαίων τους, θα αιφνιδιαστούν με τα αποτελέσματα που θα

εμφανίσουν. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις με μεγάλη ακίνητη περιουσία θα είναι σε θέση να βελτιώσουν τα κέρδη τους και τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση αυτή, οι αποτιμήσεις γίνονται σε εύλογες αξίες και όχι σε ιστορικές τιμές, όπως γίνονταν με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Αντίθετα, οι εκπλήξεις θα είναι ιδιαίτερα δυσάρεστες για τις επιχειρήσεις που έχουν χαρτοφυλάκιο συμμετοχών. Οι συμμετοχές αποτιμώνται, επίσης, σε τρέχουσες τιμές, αλλά λόγω της πτώσης του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών τα τελευταία χρόνια, αυτές θεωρούνται απαξιωμένες (Τσώλης Ζ., 2003, σελ. 4).

Παρόλες τις παραπάνω σκέψεις και τους προβληματισμούς που έχει ο ακαδημαϊκός και επαγγελματικός κόσμος σχετικά με την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, η μετάβαση στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα γίνεται με πιο ομαλό τρόπο αν θεωρηθεί ως σύγκλιση των λογιστικών σχεδίων των επιχειρήσεων σε διεθνές επίπεδο. Τα οφέλη είναι πολλά και απαιτείται κάποιο εύλογο χρονικό διάστημα για να αναδειχτούν.

Στη χώρα μας, οι νομοθέτες προσπάθησαν με το Ν. 3302 / 2004 να βοηθήσουν τις ελληνικές επιχειρήσεις που θα βρεθούν αντιμέτωπες με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να τηρήσουν τα βιβλία τους είτε με βάση τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, είτε με βάση όσα ορίζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Έγινε υπόδειξη – με ερμηνευτικές εγκυκλίους – προς τις επιχειρήσεις του τρόπου «γεφύρωσης» των οικονομικών τους καταστάσεων, δηλαδή του πώς να μπορούν να μεταφέρονται από οικονομικές καταστάσεις που έχουν συνταχθεί

με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα σε οικονομικές καταστάσεις που έχουν συνταχθεί με βάση τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και αντίστροφα.

Επιπλέον, οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν τα ερωτήματά τους και τις όποιες απορίες τους σχετικά με την τήρηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σε μία επιτροπή που έχει συγκροτηθεί για τον σκοπό αυτό. Η επιτροπή αυτή συστήθηκε από τον Σύνδεσμο Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης σε συνεργασία με το ίδρυμα Μελετών Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων και αποτελείται από ειδικούς καθηγητές Πανεπιστημίου και από έμπειρους λογιστές μεγάλων ανωνύμων εταιρειών. Έργο της Επιτροπής είναι να μελετήσει και να επεξεργαστεί τα υποβαλλόμενα αιτήματα και τις προτάσεις, ώστε να εισηγηθεί στους αρμόδιους υπουργούς είτε τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις, είτε τη διοικητική ερμηνεία της υφιστάμενης νομοθεσίας για να διευκολυνθούν οι επιχειρήσεις στην καθημερινή αποδοτικότητα της εργασίας τους (site, ξ).

Έπειτα, εκφράζεται η άποψη ότι η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων θα θέσει στο περιθώριο την Αναλυτική Λογιστική ή, αλλιώς, Ομάδα 9 του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Στην Ελλάδα, η νομοθεσία επιβάλλει τον προσδιορισμό του κόστους των επιχειρήσεων κατά ένα συγκεκριμένο τρόπο που απαιτεί λογιστικές εγγραφές και χρησιμοποίηση μίας συγκεκριμένης δομής λογιστικού σχεδίου. Αρκετοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν ότι πρόκειται για έναν ειδικό προσδιορισμό του κόστους, που εξαναγκάζει τις ελληνικές επιχειρήσεις να πληρώνουν εκατομμύρια ευρώ για να έχουν την ιδιαίτερη αυτή εφαρμογή στα μηχανογραφικά τους συστήματα. Εντούτοις, η

διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζεται από άλλες επιχειρήσεις στο εξωτερικό. Μία θέση είναι ότι οι ξένες επιχειρήσεις έχουν και ορθότερο κοστολογικό σύστημα και αποδοτικότερο προσδιορισμό του κόστους τους. Ανεξάρτητα από τις ποικίλες απόψεις που έχουν διατυπωθεί, όλες συγκλίνουν στη διαπίστωση ότι η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα θα φέρει σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία της κοστολόγησης (Πλακούτσης, 2005α, σελ.13).

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα θεωρούνται, ίσως, ο προπομπός της παγκοσμιοποίησης στον λογιστικό κλάδο. Ο ισχυρισμός των ελληνικών επιχειρήσεων ότι επιβαρύνονται με αυξημένο λογιστικό κόστος δεν είναι απόλυτα σωστός. Η απαλλαγή των επιχειρήσεων από απολιθωμένες και αναχρονιστικές διατάξεις θα ελάφρυνε μεσομακροπρόθεσμα το λογιστικό τους κόστος καθώς και το λογιστικό κόστος των ξένων επενδυτών που ιδρύουν επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Υπό το πρίσμα αυτό, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποτελούν τη βάση για τη δημιουργία ενός ευέλικτου και καλύτερου οικονομικού περιβάλλοντος στη χώρα μας.

Ένα εξίσου θετικό στοιχείο για την Ελλάδα είναι η συγκρότηση σε σώμα της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.), η οποία ελέγχει τους ορκωτούς ελεγκτές. Το Υπουργείο Οικονομικών τονίζει τον σημαντικό ρόλο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων στην αύξηση της διαφάνειας στην αγορά και γενικότερα στην βελτίωση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, το 10% των εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών θα επιλέγεται για

έλεγχο με τυχαίο τρόπο κάθε χρόνο. Επιπλέον, θα ελέγχεται το έργο των ελεγκτών με την τήρηση μίας σειράς περιορισμών και ασυμβίβαστων προκειμένου να αποφευχθούν οι όποιες ατασθαλίες και τα λογιστικά σκάνδαλα (site, ο).

Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε ότι η σταδιακή ενοποίηση των εθνικών κεφαλαιαγορών και η ελευθερία κίνησης των κεφαλαίων καθιστά επιτακτική την ανάγκη για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Στο εγγύς μέλλον αναμένεται ακόμα μεγαλύτερη παγκοσμιοποίηση. Η λογιστική και η ελεγκτική, αναπόφευκτα, θα ακολουθήσουν το δρόμο της παγκοσμιοποίησης. Σε έναν ευρύτερο χρονικό ορίζοντα αναμένεται άμβλυνση των διαφορών στους λογιστικούς και ελεγκτικούς κανόνες μεταξύ των χωρών. Ενδεικτικός αυτής της κατεύθυνσης κρίνεται ο στόχος της Κινέζικης Επιτροπής Λογιστικών Προτύπων (China Accounting Standards Committee – CASC). Η επιτροπή αυτή επαναβεβαίωσε τη δέσμευσή της για πρόοδο και μετεξέλιξη των Κινέζικων Λογιστικών Προτύπων σε βαθμό τέτοιο, ώστε μία επιχείρηση που τα εφαρμόζει ουσιαστικά να εκδίδει οικονομικές καταστάσεις συμβατές με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (site, π).

Η διαδικασία μετάβασης από την ελληνική λογιστική πρακτική στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι αναμφισβήτητα πολύ δύσκολη. Το πιο σημαντικό στοιχείο μίας επιτυχημένης επικοινωνιακής πολιτικής με το επενδυτικό κοινό είναι η παρουσίαση της συμφωνίας των αποτελεσμάτων που συντάχθηκαν βάσει του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου με τα αντίστοιχα δεδομένα

που προέκυψαν από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για τα δύο τουλάχιστον πρώτα χρόνια (Φλώρου, 2005, σελ.18).

Από τη φύση τους τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι δυναμικά, καθώς συνεχώς εξελίσσονται. Από τη στιγμή που εισήχθησαν για πρώτη φορά, παρατηρεί κανείς πόσες αναθεωρήσεις έχουν γίνει για το καθένα και πόσες διερμηνείες έχουν εκδοθεί. Δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις εισέρχονται στο «κανάλι» των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, δεν τίθεται θέμα εύκολης ή δύσκολης προσαρμογής. Αντίθετα, τίθεται θέμα διαρκούς προσπάθειας και ενημέρωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ø Grant – Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S. – Αναλυτική Παρουσίαση», Αθήνα 2004, τ. Α'
- Ø Grant – Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S. – Αναλυτική Παρουσίαση», Αθήνα 2004, τ. Β'
- Ø Αναστασόπουλος Α., «Οι νέοι ρόλοι του μάνατζμεντ και της διοίκησης των επιχειρήσεων», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22715, Δεκέμβριος 2004
- Ø Βρουστούρης Π., «Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία και Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π.», Λογιστής, αρ.τεύχ. 571, Οκτώβριος 2002
- Ø Γεωργίου Α., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα IAS», εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2003
- Ø Γκίκας Δ., «Η Ανάλυση και οι Χρήσεις των Λογιστικών Καταστάσεων», εκδ. Μπένου, Αθήνα 1997

- Ø Γρηγοράκος Θ., «Οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών», Account, αρ.τεύχ.300, Ιούνιος 2003
- Ø Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, «Οι πρόσθετες υποχρεώσεις επιτηδευματιών από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22762, Φεβρουάριος 2005
- Ø Ε.Λ.Τ.Ε. 117, «Οδηγίες σχετικά με τον τρόπο τήρησης των λογιστικών βιβλίων από τους επιτηδευματίες που θα εφαρμόσουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Φεβρουάριος 2005
- Ø Θεοδωρίδου Η., «Αντιμετώπιση κατά την ενοποίηση της μετατροπής των περιουσιακών στοιχείων των θυγατρικών στις πραγματικές τους αξίες (Fair Value)», Λογιστής, αρ.τεύχ. 575, Φεβρουάριος 2003
- Ø Καββαδίας Λ., «Εισαγωγή στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», εκδ. Ipirotiki Software & Publications, Αθήνα 2003
- Ø Καζάς Β., «Η λογιστική αναδεικνύει την επιχειρηματικότητα», Τα Νέα – Ανοιχτό MBA, αρ.τεύχ. 28, Αύγουστος 2005
- Ø Κοτσιλίνης Κ., «Τι αλλάζει στους ισολογισμούς μετά την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων», Η Καθημερινή, ειδική έκδ., 13 Απριλίου 2003

- Ø Κρυσταλλάκος Π., «Διευκρινίσεις για την ενοποίηση των εταιρειών που εφαρμόζουν Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22973, Νοέμβριος 2005
- Ø Κρυσταλλάκος Χ. «Νέο Λογιστικό Πρότυπο για τη χρήση παραγώγων», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22908, Αύγουστος 2005
- Ø Λεβέντης Σ., «Κόστος Δανεισμού με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Account, αρ.τεύχ. 290, Μάρτιος 2003
- Ø Λεβέντης Σ. & Ζιώγα Δ., «Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις – Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 34», Account, αρ.τεύχ. 347, Ιούνιος 2004
- Ø Λέος Γ., «Λογιστική ομίλων επιχειρήσεων κατά τα Δ.Π.Χ.Π. – Ανάλυση των διεταιρικών συναλλαγών», Τα Νέα – Ανοιχτό MBA, αρ.τεύχ.33, Σεπτέμβριος 2005
- Ø Νανόπουλος Α. & Νανόπουλος Κ., «Τροποποιήσεις στην τήρηση βιβλίων», Τα Νέα – Ανοιχτό MBA, αρ.τεύχ.32, Σεπτέμβριος 2005
- Ø Παπαθανασίου Κ., «Γνωμοδότηση Σ.ΛΟ.Τ. για το σύστημα Αναλυτικής Λογιστικής», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22965, Οκτώβριος 2005
- Ø Παπάς Α., «Χρηματοοικονομική Λογιστική, Θεωρητικά και Πρακτικά Θέματα», εκδ. Μπένου, Αθήνα 1998, τ. Β'

- Ø Πλακούτσης Δ., «Πληρέστερα τα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22923, Σεπτέμβριος 2005
- Ø Πλακούτσης Δ., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις», Ναυτεμπορική – Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, αρ.φύλ.22701, Δεκέμβριος 2004
- Ø Πλακούτσης Δ., «Τι προβλέπει το νομοσχέδιο για λογιστικά πρότυπα και ασφαλιστική εποπτεία», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22428, Ιανουάριος 2004
- Ø Π.Ο.Λ. 1025, «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 12 του Κεφαλαίου Β' του Ν.3301 / 2004 (Φ.Ε.Κ. 263Α') που αναφέρονται σε θέματα του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Π.Δ. 186 / 1992 Φ.Ε.Κ. 84Α') για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων», Φεβρουάριος 2005
- Ø Πρωτοψάλτης Ν., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ. 22491, Μάρτιος 2004
- Ø Σακέλλης Ε., «Σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», εκδ. Σακέλλη Ε., Αθήνα 2005

- Ø Σακκάς Γ., «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποκάλυψαν τις ζημίες», Ημερησία, αρ.φύλ.17371, Οκτώβριος 2005
- Ø Σιμωνετάτος Α., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις», Account, αρ.τεύχ.372, Δεκέμβριος 2004
- Ø Σιμωνετάτος Α., «Το έργο της βελτίωσης των I.A.S.», Account, αρ.τεύχ. 352, Ιούλιος 2004
- Ø Σιμωνετάτος Α., «Σύντομη παρουσίαση των κυριότερων διαφορών μεταξύ ελληνικών και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων», Account, τεύχ. 257, Ιούνιος 2002
- Ø Τσώλης Ζ., «Κερδισμένοι και χαμένοι το 2004 από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Το Βήμα της Κυριακής, αρ.φύλ.14047, Δεκέμβριος 2003
- Ø Σ.ΛΟ.Τ., «Ποιες επιχειρήσεις πρέπει να εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Ναυτεμπορική, αρ.φύλ.22.910, Αύγουστος 2005
- Ø Φίλος Γ., «Συμβάσεις Κατασκευής Έργων και Παρουσίαση των Δικαιωμάτων σε Κοινοπραξίες σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Νο 11 & Νο 31», Λογιστής, αρ.τεύχ. 564, Μάρτιος 2002
- Ø Φλώρου Α., «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης – Πώς πρέπει να διαχειριστούν τη μετάβαση στα Διεθνή Πρότυπα

Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης οι υπεύθυνοι σχέσεων με τους επενδυτές και τι πρέπει να προσέξουν οι τελευταίοι», Account, αρ.τεύχ. 383, Μάρτιος 2005

- ∅ Φορολογική Επιθεώρηση, «Νόμος 3301 / 2004», αρ.τεύχ.672, Μάρτιος 2005
- ∅ Φορολογική Ενότητα, «Οι νέες ρυθμίσεις που επήλθαν με τον Ν. 3301 / 2004 για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων – Τροποποιούνται οι διατάξεις των Ν. 2190 / 1920, Ν. 2238 / 1994 (Κ.Φ.Ε.) και Π.Δ.186 / 1992 (Κ.Β.Σ.)», Account, αρ.τεύχ.376, Φεβρουάριος 2005

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ∅ Site:<http://lawdb.epsilon7.gr/show.php?sessid=dcb02f7f41a350c3fbd01a44f355d96e&code=NA3229/2004> (α)
- ∅ Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=13 (β)
- ∅ Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=14 (γ)
- ∅ Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=17 (δ)
- ∅ Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=18 (ε)

- Ø Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=21 (στ)
- Ø Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=15 (ζ)
- Ø Site : www.hba.gr/7logistika/diafores.pdf (η)
- Ø Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=16 (θ)
- Ø Site: http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=18343&m=N83&aa=1 (ι)
- Ø Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=19 (κ)
- Ø Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=23 (λ)
- Ø Site: www.taxheaven.gr/show_dlp.php?id=24 (μ)
- Ø www.naftemporiki.gr/premium/archive/story.asp?id=1067797 (ν)
- Ø www.naftemporiki.gr/premium/archive/story.asp?id=1085177 (ξ)
- Ø http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?e=Alf=17721 (ο)
- Ø www.naftemporiki.gr/premium/archive/story.asp?id=1119898 (π)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

I.F.R.S.	International Financial Reporting Standards
A.E.	Ανώνυμη Εταιρεία
αρ.	αριθμός
Δ.Λ.Π.	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
Δ.Π.Χ.Π.	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Ε.Γ.Λ.Σ.	Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
Ε.Λ.Τ.Ε.	Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
Ε.Π.Ε.	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
εκ.	εκατομμύρια
έκδ.	έκδοση
επ.	επόμενα
κ.ά.	και άλλα
Κ.Β.Σ.	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
Κ.Φ.Ε.	Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος
Ν.	Νόμος
Νο	Νούμερο
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
π.χ.	παραδείγματος χάριν
σελ.	σελίδα
Σ.ΛΟ.Τ.	Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης

Τ.	τόμος
τεύχ.	τεύχος
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
φύλ.	φύλλο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΣΟΦΙΑ Χ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Π.Μ.Σ. ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ Δ.Ε. 2005

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ